

Bokrétások Lapja

TÁRSADALMI FOLYÓIRAT SZERKESZTI: PAULINI BÉLA

**A Gyöngyösbokréta
részletes tájékoztatója
színes térképpel**

**Ausführliches Programm
des „Perlenstrauss“-es
mit farbigem Plan**

**Detailed Programm
of the „Pearly Bouquet“
avec un plan colore**

**Programme détaillé
du „Bouquet de Perles“
with a colour map**

**Programma dettagliato
del „Mazzo di perle“
con pianta in color**

Nagybaracska...

Amit a művészi értelmű népiparról — tudni kell

Nos, a magyar jellegű népipar is — haldoklik, tehát az, amely a multban a stilizálásnak annyi csodáját adta. Népművészet mindig lesz, amíg lesz nép. Viszont az új élet a népművészet eme ágában is jórészt szörnyűséges. A tökmagból „pontosan“ az eredeti után megépített országháza, vagy a kobakra olajjal festett „természethű“ tájkép, s csokréta a dísztrülkőzön, amit azonban

valószínűleg magárjegyzék képe után varrtak ki és így tovább, csak művészi szándék azért.

Nem tudom mi okozta a magyar jellegű népipar vesztét. Talán az első magárjegyzék, vagy az első falvédő, ami falusi házba került, az, igen, az a betyár litografált falvédő, ez sok „zavart“ csinált. Sőt, már azt is gondolhatnánk, hogy a magyar jellegű népipar meg is

Irta: Paulini Béla

halt, ha itt-ott meg nem csillanna annak reménye, hogy talán történhet még csoda s a népművészet e része még visszakanyarodhat az évszázados irányba.

Ennek a csodának a bekövetkezését valamennyire kétségtelenül az is elősegítené, ha a vásárló értelmiség, ha már a népművészet ekkora divat, annyit megtanulna, hogy a magyar népművészet stíli-zál. Sőt, kiegyezem abban, ha a pártfogó rész csak ennyit tanul meg. És ha például azt, hogy a népművészetet, illetőleg — adott esetben a népművészet egyik ágát, a művészi szán-

dékú népipart — pártfogolja-e vagy sem, attól tenné függővé, mi mennyire felel meg az első számú követelménynek. Igen, azt, hogy vannak, akik népipari tárgyat vásárolnak, lehetne nagyon jól hasznosítani, nem csak a szociális szempontokat tekintve, amik csak legyenek, hanem figyelemmel a művészi szempontokra is. Lehetne hasznosítani. De a vásárlók bizony csak tanulják meg, *mit szabad* vásárolni. Igenis, első sorban olyan népipari terméket, aminek a „mintája” nem hasonlít a magárjegyzék rajzához, most már értjük? Stilizál! (Ami nem jelenti azt, hogy tehát minden remekmű, ami „faluról” került ki és stilizált. Készülnek — fájdalom — stilizált munkák is külső parancsra vagy műre.)

Igaz viszont, hogy ezt az első számú szabályt és döntően a legfontosabbat, még mintha az úgynevezett szakértők se tudnák. Járok falut, találok ott egy, egyetlen egy művészi értelemben jó régi törülközőt, de nagyszerű keresztöltéses madárkák, madárkák közt háromlevelű virágszálakkal. Mondom ott, vennék ilyesféle keresztöltéses munkákat, azután a legszebbeket majd a télen újra csináltatjuk. Hoznak negyven törülközőt, abroszt, keresztöltéses munkával és irgalmatlan rózsabokrokkal, vagy mikkel, egész rózsaterdő. Hát ez mi? Ezt a munkát is mind maguk csinálták? Mindet egytől-egyig. Aztán kicsoda mondta, hogy csinálják? Egy tanárné, kézimunkatanárné csinálta nekünk a mintát... Igy. Mert biztosan kevésnek találta a levelet a virágokon, hát csinált az asszonyoknak erdő-bordúrt, a madarakat viszont kintrikálta a virágok közül... Még vizsgáló, hogy az egyik ilyen keresztöltéses lugas virágai közt megtaláltam a madárkákat. Lehet, hogy amikor elutazott a kézimunkatanárné, ezt a munkát már akkor csinálta, merte csinálni az asszony.

Helyes, ilyen alapos beavatkozó nincs sok a szakértők közt. De olyan mentül kevesebb van, aki azért megállja, hogy legalább valamilyen „kisebbségi” tanácsot ne adjon. Valamilyen csekélyke változtatást ne ajánljon a formákban, színekben. Csupa büntény. Három kis tanács, esetleg három helyről ugyanis még rosszabb, mint az egy „nagyon nagy” tanács, mert még jobban megzavarja az — alkotót. Egyszer csak — volt alkotót! De, hogy mért is szeretnek úgy az értelmiséghez tartozó személyek tanácsot adni a népművészetben? Csupa jóakaratóból? Nekem az a gyanum, hogy sokszor csupa hiúságból. Maga esetleg, mondjuk az értelmiség művészetét illetően, minden alkotásra képtelen, így legalább hát társszerző (?) lett. Igen, most már ő is belealkotott valamibe, „de jó ér-

zés”. Előre talán meg nem fontolt, hiúságból elkövetett szakértelmi büntény.

Tehát régi formákhoz, színekhez hozzá sem szabad nyúlni? Dehogyan nem. A *nép hozzányúlhat*. De csak a nép nyúlhat hozzá. Nem lehet azt mondani, hogy azért, mert 1912-ben ennek meg ennek a szöttesnek a mintái, színei közt nem volt ilyen, meg ilyen minta, szín, ha most belekerül, az baj. (Az ellenirányban túlzó szakértőknél meg ilyen felfogás fordul elő.) A nép még mindig tovább költ, ha a magyar népművészet általános jellege irányában költ: bár költene. Vagyis, vigyázzunk a túl-tudománnyal is, az esetleges vaskalapossággal, legalább annyira, mint a dilettantizmussal, ahová különben a népipar körül „hivatás-szerűen” csetlő-botlók egy része is tartozik: tragédia.

Úgy lehet újra élesztetni, hogy ki kell választani az egykor való népipar remeikeiből azokat a darabokat, amik legszebbek és azokat *minden további művészi tanács mellőzésével* és lehetőleg „helyben” igyekezni kell újra csináltatni. Viszont, ha a nép a régi mintához valamit hozzá is adott és amit tett, az a stilizálás irányába esik, ekkor épp azt kell mondani, hála Istennek. Mert amíg az első lépés csak arra volt jó, hogy az „ipar” újra — az adott esetben csakugyan egyedül jó — „rég” kerékvágásba kerüljön, valamint, hogy a „közönséget” se vadítsa, rontsa folytatólagosan a „kacat”, addig a második lépés már az újra-költést jelenti.

A nép költ, itt-ott megcsillannak jó példák, hogy költ is még, az eszményi magyar jellegű népművészet irányában is! Lassacskán összegyűjttem egy vidéken, mondjuk kilenc öreg tányért, egytípusút, de különböző mintákkal. Na, mondom, a helybeli fazekasnak, csináljon ezek után új tányérokat, de még jobb volna, ha kereken tíz minta lenne, talán maga is talál még valahol egy öreg mintát. Csinált tizedet. Hol talált még egy mintát, kérem? Sehol, mosolygott, csináltam, talán nem jó? Tökéletes volt a sorozat „szellemében”. S azóta úgy beleélte magát ezekbe a — tányérokba, hogy már nem is lehet összeszámolni, hány mintája van, nem lehet megmondani, melyik volt az öt kilenc, variál a végtelenségig, sőt mondhatnám úgy — új mintákat költ, igenis a „leghívebb szellemben”. S lehet — úgy-e — jól hasznosítani azt a tényt is, hogy az „üzletet” csillogtatom meg. A fazekasok ugyan sohase csinálták házi használatra a maguk munkáját, de nagyjából általában is a „veszem, vagy nem veszem”, igenis jó segédeszköz a művészi értelmű népipar más területein is. (Nem eszményi eszköz, de nagyon maradhatós.)

De csak „helyben” legjobb keresni a

„rég” kerékvágást“ ez megint biztos. S megint nem eszményi, ha valamely vidék művészi értelmű népiparának jó mintáit más vidékre igyekezünk áttelepíteni. Még akkor sem, ha a legtökéletesebb mintákat szállítjuk tűhöz, késhez, kemencéhez. A mesterségesen más vidékre átültetett csoda, a színhelyen, ahová az átültetés történt, mindig tökéletlenebb, mint amit át akartak telepíteni. De hiszen például a népviselet úgy is alakulhatott, hogy például a bütökös kapca a lakodalomban megtetszett a negyedik falubeli menyecskének. Hazament a vendégasszony és ő is kötött magának, mondjuk bibbancsos harisnyát. Ami feltétlenül más lett, mint ami megtetszett neki, igenis, még mintában, sőt a technikai kivétel részleteiben is, a helyi észjárásnak, sőt szívjárásnak megfelelő. És fazekasnak, vásárolva igazán megtetszhet a más vidéki fazekas valamelyik munkája, különösen, ha az „kelelő” is, itt ugyanis ez már biztosan „szempon” — És meg is csinálja, lehetőleg úgy, hogy a másik fazekas munkáját — a „mintát” — meg se veszi, „majd bolond lesz”, hogy pénzt adjon másik fazekasnak, elviszi haza fejben, ami megtetszett neki és — feltétlenül a maga irányára költi át, alkot így igenis más remeket. Ami a maga tradíciójának megfelel. De elvégre a szakértő is eltalálhatná, mi felel meg a „messze távolban” boldogítandó szívnek, léleknek, tradíciónak? Nem találhatja el. Csak az „illetékes” szív, lélek találhatja el, mit tud át is venni.

Akik vásárlók, közönség, csak annyit tanuljanak meg, hogy a magyar jellegű népművészet stilizál. A „szakértők” viszont csakugyan meg kell hogy tanulják végre a „micsodát, hogyan, miért” végtelen láncát is. A népipar küllemét ismerni, amikor csakugyan az élet-halál kérdéseiről van szó, szakértők részéről kevés, esetleg végzetesen.

Az Országos Magyar Bokréta Szövetség népipari kiállításának anyaga — a kéthetes, immár hagyományos, országos magyar népművészeti seregszemle keretében, a Nemzeti Szalonban — ezek szerint az elméletek szerint alakult ki.

Ez a kiállítás azért a legkülönbözőbbek között a kiállítások között, amelyek valaha is a művészi értelmű népiparról — „új” darabok felhasználásával kívántak beszámolókat adni. Nevezhetjük bátran „iskola-kiállításnak” is. (Ez a kiállítás — különben és mindezekén túl — a szövetség „céljaihoz” igazodva a művészi értelmű népiparon kívül nem vesz be semmit anyagába, például iparművészetet sem kever bele — remeket sem —, sőt a háziipar hatalmas területének minden egyéb részét is számításon kívül hagyja.)

A kéméendi piros csizma — öt év előtt

Igen, történt jó pár esztendővel ez-
előtt, — hogy a Magyar Bokréta Szövet-
ség felhívta telefonon Kéménd „község-
házát“. Dehogyan is gondoltak arra, hogy
Kéménd — „külföldön“ van.

— Kedves jegyző úr, aziránt érdeklő-
dünk, hogy van-e még Kéménden piros-
csizma?

— Talán van csizma, gondolom lesz,
minek kell az? — hangozott a válasz, bár
idegenes kiejtéssel.

— A Magyar Bokréta Szövetség sze-
retne bokrétát alakítani Kéménden.

— Akkor talán jobb lesz, ha a tanító
úrral tetszenek érintkezni. Az *magyar*.

Ejnye, hogy egy magyar falu községi
jegyzője ennyire hangsúlyozza, hogy ő
nem magyar, az különös. Ő nem magyar,
de a tanító az igen.

Abban maradtak a beszélgetők, hogy a
jegyző majd szól a tanítónak, s az majd
levélben megírja, mi van még meg a régi
magyar viseletből.

Furcsa, nagyon furcsa ember ez a
jegyző. Vagy csak rosszul fejezte ki ma-
gát!

Minthogy azonban Paulini sok furcsa-
ságot tapasztalt már az életben, nem törte
tovább a fejét a történeteken. S lám, 4—5
nap múlva levél érkezik Budapestre a
kéméendi tanítótól, Csepreghy Kálmántól,
aki csakugyan készségesen szolgál fel-
világosítással. Szép, lelkes levelet írt s
ízes magyarsággal fejezte ki nagy örö-
mét afelett, hogy a Magyar Bokréta Szö-
vetség a kéméndiekre is gondolt. Levelét
azonban ilyenféleképp fejezte be:

„A néphagyományok ápolásának fon-
tosságát mi fokozottan átérezzük. Hogy
ránk gondoltak, köszönöm.

Tehát a legnagyobb készséggel állok
rendelkezésükre, csak azt kérem, hogy mi-
előtt a szervezkedést itt megkezdzenék,
intézzenek beadványt a prágai kultusz-
minisztériumhoz...“

Mi köze Kéméndnek Prágához?

És ekkor mégis csak elővették a térké-
pet... Csakugyan — Kéménd Cseh-
szlovákiához tartozik.

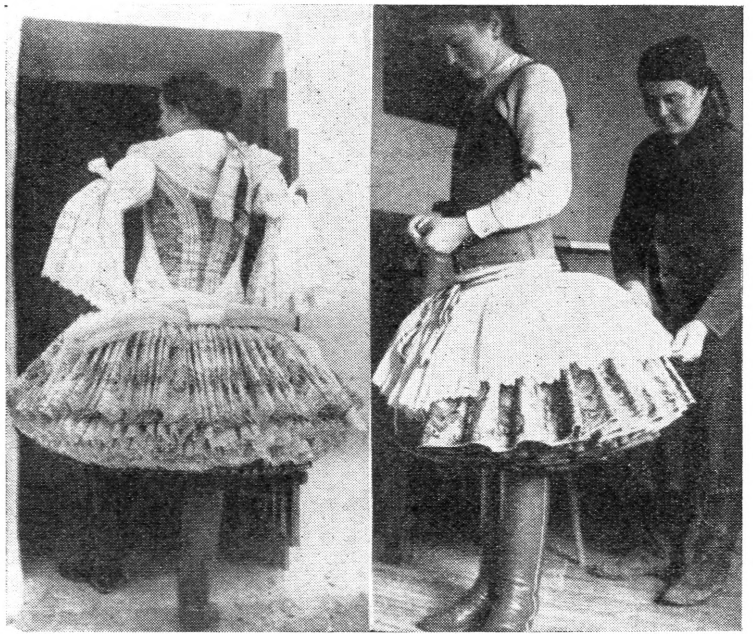
A kéméendi piros-csizmák az első nap
kopognak be a Gyöngyösbokrétával:
kipi-kopi, óh, mily végtelen öröm így kö-
zelről hallani a csizmakopogást.

S a többi visszatért „csizmaét is“,
milyen boldog öröm.

Aug. 16-án a Szabadság-téren —
Észak szobra előtt — Csepreghy Kálmán
kéméendi tanító mond — úgy érezzük —
egyszerű szavakban is imát.

A
visszacsatolt
területről:
Kéménd és
környéke
viselete...

(Eötvös felv.)

MEGHALT SZEGÉNY NYÚL IMRE GULYÁS pedig már csináltatta a gyöngyösre az új ostort

Megrendülve kell gyászolnunk Nyúl Imre derék gulyást, aki most halt meg
42 esztendőskorában.

Pedig már nagyon készült a Gyöngyösbokrétába, amikor az ország fővárosában
összelálkozhat az — ország minden vidékéről való pásztorral, meg a sok más falusi
néppel.

Akiket igen nagyon szeretett, ahogy jó népek is azok, virtuosak és — áldott jó
népek. Egymás iránt és mindenki iránt, aki jó.

Tavaly még itt volt két napig, ő fizetett nekem egy fröccsöt a kocsmában, én
fizettem neki, ahogy teszi a magunkfajta rendes ember. (A nem-rendes embert arról
lehet megismerni, hogy az vagy folyvást igyekszik fizetni, vagy folyvást csak kapni
igyekszik, az emberek kiismerésének csakis ez a biztos alapja.)

Velem szívesen elbeszélgetett s mondta azt is, hogy de már öreg gazda, jövőre új
karikás ustort hozok, de remekbe csinálom.

Hallom, az idén már hosszabb ideje betegeskedett, de azért kiadta a parancsot,
hogy most már valaki csinálja meg a karikást neki, de parádés legyen, mert a gyön-
gyösre azért felgyógyul.

Már lemondtak életéről az orvosok, még kérdezgette: csinálják-e hát azt az ustort?

A fiatal gulyás elment — a meséből. Az öreg mese-gazda hiába várja az új
karikással. Bokrétás külön országunk — az élő magyar rege — hiába várja mosolygós
két napra, elment örökre. Július 31-én délután 5 órakor temették el. A vén gazda, meg
Bokrétáország népe igaz gyásszal gyászolja.

De azért figyeljünk, ha az ünnepek alatt az ég megzendül, biztosan beledurrant
oda fenn a gulyás is a mégparádésabb ostorral, amit az angyalok csináltak neki, biz-
tosan megcsinálták, mire megérkezett közéjük. Az égi gyöngyösbe. Mert a Világ
Gazdája meg így intézkedett.

Rege vagyunk, még valóra vált rege, regék leszünk, csak regék, vagy a magyar
művészet hősköltevénye? Akik még vagyunk vén, s ifjú bokrétások.

Igen, igen, ha bokrétás-ünnepek alatt ezentúl megzendül az ég, már tudom, majd
figyelnek a földi bokrétások s szép lesz az is, ha mondják: ahun a, ezt a Nyúl Imre
cserdítette...

Szép: ez a szólásmondás legyen az emlékoszlopa... Amíg tart a földi rege.

P. B.

A GYÖNGYÖSBOKRÉTA

részletes tájékoztatója

Színes térkép
a lap közepén.

1939.
AUGUSZTUS
15–16.

1. Koppányszántó.

Üvegcsárdások, ugrós.

Tolnamegyei község. A menyecskék fején a pilleformájú fejdísz neve is „pille”. Lakodalmi alkalmakkor teleüveget tesznek a fejükre az asszonyok és úgy táncolnak, hogy az üveg perdülés közben sem esik le fejükről. A férfiaknak is van olyan táncuk, amely-nél szintén üveg a segédeszköz.

2. Galgamácsa.

Népi játékok, „buktató”.

Pestmegyei község, az aszódi járásban, kb. 2000 lakossal. A népi játékok még igen nagy számban megvannak itt, a „klasszikus” játékokat legények, nagyobb leányok is játszóák, s a gyerekek szinte „új” játékokat is csinálnak.

3. Szeremle.

Halászkok, háromugrós.

Bácsmegyei község, a Duna mellett. Mint-hogy a Duna mellett fekszik, kézenfekvő, hogy a halászlélehetőség mutat be képet. A „háromugrós” meghatározás egyik táncuk háromüteműségét jelzi. A menyecskék fején a fátyol hangsúlyozottan keleti jellegű. A nők piros cipőjén csörgők vannak.

4. Kunszentmiklós.

„Névnep”, legényes, sapkatánc, verbung.

Pestmegyei község. Szélmalom még most is jár a község szélén. Nagyon szépek a férfi táncok, amelyek közül az egyikhez, a verbunghoz, az idén sikerült a régi szöveget is megtalálni, ezt most halljuk először.

(Szünet.)

5. Galambok.

Regölés, háromkirályok, cséptánc.

Zalamegyei község, közel a Balatonhoz. A „három-királyok” január elején sorrajár-ják a házakat, természetesen mindenütt szívesen látják őket. A galambokiaknak igen sok érdekes táncuk van, most a férfiak az egyik legtöbb ügyességet kívánót mutat-ják be: cséphadaróval kell járni.

6. Géderlak.

Paprikafűzők, férctánc, seprútánc.

A Dunától alig 2 km-re fekszik, Pakssal szemben. A község közelében van a Duná-

ban az „Imsós”-sziget, mellyel Jókai „Arany-ember” című regényében találkozunk. A menyecskék patkóalakú főkötőjét „fityulának” hívják, ez színes gyöngyökkel van kirakva.

7. Hosszúhetény.

Aratóünnep, csillagtánc.

Baranyamegyei község és már Szent Ist-ván idejében falu volt. Aratóünnepükben külön figyelmet érdemelnek a dalok, egyik-másik igazán a legősibb dalok közül való. Egyik táncukat négyesben járják, olyan alak-zatban, hogy az — táncoló „csillagnak” hat: „Csillagtánc”.

8. Kéménd.

„Hajnaltüze”, mártogatós.

Esztergommegyei község, a párkányi já-rásban, most csatolták vissza. A női viselet-ben bizonyára feltűnik a nagyon hosszú de-rék s ehhez viszonyított rövid szoknya. Amit bemutatnak — „hajnaltüze” — a lakodalmom másnapján, reggel történik.

(Szünet.)

9. Kapuvár.

Párosverbung, „sűrű”, „mars”.

Sopronmegyei község, majdnem 10.000 la-kossal. A párosverbunghoz a nők is felállá-nak, kétségtelen azonban, hogy ők tulajdon-kép nem járják, csak ritmikus mozgásokkal kísérik a férfiak táncát. Kapuváron igen sok csipke készül.

10. Tard.

Viszik a lakodalmi kendőt, átvétős.

A matyóvidék egyik községe Borsodban. Itt is van hímzés, csak kevesebb, mint Mező-kövesden. A bemutatott lakodalmi jelenet: ahogy az új menyecskének ajándékozandó kendőket viszik hosszú pálcákra aggatva. Minél több a kendő, bizonyára annál „ran-gosabb” a lakodalmom.

11. Pásztorcsoport.

Pásztordalok, táncok.

A Hortobágy-pusztá, Debrecen mellett, 48.000 kat. holdon. A csikós igazán a maga egyénisége szerint járja a táncot, formára nem gondolva, csak a muzsikára.

Bugacon, az ország második legnagyobb pusztáján, ami Kecskeméthez tartozik, igen sok ősi pásztornótát tudnak.

A hevesaranyosiak a juhásztáncot azt a hosszú, kampósvégű botot használják, ami-vel lábánál fogva szokás elkapni a birkát, ha a nyájából ki akarja fogni a juhász.

Koppányszántón a kanásztáncot két ke-resztbetett kanászbót felett járják a férfiak.

(Szünet.)

AUGUSZTUS

17–18.

1. Maconka.

Népi játékok, kivetős-tánc.

Nógrádmegyei község, a Mátra-hegység-ben. Temploma a XIV. századból való. Igen

Hajókirándulások

a napsugaras Dunán

magyar M. F. T. R. hajókon

Egésznapos és délutáni kirándulások

Hajó indul Eskütérről

Vác-Nagymarosra	7:30
Esztergomba	8:30, 11, 14:30
Tahiba (csak hétköznap)	18:15

Vasár- és ünnepnapokon

Esztergomba turistahajó	6:30
Gyórhajó	7:30

A visszaindulásig öt órai időzés Esztergomban.

Dunai hajóséták a sűrűn közlekedő helyihajókon Szent Gellért-tér, Margit-sziget, Pünkösdi-fürdő között.

Zsófia sétahajó uzsonna- és vacsorajáratai.

A M. F. T. R. hajókon pihen, üdül és olcsón szórakozik.

sok népi játék él még itt, ünnepnapokon a fiatalság ezzel szórakozik.

2. Nagyhind.

Pajtástánc, menyasszonytánc.

A közelmúltban visszacsatolt területen van, Bars és Hont ideiglenesen egyesített vármegye verebélyi járásban. Kisebb falu, mindössze 500 lakosa van. Itt a menyasszonyt megátcoltatva, adnak neki pénzájándékot a lakodalmasok.

3. Bába.

Aratóünnep, üvegestáncok.

Tolna megye egyik községe, közvetlenül a Duna mellett. Aratóünnepükben szintén joggal tűnnek föl a nagyon szép és nagyon régi dalok. Bátán nemcsak az asszonyok tudnak üveggel a fejükön táncolni, hanem a férfiaknak is van egy üvegtáncuk: ezt sorbarakott üvegek felett járják.

4. Homokmégy.

Férc tánc, tánc párnával.

Pestmegyei község. A házakban gyönyörű festésű falakat találhatunk itt, melyeket minden előrajzolt minta nélkül az asszonyok festenek. A párnatáncban néha két tucatnyin is résztvesznek, attól függ, hány a párna. Lakodalomban viszik táncolva az asszonyok a párnákat.

(Szünet.)

5. Hollókő.

Fonó, a „bakusz”, mártogatós.

Nógrádmegyei község. A hegyen, amelynek tövében fekszik, még elég jó állapotban áll az egykor oly nagy szerepet játszó vár. A fonóban gyűlnek össze téli estéken a nők, hogy megfonják, azután megszőjjék a háztartásban szükséges vásznat. Az alsószojók közül a belsők hosszabbak, mint a külsők.

6. Törökkoppány.

„Csók pohár”, menyasszonykikérő.

Somogy megyei község. A „csók pohár”, köszöntők sorozata, amiket a lakodalmasok mondanak a menyasszonyra, miközben rozmaringgal díszített pohárból isznak és pénzt adnak a menyasszonynak. A „menyasszonykikérő” a menyasszony új menyecskévé avatásának első része: énekkel kéri ki az asztaltól a menyasszonyt, hogy azután kint bekössék a fejét.

7. Pusztafalu.

Virágtánc, csapásolás.

Abauj-Tornamegyei falu, a csonka országának egészen az északkeleti határán, itt az új határ jóformán azonos maradt a régivel. Egyike a legérdekesebb néprajzi szigeteknek, igen erős ítemű táncokkal. A fejkendő, kézbe való kendő egyformán hímzett, de főként csak piros meg kék pamuttal.

8. Szany.

Pünkösdi királynő, férfikar, verbung.

Község a Rábaközben, Sopron megyében. A férfi-mellényeken 120 rőf zsinór van. A lányok sok játékot tudnak, a pünkösdlők Pünkösdkor sorra járják a házakat, a táncokat illetőleg a férfítáncokon van a hangsúly.

(Szünet.)

A Filippi-szigetek kormányzója, meg a Gyöngyösbokréta

A távolkeletről, egy ugrásra a háborús lázban égő Sanghajtól, a Filippi-szigetéről érkezett levél a Függetlenség szerkesztőségébe. Sotero Baluyut, Pampagna tartomány kormányzója, több aranybánya, hatalmas vállalat tulajdonosa adta fel a levelet Manilában, körülbelül egy hónapja. Azt írja, hogy két esztendővel ezelőtt, Szent István hetében felejthetetlen napokat töltött Budapesten s most, hogy ismét közeleg a magyarok nagy történelmi ünnepe, nem mulaszthatja el, hogy ne köszöntse a keresztény magyar testvéreket, akiknek páratlan vendégszeretetét nem tudja elfelejteni.

Már három ízben jártam be a világot — írja levelében —, de mondhatom, hogy az Önök országa, népe olyan, hogy a magyarok közé az ember mindig visszakiváncokozik. Különben, amikor egy évig tartó utamról hazatértem, és meghívott barátaim előtt levetítettem azt a filmet, amelyet az Önök egyik munkatársa segítségével készítettem a Szent István-napi körmenetről, magáról a városról, meg a virágos ruhákban tündöklő bokrétás leányokról, — mondhatom a csodálat moraja, majd tapsorkán támadt, úgyannyira, hogy háromszor egymásután voltam kénytelen megismételni a vetítést.

Azzal fejezi be levelét, szeretné, ha valóra válna minden magyar álma, ha Szent István birodalma ismét régi fényében, nagyságában ragyoghatna!

Igen, két esztendővel ezelőtt járt Budapesten Sotero Baluyut kormányzó. Feleségével járta a várost és esténként ellátogattak a Gyöngyösbokréta előadásaira.

Egyik előadás után a Városi Színház melletti vendéglőben, ahol a bokrétások szünetek alatt tanyáznak, Sotero Baluyut is megjelent feleségével. Szerényen leültek az egyik sarokasztalhoz és onnan nézegették a bokrétás fiatalságot. A kormányzó felesége szinte sóvárogva nézte a lányok, menyecskék gyönyörű ruháját. Itt volt jelen a Függetlenség egyik munkatársa is, aki aztán az egyik bokréta vezetőjénél eljárt, hogy a kormányzó felesége — felpróbálhasson egy bokrétás fejdísz. A kormányzóné pedig elhatározta, hogy egy teljes ruhát szerez és elviszi a Távolkeletre. S utóbb szerzett is egy ruhát, de a kormányzó is.

*

A Filippi-szigetvilág az örök nyár házája és ezenfelül rendkívül gazdag természeti kincsekben. Lakóinak száma 13 millió, 91 százalékban keresztények, 9 százalékban mohamedánok és pogányok. A lakosság nagyrésze mongoloid eredetű. A sziget lakói között nincs munkanélküli.

A föld gyomra is valósággal kincseskamra: arany, ezüst, mangán, ólom, réz, platina található benne óriási mennyiségben. S a tengerben rengeteg szivacs és korállag van a víz alatt.

1. A Filippi-szigetek kormányzója otthon, palotája kertjében estélyt ad.

2. A kormányzó, meg a felesége ilyen ruhákat vitt magával Magyarországról.

9. Szentá.

Regölés, tréfás népijátékok.

Somogyemei község, közel Csurgóhoz, gyönyörű tölgyerdők között. Lakodalmi alkalmakkor kasmir-kendőből csinálnak nagyon szép zászlót. Ez az egész vidék gazdag a tréfás népszokásokban. A regölés strófáit köcsögből készített hangszer-féle dörmögése kíséri.

10. Komáromszentpéter.

„Sallai”, árgyilus-tánc, buktató.

Komárom megyében, az ógyallai járásban fekszik, a közelmúltban visszacsatolt területen. A „sallai” is tánc, és az úgylátszik a mesebeli „Árgyilus” királyfiról elnevezett táncot kifejezetten lakodalmakban járják.

11. Érsekcsanád.

Őrzi a szöllőt, háromugrós.

Pest-vármegye legdélibb részén fekvő község. Bajától 9 km-nyire, a Dunától 4—5 km-re fekszik. Népviseletének különösebb darabjai: a „tekerődző bíbor fékető, a csárdás-pántlika, a röpike, a pöndő, a rokolya”. Szüret-táján a fiatalság felkerekedik, kimegy a szőlőbe és „örzi”. De az természetesen inkább csak jogcim ahhoz, hogy kedvesen mulasson.

AUGUSZTUS

19—20.

1. Kiskomárom.

Regölők, kukoricafosztás, játékok.

Zalamegyei község. Lakosainak száma kb. 2.000. Az őszi szokások közül él a regölés is. Karácsonytájt legények járnak végig a falun, minden házba bezörgetnek és köszöntik a háznépet. A dalhoz láncos bottal verik az ütemet. A kukoricafosztás munka is — szórakozás is.

2. Csorna.

Párosverbung, „dús”.

Sopronmegyei község, nyolc és félezer lakossal. Nagyon szép a menyecskék rojtos kendője. Táncaknál a főszerep a férfinek jut, a verbungot is párosan járják, de kétségtelen, hogy a nő inkább csak kíséri a férfi táncát.

3. Mikóháza.

Betlehemes játék, rezgős-csárdás.

Mikóháza Zemplénben, Sátoraljaujhelytől 10 km távolságra fekszik. Magas hegyek közé ékelt falu. Egyébként földműves lakosságát a jó hanganyag és fejlett zenei érzék jellemzi. A Betlehemes játékot Krisztus megszületésének emlékeztetőre játsszák.

4. Nagykálló.

Népi gyerekjátékok, kállai kettős.

Szabolcsmegyében és valószínűleg IV. Béla intézkedésére épült. Sok jó népi játék van még meg. A kállai kettős páros tánc, dalos, egyedüli abban, hogy a szöveg, meg a tánc teljes történetet jelez: A férfi viseletben feltűnik a felhajtott szélű „hajdu”-kalap, meg a nagyon rövid gatyá.

(Szünet.)

5. Galgahévíz.

Örömkalács, pajtástánc.

Pestmegyei község, a Galga völgyében. Már a tatárjárás idején is falu volt. Lakodalmi részletet mutatnak be: amit saroglyán visznek az az „örömkalács”, ebből a díszes lakodalmi kalácsból lehetőleg minden jóismerősnek szelnek.

6. Uszód.

Ludtánc, seprútánc, mars.

Pestmegyei község, közel Kalocsához és olyan viselettel, ami — nem kalocsai jellegű. Vagy legalább is ruháikon igen kevés himzést látni. A férfiak mellénye alatt a „meleg ümög” itt mind bárony. Határában igen sok fűszert termelnek.

7. Mecsekszabolcs.

Játék a párnával, ugróscsárdás.

Baranyamegyei község, közel Pécshez. Szép rojtos vállkendő és bütykös harisnya a női viselet. Lakodalmakra hatalmas kendőkből készítenek zászlót. Táncaik igen friss üteműek. Külön figyelmet érdemel az a tánc, amit a legények szembefordulva járnak.

8. Nagybaracska.

Aratóünnep, „háromugrós”, üvegcsárdás.

Bácsmegyei község, a Ferenc-csatorna mellett. Viselete rokon a „Sárközével”, de a legényeknek is van köténye, jó szöttes. Az üveg, ami az egyik táncnál a nők fején van, könnyen leeshetne, de — nem igen esik le. Aratóünnepükkel azt mutatják be, ahogy aratás után a gazdát köszöntik.

(Szünet.)

9. Sióagárd.

Szüret, szegélytánc.

Érdekes népművészeti sziget Tolnamegyében. A nők ingválla, mellénye, kötője, de a férfiak inge is csupa himzés. Kétúró boraik vannak, hogy a borvidékre célozzanak, mutatják be, miként szokás köszönteni szüreti alkalommal a szőlősgazdát.

10. Perenye.

Ujoncok, seprútánc, papucstánc, verbung.

Perenye Vas megye egyik községe. A kép azt mutatja, hogy az ujoncok ősszel, bevonulás előtt, még utójára mulatnak egyet. Ezt annál is inkább megtehetik, mert az a szokás, hogy a községi bíró minden ujoncnak bort fizet.

11. Bart.

„Hajnaltüze”, mártogatós.

Esztergom megye párkányi járásában van, lakosainak száma 1.200. Most csatolták vissza az anyaországhoz. A piros csizmát a nők még minden ünnepen rendezen viselik. A „hajnaltüze” a lakodalmi másodnapjának szokása, kora reggel történik.

Műsor folytatása az idegennyelvű program után!

Bokrétások népművészeti kiállítása

a Nemzeti Szalonban
(V., Erzsébet-tér)

Nyitva augusztus 12—26-ig
mindennap d. e. 9—d. u. 5-ig.

EMILÉKÜL

„Gyöngyösbokréta
Vizet”

a magyar mező illatát
vigye magával.

DETSINYI R. T.

drogéria

V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 6.

*

Nimm mit zum Andenken

Perlenstrauswasser

Duft der ung. Wiesen

Drogerie Detsinyi A. G.

V., Vilmos császár-út 6.

*

Take home with you as a Memory
„Pearly Boquet Water”

carrying the scent of teh Hungarian
meadows

Detsinyi Chemist

V., Vilmos császár-út 6.

*

Emportez avec vous en souvenir le
parfum des champs hongrois un
flacon „d'Eau du Boquet de Perles”

Droguerle Detsinyi S. A.

V., Vilmos császár-út 6. Budapest.

*

Acquistate

l'acqua profumata dei fioriti campi
unghereish.

II „Profumo dei Mazzo di Perle”,
nella Drogeria Detsinyi S. A.

V., Vilmos császár-út 6.

PROGRAMM DER PERLENSTRAUSS-VORFÜHRUNGEN

(DIE BUCHSTABEN UND NUMMERN NACH DEN ORTSCHAFTSNAMEN BEZEICHNEN DIE LAGE DER ORTSCHAFTEN AUF DEM PLAN.)

1939.
15. und 16. August

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (C 2)

»Flaschen-Csárdás« und Sprungtanz.

Ländlicher Ort im Komitate Tolna. Die jungen Frauen tragen, auch der Form nach, einen »Libellen« genannten Kopfputz; beim »Hochzeiten« setzen sie sich eine gefüllte Flasche auf den Kopf und tanzen, geschickt balancierend, damit die Flasche beim wirbelnden Tanz ihnen nicht vom Kopfe falle. Auch das Mannervolk hat einen Tanz mit der Flasche als Schaustück.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Heimatspiele, »Buktató«.

Ländlicher Ort im Komitate Pest, Bezirk Aszód, mit etwa 2000 Seelen. Hier blühen noch zahlreiche heimatliche Spiele, von denen die ganz Originellen und Alteingebürgerten von den jungen Männern und auch von erwachsenen Töchtern ausgeführt werden. Die Kinder belustigen sich oft damit, dass sie auf Erfinden »neuer« Spiele ausgehen.

3. SZEREMLE (D 1)

Fischer, Dreisprung.

Ländlicher Ort an der Donau im Komitate Bács. An dem fischreichen Strome gelegen ist es nur natürlich, dass die Fischersleute aus ihrem eigenen bewegten Leben Szenen darstellen. Der als »Dreisprung« bezeichnete Tanz leitet seinen Namen vom rhythmischen Dreiklang der Begleitmusik ab. Der von den jungen Frauen getragene Schleier hat ausgesprochen orientalischen Einschlag. Die roten Frauenschuhe sind mit Schellenglockchen besetzt.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

„Namenstag,“ Jungmännertanz, Mützentanz und Werbetanz.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Gespenstig gross gegen den unendlichen Himmelsdom dreht sich hier am Dorfrande auch heute noch die Windmühle. Besonders schön sind die Männertänze und unter diesen der Werbetanz, mit althergebrachten Einlagen, deren Textkomposition erst unlängst gefunden wurde und jetzt zum ersten Mal vorgeführt wird.

Pause

5. GALAMBOK (B 2)

Fahrende Sänger, Dreikönigstanz, Besentanz und Tanz mit dem Dreschflegel.

Ländlicher Ort im Komitate Zala nahe dem Balaton, dem »ungarischen Meere«. Zu Epiphania gehen die jungen Leute der Reihe nach die Häuser ab und werden natürlich überall gastlich aufgenommen. Die Leute haben hier sehr viele interessante Tänze, von denen die Männer jetzt einen vorführen werden, der mit dem Dreschflegel besonders ausgelassen anmutet und viel Wendigkeit erfordert.

NAGYLÓC.

6. GÉDERLAK (D 2)

Tanz mit den Paprikagirlanden, Fransentanz, Besentanz.

Der Ort liegt gegenüber Paks etwa 2 Kilometer an der Donau. Nächst der Ortschaft umfassen zwei Donauarme die Insel »Imšós«, wo auch der unsterbliche ungarische Romancier Jókai in der Dichtung »Aranyember« (Ein Goldmensch) seine Kunst im Fabulieren spielen lässt. Der hufeisenförmig getragene Kopfputz der jungen Frauen heisst »Fityula« und aus ihm leuchten eingelegte farbige Perlen.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Erntedankfest und Sternentanz.

Ländlicher Ort in der Landschaft Baranya, der seine Geschichte bis zur Zeit des ersten heiligen Ungarkönigs zurückleitet. Besondere

Aufmerksamkeit verdienen die Gesänge zum Erntedankfest, von denen der eine oder der andere wirklich ältester Herkunft ist. Einer dieser Tänze wird richtig zu viert getanzt und heisst Sternentanz, weil die Tanzenden im Bewegungsspiel Sternzacken bilden, nach der Art des Leitsterns der heiligen drei Könige.

8. KÉMÉND (C 4)

Festtanz zum Anbrennen des Herdfeuers und »Mártogatós«.

Ländlicher Ort im Komitate Esztergom, Bezirk Párkány, der erst jetzt ans Mutterland rückgegliedert worden ist. An der hier üblichen Tracht fällt besonders der verlängerte Hüftenteil auf, an den sich der auffallend kurze Glockenrock anschliesst. Zur Aufführung gelangt der Festtanz am Tage nach der Hochzeit, da frühmorgens das neue Herdfeuer ländlich-sittlich angebrannt wird.

Pause

9. KAPUVÁR (B 4)

Werbetanz zu zweit, »Sűrű«, Marsch.

Ländliche Gemeinde im Komitate Sopron mit fast 10.000 Seelen. Zum Werbetanz zu Zweien treten hier auch die Frauen an, zweifellos aber nicht um mitzutanzten, sondern nur um mit rhythmischem Wiegen des Körpers den Tanz der Männer zu untermalen. Die genähten und geklöppelten Spitzen des seit altersher hier betriebenen Heimgewerbes sind weit und breit berühmt und geschätzt.

10. TARD (E 4)

Umzug mit dem Hochzeitstuch, gestickte Schultertücher.

Ländlicher Ort im Matyók-Ländchen, einer Landschaft des Komitats Borsod, die besonders ihrer leuchtend schönen Stickereien wegen berühmt ist. Die hier üblichen Stickereien sind formschön, aber nicht ganz so üppig, wie in Mezökövesd, dem Hauptort der Landschaft. Es wird eine Hochzeitsszene gezeigt, wie auf langen Stäben geschenkweise der jungen Frau künstlerisch gestickte Tücher überbracht werden. Je zahlreicher und kunstvoller diese Tücher, umso vornehmer die Hochzeit.

11. GRUPPEN DES HIRTENVOLKS.

Hortobágy (F4), Bugac (D2), Hevesaranyos (E4), Koppányszántó (C2), Hirtenlieder, Tänze.

Die Puszta Hortobágy, an deren Rande die Grosstadt Debrecen liegt, dehnt sich über 48.000 Katastraljoch.

Die Pferdehirten ergehen sich im Tanze wirklich ganz nach ihrem Temperament, achten wenig auf die Form des Bewegungsspiels, umso mehr jedoch auf den feurigen Rhythmus der Musik.

Die zweitgrösste Puszta des Landes, **Bugac**, gehört zur Stadt Kecskemét. Hier kennt man noch viele ürtümlich-naive und daseinsfrohe Hirtenlieder.

Die Schäfer von **Hevesaranyos** tanzen mit langen, am Ende hakenförmig gebogenen Stöcken, mit denen sie nach den Schafen langen, wenn sie das eine oder andere aus der Herde heraus haben wollen.

In **Koppányszántó** tanzen die Schweinehirten, wie bereits unter dem Ortsnamen erwähnt, über zwei Kreuzweise angeordnete Stöcke.

17. und 18. August

1. MACONKA (D 4)

Volksspiele, Schwingertanz.

Ländlicher Ort im Mátra-Gebirge, Komitat Nógrád. Die Ortskirche stammt aus dem XIV. Jahrhundert. Der sinnbildliche Tanz »Porkolás« besser gesagt »Pörkölés«, bedeutet gewöhnlich das Ende des Hochzeitsfestes. Ein Tanzspiel aus grauer Vorzeit, da man durch Feuer und Rauch, wie beim Rösten, (daher der überlieferte Name) vom jungen Hausstand die bösen Geister fernhalten wollte. In dieser Gemeinde leben noch viele Volksspiele und an Feiertagen bilden diese die Zerstreuung der Jugend.

2. NAGYHIND (C 4)

Tanz der lustigen Kumpanen, Brauttanz.

Ländlicher Ort im Bezirke Verebely auf dem jüngst rückgegliederten Gebiete der Rumpfkomite Bars und Hont, mit einer Einwohnerzahl von etwa 500 Seelen. Die Hochzeitsleute führen die Braut zum Tanz und geben ihr Geldgeschenke.

3. BÁTA (C 1, 2)

Erntedankfest, Flaschentänze.

Ländlicher Ort an der Donau im Komitate Tolna. Mit Recht wird man beim Erntedankfest auf die sehr schönen altertümlichen Gesänge aufmerksam. Hier tanzen nicht nur die Frauen mit den auf dem Kopf balancierenden Flaschen, auch die Männer haben einen solchen Flaschentanz, wobei sie das Tanzspiel über reihenweise angeordnete Flaschen kunstgerecht aufzuführen verstehen.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Fransentanz und Kissentanz.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Die Innenräume der Häuser schmücken prächtig bemalte Wände, vom Frauenvolk ohne jede Vorzeichnung ausgeführt. Am Kissentanz beteiligen sich oft auch zwei Dutzend Leute, ganz danach, wie viele Kissen zur Verfügung stehen. Tanzend werden von den Frauen diese Kissen im Hochzeitszug mitgeführt.

Pause

5. HOLLÓKŐ (D 4)

Sing- und Spinnstube, »Bakusz« recte Bacchus, »Mártogatós«.

Ländlicher Ort im Komitate Nógrád, am Fusse eines von historischer Schlossruine gekrönten Berges. Die Sing- und Spinnstube spielt an langen Winterabenden, wo die Frauen und Mädchen zusammenkommen, um für den Hausrat Leinen zu spinnen und weben eine grosse Rolle. Ohne Liederhefte, ganz einfach, schlicht, und ohne Künstelei singt man schöne Dialektlieder zur Pflege ungarischer Eigenart. Von den vielgefältelten Unterröcken sind die äusseren immer um eine Handbreit kürzer geraten als die inneren.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

Kussbecher und Hochzeitszug.

Ländlicher Ort im Komitate Somogy. Dort herrscht die Sitte, aus dem sogenannten Kussbecher auf die Gesundheit der Braut zu trinken. Dieser Kussbecher ist vielfach mit Rosmarin geschmückt und zum Trunk spendet das Hochzeitsvolk symbolisch eine Münze für das Gedeihen des jungen Hausstandes. Der Hochzeitsbitterzug ist ein Ausschnitt, wie die Braut feierlich eingeholt wird, um sie unter die übrigen jungen Frauen des Dorfes zu reihen. Mit Gesang wird die Braut vom Tische geführt, um ihr sodann draussen den fraulichen Kranz in Form eines Stirnschmucks zu überreichen.

7. PUSZTAFALU (F 5)

Blumentanz und Stiefeltanz.

Ländlicher Ort im Komitate Abaúj-Torna, im Nord-Osten des Landes, wo in diesem Abschnitt auch nach der Rückgliederung die Grenzziehung fast unverändert geblieben ist. Eine der interessantesten, volkskundlich geschlossenen Landschaften mit rhythmisch sehr stark bewegten Tänzen. Kopftuch und Armtuch sind in gleicher Weise gestickt, hauptsächlich aber nur mit roten und blauen Fäden.

8. SZANY (B 3)

Pfingstkönigin, Männerchor und Werbetanz.

Ländlicher Ort im Zwischenland der Raab, Komitat Sopron. Das Männervolk trägt hier reichgestickte Westen, von denen man sagt, dass für die eine oder andere bis 120 Ellen Schnüre verwendet werden. Die Mädchen haben viele poesiereiche Spiele, bei den Tänzen wird aber hauptsächlich der männliche Part betont. Zu Pfingsten besuchen die Pfingst-sänger der Reihe nach die Bauernhöfe.

Pause

9. SZENTA (B 1, 2)

Fahrende Sänger, lustige Volksspiele.

Ländlicher Ort nahe der Bezirkstadt Csurgó im Komitate Somogy, von herrlichen Eichenwäldern umgeben. Beim »Hochzeiten« werden aus Kaschmir-Tüchern sehr schöne Fahnen hergestellt. In der ganzen Landschaft übt man sehr viele scherzreiche Volkssitten. Die Märchenerzähler begleiten ihre Verse aus alten Zeiten mit dem eintönig hohlen Geburme einer Art von Instrumenten, die an irdene Gefässe erinnern.

10.

KOMÁROMSZENTPÉTER

(C 4)

»Sallai«, »Árgyilus«, »Buktató«.

Ländlicher Ort im Bezirk Ógyalla, Komitat Komárom, in dem erst unlängst rückgegliederten Oberlande. »Sallai« und »Árgyilus« sind beide Tänze. Der Letztere wird ausschliesslich nur bei Hochzeitsfesten getanzt und hat seinen Namen vom Königssohn im Märchen, dem Drachentöter. Auch der deutsche Märchenschatz kennt seinen Namen.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

Die Wacht auf dem Weinberg und Dreisprung.

Ländlicher Ort im äussersten Süden des Komitats Pest, unweit der Donau, etwa 9 Kilometer von der Stadt Baja entfernt. Die Bevölkerung hat eine ganze Reihe von Trachtenbesonderheiten, deren mundartliche Bezeichnung keine richtige Übersetzung zulässt und im szenischen Gebrauch von selbst ihre Bestimmung verrät. Wenn die Lese in den Weinbergen naht, so ziehen die jungen Leute festlich gestimmt in die Weinberge, um dort die letzte Wacht vor der Reife zu halten, natürlich aber eher nur um sich in ergötzlicher Weise zu vergnügen.

19. und 20. August.

1. KISKOMÁROM (B 2)

Fahrende Sänger, Maisbrechen, »Egre-cica«.

Ländlicher Ort mit etwa 2000 Seelen im Komitate Zala. Die fahrenden Sänger stehen hier besonders in Gunst. Zur heiligen Weihnachtszeit ziehen die Burschen von Haus zu Haus, klopfen geziemend an der Haustür und bringen in festesfrohen Versen Kunde von der Geburt des Heilandes. Den Takt hiezu schlagen sie mit kettengeschmückten Stäben. Das Maisbrechen ist nicht weniger Arbeit als vergnügliches Beisammensein.

2. CSORNA (B 4)

Werbetanz zu zweien, »dus«.

Grössere Gemeinde mit etwa 8500 Seelen im Komitate Sopron. Sehr dekorativ wirkt das gefranste Tuch der jungen Frauen. Die Männer sind hier besonders tanzfreudig, merkwürdigerweise wird aber auch der soldatische Werbetanz zu Paaren getanzt, wobei jedoch der weibliche Teil als Figuranten eher nur »dabei ist« und das Bewegungsspiel der Männer rhythmisch untermalt.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Krippenspiele und Zitter-Csárdás.

Der Ort liegt etwa 10 Kilometer von Sátoraljaújhely, zwischen hohen Bergen eingebettet, im Komitate Zemplén. Das bauerliche Volk ist hier seiner kräftigen Klangfülle und seines gutentwickelten musikalischen Gefühls wegen weither bekannt. Die Krippen- und Mysterienspiele in den zehn »rauhn Nächten« heiligen die Geburt des Jesukindleins.

4. NAGYKÁLLÓ (FG 4)**Kinder-Volksspiele, Zweiertanz.**

Grössere Gemeinde im Komitate Szabolcs, wahrscheinlich noch aus der Zeit des Árpádenkönigs Béla IV. Im Volke sind noch viele heiter-naive Spiele lebendig. Der »Kállai-kettős« ist schon, wie sein Name es bezeichnet, ein Zweiertanz mit Gesang. Seine Besonderheit besteht darin, dass Gesangstext und Tanzkomposition übereinstimmen und seine ganze choreographische Geschichte wieder spiegeln. Auffallend für die Männertracht ist der aufgekrempelte Haidukenhut und das sehr kurze wehende Beinkleid.

Pause**5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)****Hochzeitskuchen, Tanz der lustigen Kumpanen.**

Ländlicher Ort im Tale der Galga, Komitat Pest. Seine Geschichte lässt sich bis zur Zeit der Tatarennot aus dem Osten zurückverfolgen. Die Szenen zeigen Ausschnitte aus den Hochzeitsbräuchen, wo der Freudenkuchen auf einem Schragen angefahren kommt. Nach bester Möglichkeit erhält jeder Gast seinen Teil vom Riesenkuchen.

6. USZOD (C 2)**Tanz in Gänseschritt, »Lippenös«, Besentanz, Marsch.**

Ländlicher Ort nahe der erzbischöflichen Residenz Kalocsa im südlichen Teile des Komitats Pest. Eigenartig für den Kenner ist die Tatsache, dass in der ortsüblichen Tracht der Männer und Frauen recht wenig vom Formen- und Farbenreichtum des geschlossenen Trachtengebietes zu sehen ist, das man allgemein unter dem Sammelbegriff »Kalocsaer Tracht« kennen und schätzen gelernt hat. An den verschiedenen Trachtenstücken sieht man also nur wenig Gesticktes. Die Männer tragen unter der Weste ein »warmes Wams« aus Samt. In der Gegend von Uszod wird verschiedenes Gewürz angebaut.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)**Tanzspiel mit den Kissen und Hopsa-Csárdás.**

Der Ort, überwiegend von bergbaulicher Bevölkerung besiedelt, liegt nahe zur volkreichen und durch historische Denkwürdigkeiten besonders ausgezeichneten Komitatshauptstadt Pécs, mit dem klassischen Namen »Quinque Ecclesiae«, aus der Zeit römischer Legionen in Transdanubien. Die Frauen tragen hier reichgefranste Schultertücher und mit Zierwülsten gesteppte Stutzen. Für das »Hochzeiten« werden Fahnen aus grossen schmuckreichen Tüchern zusammengefügt. Die hier üblichen Tänze zeichnen sich durch einen frischfröhlichen Rhythmus aus. Besondere Aufmerksamkeit verdient der Tanz, den die Burschen, einander gegenüberstehend ausführen.

8. NAGYBARACSKA (D1)**Erntedankfest, Dreisprung, Flaschensárdás.**

Ländlicher Ort am Franzenskanal im Komitate Bács. Die Trachten der Männer und Frauen sind jenen des geschlossenen Trachtengebietes Sárköz ähnlich, mit dem Unterschied, dass hier auch die jungen Männer Schürzen aus handgewobenen Leinen tragen. Den Frauen und Mädchen fällt beim Tanz die anmutig auf dem Kopfschmuck balancierte Flasche nicht herab, darauf achten sie schon eifersüchtig ihrer Kunst bewusst. Zum Erntedankfest erhält der Hofmann, wie es auch in der szenischen Darstellung gezeigt wird, eine schmuckreiche Erntekrone.

Pause**9. SIÓAGÁRD (C 2)****Winzerdankfest und Saumtanz.**

Interessante volkskundlich geschlossene Trachteninsel im Komitate Tolna. Reichbestickt sind hier die Hemsdschultern der Frauen, die sogenannten »Göllers«, die Leibchen und das Stirnband. Aber auch die Hemden der Männer haben üppigen Stickereibesatz. Der Ort liegt im Kranze prächtiger Weingärten und eben deshalb zeigen die Leute, wie sie zum Winzerdankfest, ihren Brotgeber, den Weinbauer freudig ehren.

10. PERENYE (A 3)**Tanz des jungen Soldatenvolkes, Besentanz, Pantoffeltanz, und Werbetanz.**

Ländlicher Ort im Komitate Vas. Dargestellt wird der Abschied des jungen Soldatenvolkes vor dem Einrücken in die Kaserne. Dieser Abschied ist umso ausgelassener, da ja nach einem eingewurzelten, aber ungeschriebenen Gesetze der Dorfrichter einem jeden Rekruten einen Humpen Wein auszurichten hat.

11. BART (C 4)**Festlicher Tanz zum Anbrennen des Herdfeuers und »Mártogatós«.**

Ländlicher Ort im rückgegliederten Bezirke Párkány, Komitat Esztergom, mit etwa 1200 Seelen. Das Frauenvolk trägt hier ausnahmslos an allen Sonn- und Feiertagen hochschaffige rote Stiefeln. Das Anbrennen des Herdfeuers im jungen Hausstand erfolgt am Tage nach der Hochzeit in aller Morgenfrühe.

21. und 22. August**1. SOMOGYUDVARHELY (B 1)****Hochzeitsfest und Tanzspiel mit der kleine Scheunenbank.**

Wenn es im Komitate Somogy, wo dieser Ort liegt, ans »Hochzeiten« geht, so begibt sich der Brautzug unter Vorantragen volkskünstlerisch wertvoller »Freudenfahnen« zum Hause der Braut. Die kleine Sitzbank als Mittelpunkt des Tanzes gehört eigentlich in die Scheune. Bei Hochzeiten tanzt selbst die Scheunenbank mit.

2. KOCSOLA (C 2)**Hanfbrechen, Flaschensárdás, Tanz der Schweinehirte.**

Ländlicher Ort im Komitate Tolna. Die Frauen tragen einen nach Libellenart geformten Haarschmuck. Das Leinen zu den Pantoffeln wird von den Frauen selbst gestickt. Man sieht die Hanfröste bei frohsinnigem Gesang, dem später auch frischfröhliche Tänze folgen.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)**»Mühle«, »Tod«, »Csapós-Csárdás«.**

Ländlicher Ort im Komitate Zala. Die hier üblichen Trachten sind deshalb besonders interessant, weil in anderen Gebieten des Landes die Frauen gewöhnlich viel weitere Röcke tragen. Man kennt hier viele scherzhafte Spiele zum Beispiel die »Mühle«, wobei man den Gang

des Mühlenflügels nachahmt. Eine eigenartige Sitte gebeiet hier, dass unter der Hochzeitsgesellschaft auch der »Tod« symbolisch erscheine, um bei aller Freude und Ausgelassenheit die Leute dennoch nachdenklich und demütig zu stimmen.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)**Krippen- und Mysterienspiele, »Kukkó«.**

Hier sind wir in der Hauptstadt des mit Recht berühmt gewordenen Matyó-Ländchens. Die Trachten der Frauen zeigen üppige farbenreiche Stickereien, desgleichen auch Schulterhemden und Schürzen der Männer. Die Szene im Rahmen des Erntedankfests stellt die Ehrung für den Hofmann oder Gutsherrn dar, bei der Engel und Hirten die Hauptrollen spielen. Wenn man aber näher zusieht, so sind die Hirten nur verkleidete Mädchen.

Pause**5. ATKÁR (E 4)****Erntefest und Sporentanz.**

Das Entstehen der Siedlung geht ungefähr auf das Jahr 1325 zurück, wo das umgebende Land zum Besitz des Ungarnstammes Aba gehört hat. Landschaftlich ist der Ort durch die eigenartige Terrainfalte »Csörsz árka« gekennzeichnet.

Die Szene zeigt die Erntefeier und die festliche Begrüssung des Gutsherren.

6. TÁPÉ (E 2)**Belustigung des Fischervolks, »Mars«.**

Fischerdorf nahe Szeged, der zweitgrössten Stadt des Landes, am fischreichen Lauf der Theiss, im Komitate Csongrád. Die Grundmauern der Kirche stammen noch aus der Árpádenzeit. Seit ältesten Zeiten ist die Bevölkerung des Dorfes dem Fischfang ergeben und flicht aus Schilf und Reisstroh, das reichlich am Stromufer gedeiht, Körbe und Matten. Die Leute aus Tápé zeigen eine Szene aus einem Fischergehöft an der Theiss und in ihren Liedern klingt immer wieder der Name des »blonden Stromes« wieder, wie er poetisch vielfach besungen wird. Man sieht wie in der würzig-duftenden Paprikasuppe der frischgefangene Theissfisch köstlich gerät.

7. IZSA (C 4)**Volksspiele, tanzlustige Kumpanen, Brauttanz.**

Ländlicher Ort in dem jetzt zurückgegliederten Bezirke Ógyalla, Komitat Komárom, mit 2300 Seelen. An der weiblichen Tracht fallen besonders die kurzen Rocksösses auf. Die Volksspiele sind besonders sehens- und hörens-wert.

8. DERECSKE (F 3)**Männerchor, Werbetanz.**

Ländlicher Ort im Komitate Bihar. Es heisst, dass im Kálló-Bache, der am Dorfrand vorbeifliesst, einstens Perlschalen gefischt wurden. Der Werbetanz auf dem Marktplatz des Ortes stand früher in hohen Ehren, um in den Augen der jungen Männer das soldatische Leben hinter Trommel und Trompete besonders begehrenswert zu machen, wozu sich auch der metallische Klang der Sporen hinzugesellt.

Pause

9. TURA (D 4)

»Ződág«, »Mártogató«.

Ländlicher Ort im Komitate Pest mit etwa 7000 Seelen, kaum 60 Kilometer von der Hauptstadt entfernt. Der »Ződág« bezeichnete Tanz ist heidnischen Ursprungs und bedeutete eigentlich ein Tanzspiel mit dem grünen Zweig der Fruchtbarkeit. Natürlich sind die Zusammenhänge mit dem Hochzeitsfest nicht zu verkennen. Der Tanz zu Zweien ist ein Csárdás mit viel »leichtfüßigem« Können, im Gegensatz zu jener Form, wo die Betonung mehr auf dem Sprunge liegt.

10. KALOCSA (D 2)

Paprikagirlanden, Frantsentanz.

Erzbischöfliche Residenz im Süden des Komitats Pest, nur wenige Kilometer von der Donau entfernt. Die ganze Umgebung ist bekannt durch ihre reichen Paprikakulturen. Wir sehen die Szene, wie die jungen Mädchen bei fröhlichem Gesang die Paprikaschoten zu Girlanden aneinander reihen. Die Hemdschultern der Frauen, das Leibchen, die Schürzen, sind reich bestickt. Die Tänze in dieser Landschaft haben einen ausgeprägt raschen Rhythmus.

11. VÁRALJA (C 2)

Winzerdankfest und Haken-Csárdás.

Der Ort liegt in der volkskundlich besonders reizvollen Landschaft Sárköz. Zum Winzerdankfest wird dem Weinbauer oder Gutsbesitzer nach althergebrachter Sitte ein Winzerkranz mit festlichen Versen überreicht. Nachher folgt das reiche Essen mit Segensspruch und Tanz.

23. und 24. August**1. VITNYÉD (B 3)**

Pfungstkönigin, Werbetanz zu Paaren, Spiel mit den Kissen.

Ländlicher Ort im Komitat Sopron nahe zur Bezirkshauptstadt Kapuvár. Die frauliche Kleidung ist aus Samt, zumeist mit gestickten Borten. Zu Pfingsten wird die Pfungstkönigin überall ins Haus geleitet.

Am soldatischen Werbetanz beteiligen sich hier auch die Frauen, da er aber seinem ganzen Wesen nach ein männlichharter Tanz sein soll, haben die Frauen dabei nur eine Nebenrolle.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

Rekrutenaufgebot, Kraftcsárdás, »Hatoztatás«.

Ländlicher Ort im Komitate Zemplén, knapp an der Bodrog. Wenn die Rekruten im Herbst Abschied von ihrer dörflichen Heimat nehmen, um ihren Einzug in die Kaserne zu halten, dann kommt zum Schluss noch immer die gute Laune zum Durchbruch. Altgediente Soldaten geben ihnen das Geleite, wie es auch die dargestellte Szene zeigt. Die Tänze der Männer sind stämmig, hart und in ihrem kraftvollen Rhythmus besonders ausdrucksvoll.

3. NAGYLÓC (D 4)

Erntedankfest, Heimatspiele.

Ortschaft im urtümlichen und trachtenreichen Palóc-Ländchen. Beim Erntedankfest erhält der Hofmann ein geziemendes Geschenk zugeeignet: Kränze, Wappenschilder oder Devotionalien aus Stroh geflochten. Dieses Angebinde ist hier besonders dekorativ. Man beachte die keck hervorlugenden Unterröcke der Frauen: der näher am Körper liegende ist immer einen Saum länger als der äussere.

4. MOHÁCS (C 1)

»Grüner Zweig der Fruchtbarkeit«, Tanz mit dem Schilf, Gendarme-Tanz.

Die Stadt zählt 18.000 Seelen im Komitat Baranya. Im traurig-denkwürdigen Jahre 1526 wurde in der Umgebung der Stadt eine blutige Schlacht geschlagen, in der auch der junge Ungarkönig Ludwig II. auf der Walstatt liegen blieb und das ungarische Heer der Übermacht der Türken erlag.

Zu den Hochzeitssitten gehört auch die symbolische Darstellung des »grünen Zweiges der Fruchtbarkeit«.

Pause**5. SZATMÁRÖKÖRITÓ (G 4)**

»Csapásolás« (»Klatschtanz«), Schwingertanz, Csárdás.

Ländlicher Ort im Bezirk Csenger, Komitat Szatmár-Ugoosa, mit etwa 2000 Seelen. Das ganze Land in der Umgebung war früher Moorgrund. Die Frauentracht ist wohl weniger dekorativ, als sonstwo, aber recht interessant, aus handgewobenen und gefärbten Leinen. Was man hier nicht sieht, sind übereinandergelegt getragene vielgefaltete Unterröcke.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Winzerdankfest und Sternentanz.

Der Ort liegt im Komitate Baranya nächst der Grenzlandstadt Pécs. Er soll auch schon zur Zeit der Árpáden bestanden haben. Der Kranz von Rebengärten, der ihn umgibt, macht hier natürlich das Winzerdankfest besonders poesiereich. Die Frauen tragen alle bestickte samtene Pantoffeln.

7. SZAKMÁR (D 2)

Frantsentanz und Tanz mit den Kissen.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Die Frauen tragen alle reichbestickte Kleider, aber auch die Hauswände werden von ihnen bunt und blumig bemalt.

Beim »Hochzeiten« werden die von der Braut mit dem Hausrat mitbekommene Kissen von ebenso vielen jungen Frauen getragen. Die Kissen sind alle mit Blumenmotiven reich bestickt und werden bei fröhlichem Tanz präsentiert.

8. MÄNNERGRUPPE: KISKUNHALAS (D 2) UND KARÁD (C 2)

Tanz des »Ádám Bene«, Tanz der Schweinehirten, Tanz um die Scheunenbank, soldatischer Werbetanz der Kumanier.

Kiskunhalas ist eine weitgestreckte Tieflandstadt im Komitate Pest. Hier sieht man noch Windmühlen. Zur Zeit Maria Theresias wurden die besten Husarenregimenter aus dieser Gegend, dem Lande der Jazygier und Kumanier, rekrutiert, daher der bis heute erhaltene Name »Jazygier und Kumanier-Husarenregiment Nr. 13« mit dem Standort in Kecskemét. Ihre Tänze sind überwiegend männlich-kraftvolle Tänze.

Der Ort Karád liegt im Komitate Somogy und ist ein wahres Schatzkästlein alter und ältester Volkslieder. Der vorgeführte Tanz ist eine der Schönsten Varianten der Schweinehirten-Tänze.

Pause**9. MARTOS (C 4)**

»Pilikézés«, »Árgyilus«-Tanz.

Ländlicher Ort im Bezirk Ógyalla, Komitat Komárom, mit 1400 Seelen. Der Ort wurde erst jüngst ans Mutterland rückgegliedert. Auffallend und besonders schön in der weiblichen Tracht sind die Schultertücher mit »aufgesetzten« Motive. »Pilikézés« nennt man ein Spiel in der Karwoche und der »Árgyilus« genannte Tanz gehört zu den Hochzeitsbräuchen. Der »Argyilus«-Tanz wurde wahrscheinlich nach dem ungarischen Märchenprinzen so benannt.

10. ÖCSÉNY (C 2)

Tanz der Küchenfrauen: »lépő«—»futó«.

Ländlicher Ort im Komitate Tolna in der volkskundlich geschlossenen Landschaft Sárköz. Der Namen dieser Landschaft rührt daher, dass sie einst von Moorbrüchen und Überschwemmungsland gefährdet war. Man hat hier viele schöne buntgewobene heimgewerbliche Artikel. Bei grossen Hochzeiten benützen die Kochweiber ihre Töpfe als Musikinstrument und tanzen damit.

11. EGERBOCS (E 4)

Hufeisentanz und »Kipörgetős«.

Der Ort liegt 35 Kilometer von der Komitatshauptstadt Eger entfernt. Die Frauen tragen hier samtene Röcke mit roten, weissen und grünen Motiven. Die »Perlenstraus«-Bewegung hat auch in dieses Dorf die Liebe zur Tracht als inneres Bekenntnis für die Heimat zurückgebracht, darunter auch die altgewohnten rotledernen Frauenschiefer. Der Hufeisentanz ist kraftvoll und männlich.

„PERLENSTRAUSS“ VOLKSHANDARBEIT-AUSSTELLUNG

IN DER VERANSTALTUNG DES UNGARISCHEN PERLENSTRAUSS-VERBANDES
IM NATIONAL SALON, ERZSÉBET-TÉR.

GEÖFFNET VOM 12—26 AUGUST 1939, VON 9—17 UHR.

PROGRAMME "BOUQUET OF PEARLS"

(THE LETTERS AND THE NUMBERS BY THE NAMES INDICATE THE LOCALITY ON THE MAP)

1939

August 15th, 16th

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (Map C 2)

Bottle csárdás, "Leaping dance"

A village in county Tolna. The young married women wear headdresses in the shape of a butterfly. When a wedding festival is held, they place bottles on their heads and such is their skill that they are able to execute a number of intricate steps without the bottle ever falling over. The men of the village too have a dance of their own; in this a filled bottle likewise plays a prominent rôle.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Popular games, »buktató«.

This village is situated in county Pest; it has a population of 2000. Popular games, relics of former days, are still greatly in favour. Amongst these games are the so called »classics« for the youths and older girls of the village; whilst the children play special adaptations of their own.

3. SZEREMLE (D 1)

Fishermen; »Triple leap dance«.

Seeing that this village is situated on the banks of the Danube and that fishing is the chief industry of the inhabitants, it is apt that this scene should present a picture from the lives of these fishermen. The name »triple leap dance« indicates the nature of the dance in which three leaps or jumps are made. The veils worn by young women of this village are undeniably of eastern origin. The shoes worn by the women are decorated with bells.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

»Name day«, »Legényes«, »Cap dance«, »Conscription dance«.

This village too is situated in county Pest. An old windmill may still be seen on the outskirts of the village. The dances of the men are famous for their beauty and dignity. The text of one of these, the »Verbung« or conscription dance, was discovered only recently and is produced this year for the first time.

Interval

5. GALAMBOK (B 2)

»Regölés«, »Three Kings«,
»Threshing dance«.

A village in county Zala situated close to Lake Balaton. During January it is customary for the »Three Kings« to visit every house in the village and, needless to say, they are always welcome. The inhabitants of this village have a number of very interesting dances; the one shown in this scene demands considerable agility. An important requirement to the dance is a threshing flail.

6. GÉDERLAK (D 2)

»Paprika garlands«, »Threading dance«, »Broom dance«.

Géderlak lies close to the Danube facing the town of Paks. Not far from this village is the Imsós Island, mentioned in the novel »The Golden Man« by János Arany, one of the greatest Hungarian authors. The headdress, formed in the shape of a horse-shoe, is worn by the young matrons; it is decorated with countless coloured glass beads.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Harvest Festival; »Star dance«.

This village, in county Bács, existed a thousand years ago. The songs, sung at harvest festivals deserve particular attention; some of them are amongst the oldest of their kind in Hungary. In one dance, the performers take up a star-shaped formation, hence the name »star dance«.

8. KÉMÉND (C 4)

»Hajnaltüze«, »Dipping dance«.

A village in county Esztergom recently reattached to Hungary. The long waisted dress and relatively short skirts worn will undoubtedly be of interest. The scene depicts a »dawn fire«, a ceremony that takes place on the morning following a wedding festival.

Interval

BÁTA.

Foto Licavi 11111.

9. KAPUVÁR (B 4)

„Paired conscription dance“,
»Verbung double«, „Sűrű“, March.

This is a large village in county Sopron. During the »Verbung« or conscription dance, the women stand up swaying to the lilt of the music. Kapuvár is famed for its lovely lace.

10. TARD (E 4)

»The Nuptial Shawl«, »Átvetős«.

This village, one of those in »Matyo-land«, is situated in county Borsod and is noted for the beauty of the local embroidery. The scene is a wedding festival in which plentifully embroidered shawls, presents to the bride, are carried on long poles. According to local custom the greater the number of shawls received by the bride, the more fashionable the wedding.

**11. SHEPHERDS FROM
HORTOBÁGY, (F 4)
BUGAC (D 2)
HEVESARANYOS (E 4)
AND KOPPÁNYSZÁNTÓ
(C 2)**

Shepherds' songs, dances.

The **Hortobágy** »puszta«, a favourite place of excursion for tourists, is a huge plain 48.000 acres in extent. The horseherds bring their individuality into play in their dances caring nothing for form, but only for the rhythm of the music.

At **Bugac** we find the second largest »puszta« in Hungary. Bugac lies close to Kecskemét, affectionately known as »The orchard of Hungary«. Many ancient shepherd songs are to be heard there.

In their shepherds dance, the men of the village of **Hevesaranyos** use a long crook with which they single out some lamb from the flocks in their care.

The swineherds dance of the village of **Koppányszántó** is danced over two crooks used by them in their everyday lives.

August 17th, 18th**1. MACONKA (D 4)**

Peasant games, »Kivetős dance«.

A village in the Mátra hills of county Nógrád. Its church dates from the XIV. century. Many popular games still exist here and are played on holidays by the young men and girls.

2. NAGYHIND (C 4)

»Comrades dance«, »Bridgedance«.

Nagyhind forms part of the recently restituted areas and is situated in the united Bars and Hont counties. It is quite a small village of only 500 inhabitants. Having asked the bride for a dance, presents of money are made to her.

3. BÁTA (C 1, 2)

Harvest festival, »Bottle dances«

Báta is a village in county Tolna and is situated on the banks of the Danube. Many fine old Hungarian songs are sung by the villagers when a harvest festival is held. At Bata we find a »bottle dance« for both the men and the women; this involves the balancing of bottles.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

»Baste dance«, »Cushion dance«.

A village in county Pest. Homokmégy is famous for its houses, the walls of which are covered with paintings executed off-hand by the women. Depending on the number of cushions, there are time, when twenty-four performers assist in the cushion dance.

Interval**5. HOLLÓKŐ (D 4)**

»Fonó«, »The Bakusz«, »Dipping dance«.

A village in county Nógrád. Crowning the hill at the foot of which this village nestles, is a picturesque ruined castle that, in former times, was of some military importance. When a spinning bee is held during the long winter evenings, the women of the village assemble to spin the yarn which they later weave into the cloth necessary for their households. An interesting point in their dress is that the inner of the petticoats are longer than the outer ones.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Loving Cup«, »Bride dance«.

A village in county Somogy. The words of the »Kissing« or Loving Cup« constitute a number of toasts in which the assembled wedding guests propose the health of the bride whilst drinking from a glass decorated with rosemary and making gifts of money to the bride. The first part of the ceremony is the »Bridal request« when the bride is asked in song to leave the wedding festival and have a kerchief tied round her head, thereby signifying that she is a married woman.

7. PUSZTAFALU (F 5)

»Flower dance«, »Slapping dance«.

A village in county Abauj-Torna close to the present North Eastern frontiers of mutilated Hungary. Puzstafalu is one of the most interesting ethnographic centres in the country and the dances of the inhabitants are very vigorous. Both the headdresses and the kerchiefs worn bear the same embroidery, generally in blue and red yarn.

8. SZANY (B 3)

»Whitsun Queen«, Mens's Choir, »Verbung«.

A village in county Sopron, forming part of the Rábaköz district. The waistcoats worn by the men are covered with braid. The girls of the village have many popular games, but the dances are mainly for the men. The »Pünkösödölők«, as the players are called, go from house to house celebrating the passing of Whitsuntide.

Interval**9. SZENTA (B 1, 2)**

»Regölés«. Humorous peasant games.

A village in county Somogy close to Csurgó. It lies in the heart of superb oak forests. When a wedding festival takes place, a lovely banner is made from Cashmere shawls. The whole district is noted for its merry games. The verses of the »regölés«, or story telling, are sung to the accompaniment of an instrument made of a pitcher.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

»Sallai«, »Argyilus Tánc«, »Buktató«.

As the name of this village implies, it is situated in County Komárom, and for part of the recently re-attached territories. The »Sallai« is a dance, whilst the »Argyilus«, named after a mythical prince of that name, is danced only at wedding festivals.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

Watch is kept over the vineyards. Triple leap dance.

A village situated in the southern corner of county Pest, some 4 miles from Baja. The national costumes of the district are famed for the intricate needlework with which they are decorated. When the vintage season is near, the younger folk go out to the vineyards to do what is known as keeping watch over the vineyards. Naturally this is more of an excuse for some communal singing and harmless fun.

August 19th, 20th**1. KISKOMÁROM (B 2)**

»Regölők«, »Maize Husking«, »Egre-Cica«.

A village in county Zala with a population of approximately two thousand. At Christmas-tide, the young men of the village go from house to house to bid good cheer to the inhabitants. Whilst they sing their couplets of welcome, they beat the time with a stick hung with chains. Maize husking is both work and pleasure.

2. CSORNA (B 4)

»Verbung Duo«, »Dus.«

This is a moderate sized village in County Sopron, famous for the beautiful headdresses worn by the young matrons. The dances shown in this scene are of a manly character, the women playing but a secondary role.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

»Nativity Play«, »Rezgős Csárdás«.

A village in county Zemplén, 6 miles from Sátoraljaújhely situated on the post-war frontiers of Hungary. Surrounding the village is a ring of high hills. The inhabitants of the villages, mainly farmers, are noted for their fine voices and gift for music. The Nativity Play, as the name implies, commemorates the birth of The Saviour.

4. NAGYKÁLLÓ (F/G 4)

Popular children games, »Kállai duo«.

A village in county Szabolcs, probably founded during the reign of Béla IV., King of Hungary. Many traditional popular games are still played there. The Kállai duo is interesting on account of the fact that both the text and the dance itself symbolify a short episode. The men wear interesting »hajdu« hats with turned up brims and short trousers.

*Interval***5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)**

»Festival Cake«, »Comrade dance«.

A village in county Pest in the lower Galga valley. It existed as long ago as the time of the Tatar invasion. A wedding festival is presented in this scene and the players carry a »cake of joy«, a slice of which is given to the friends of the young couple.

6. USZOD (C 2)

»Goose dance«, »Broom dance«, March.

A village in county Pest. Though this village lies near to the provincial town of Kalocsa, the designs of the costumes are not influenced by the patterns familiar in Kalocsa, in as much as the dresses are sparsely embroidered. The so-called »meleg ümög« worn by the men under their waistcoats is of velvet. Many spiced herbs are grown in the district.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

»Cushion game«, »Leaping Csárdás«.

A village in county Baranya, very close to the provincial town of Pécs. The women of this region wear lovely embroidered shawls and peculiar stockings. When a wedding festival is celebrated, banners are made of these shawls. The dance shown has a very brisk tune. Special attention is drawn to the dance during which the two comrades are continually face to face.

8. NAGYBARACSKA (D 1)

Harvest festival, »Triple leap dance«, »Bottle Csárdás«.

A village in county Bács close to the Ferenc Canal. The costumes resemble those of the »Sárköz« district with the difference that the men too wear aprons made of home-spun yarn. In the second scene we see the women of the village executing an intricate dance with bottles balanced on their heads. The harvest festival scene shows the ceremony during which the landowner is thanked by his employees for the work he has given them.

*Interval***9. SIÓAGÁRD (C 2)**

Vintage Festival, »Hem dance«.

Sióagárd is one of the most interesting villages in county Tolna from the point of view of national art. The shoulder of the women's blouses, shawls and bodice is a mass of embroidery as is also the shirt worn by the men. The scene refers to the famous wines grown in the district and depicts a vintage festival.

10. PERENYE (A 3)

Recruits, »Broom dance«, »Slipper dance«, »Verbung«.

A village in county Vas. The men in this scene take the part of recruits who, on the following day must join their regiment. They are shown enjoying their last hours of freedom, enlivened by the fact that, according to tradition, the village notary has to treat every recruit.

11. BART (C 4)

»Hajnantüze«, »Dipping dance«.

A village in county Esztergom with a population of 1200. It lies in the territory recently reincorporated into Hungary. Red leather top boots are worn by the women of the village on holidays to this day. The »Hajnantüze« or 'Fire of dawn' to give the expression its literal translation, is a ceremony which takes place early in the morning of the day following a wedding festival.

August 21st, 22nd**1. SOMOGYUDVARHELY (B 1)**

Wedding Festival scene. »Milking stool dance«.

This village is situated in that part of county Somogy, where when a wedding festival is held, the guests form a procession bearing banners. In the »milking stool dance«, this object is an essential prop.

2. KOCSOLA (C 2)

»Flax Pressing«, »Bottle Csárdás«, »Swineherd's dance«.

A village in county Tolna. The women wear a decorative head-dress shaped in the form of a butterfly. Their shoes are made partly of leather and partly of embroidered cloth. This picture shows a scene of the flax pressing ceremony.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

»Mill«, »Death«, »Clapping Csárdás«.

A village in county Zala. The costumes of this region are interesting for the fact that, contrary to those of other regions, they are relatively narrow. Many merry games are played; amongst these is the »mill«, parodying the working of a mill and »death« played at wedding festivals as a warning of the future.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)

»Nativity Play«, »Kukukó«.

Mezőkövesd, a large village in county Borsod, is called the »capital of Matyó-land«. The costumes are one blaze of colour whether they be worn by the women, men or small children. The words of the nativity play have been handed down from generation to generation. The performers in it are »the old man«, the angels and the shepherds. All the characters are played by girls.

*Interval***5. ATKÁR (E 4)**

Harvest festival, »Spur-dance«.

This village existed as long ago as 1325 when it formed part of the estate owned by the Aba family. The »Csörsz Árka« runs close to the outskirts of the village. The scene shows the thanksgiving ceremony after the harvest is over and when the landlord is greeted.

6. TÁPÉ (E 2)

Fishermen. March.

Tápé lies on the banks of the Tisza, close to the important provincial town of Szeged in South East Hungary. The village church dates from the days of the period of the Árpád dynasty kings. The traditional occupation of the villagers is fishing and plating of rush mats. The scene shown is that of a fisherman's home on the banks of the Tisza and deals with life on this river. In the middle of the stage stands a kettle in which cooks a fish stew.

7. IZSA (C 4)

Popular games, »Comrade dance«, »Bride dance«.

A village in county Komárom with 2300 inhabitants. The village has recently been reattached to Hungary. The short shirt skirts worn by the women of the village are peculiar to the district.

8. DERECSKE (F 3)

»Men's Choir«, »Verbung«.

A village in county Bihar. In the olden days the inhabitants used to fish for pearls in the bed of the river Kálló that runs through the village. The traditional dance of this village is the »Verbung« or conscription dance. It recalls days when the young men were appealed to enlist and when they were told about the joys of a soldier's life; a favourite form of enticement was the »spur dance«.

*Interval***9. TURA (D 4)**

»Green Branch«, »Dipping dance«.

A village in county Pest with approximately 7000 inhabitants. Hardly 40 miles from Budapest. The »green branch« is decked with emblems representing fertility and is carried around at wedding festivals. The dance of this village is the csárdás of a variety in which the dancers crouch down as opposed to the »ugrós« or leaping csárdás.

10. KALOCSA (D 2)

»Paprika Garlands«, »Baste dance«.

A provincial town in county Pest, situated but a few miles from the Danube. It is also an episcopal seat. The district is famed for the succulent »paprika« grown. In this scene we see the girls of the villages making paprika garlands which will later be hung out to dry in the sun. The shoulders, bodice and aprons worn by the girls are covered in rich embroidery.

11. VÁRALJA (C 2)

»Vintage Crown«, »Hátravágós csárdás«.

The scene, presented by the inhabitants of this village in county Tolna, depicts the traditional ceremony after a vintage when the landlord is made a gift of the »vintage crown« and when, after the distribution of wine, his health is drunk.

August 23rd 24th,**1. VITNYÉD (B 3)**

»Whitsun Queen«, »Verbung duo«, Cushion Game«.

A village in county Sopron, close to Kapuvár. The dresses worn by the women are all of velvet. At Whitsun-tide the »Whitsun Queen« makes a round of visits to all houses in the village. The »Verbung«, or conscription dance, popular in this district is also danced by the women, though, in view of its military nature, they play but a secondary role.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

»Recruits«, »Hatoztatás«, »Kemény csárdás«.

This is a village in county Zemplén, situated on the banks of the river Bodrog. In this scene we see the recruits, not in the least downcast at the thought of leaving home, proceeding on their way to enlist. Amongst them are men who have already seen service. The dance of the men is one of the most vigorous of its kind.

3. NAGYLÓC (D 4)

»Harvest Festival«, Popular Games.

A village in county Nógrád. It is customary, the harvest over, for the landlord to be presented with a garland of platted wheat; this may take the shape of a wreath, a coat of arms, a miniature sanctuary etc. The harvest gifts of this district are particularly elaborate. The hem of the inner petticoats worn by the women is always longer than that of the outer, giving a bell-shaped effect.

4. MOHÁCS (C 1)

»Fertile Branch«, »Reed dance«, »Zsandár-tánc«.

A provincial town in county Baranya, with a population of 18.000. Four hundred years ago it was the scene of a pitched battle between the Hungarians and the invading Turks. King Lajos II. fell in the battle. The »Fertile branch« is a wedding festival ceremony.

*Interval***5. SZATMÁRÖKÖRITŐ (G 4)**

»Csapásolás«, (Slapping dance), »átvetős«, »Szatmár csárdás«.

A village of 2000 inhabitants. Once a morass. The traditional costumes worn by the women are quite plain yet very interesting. These dresses are spun, designed and made at home and are worn without the twelve petticoats found in other districts.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Vintage, »Star dance«.

A village in county Baranya, close to Pécs. It was founded during the period of the Árpád dynasty kings. The scene, shows the ceremony that takes place after the vintage is over, recalls the many splendid wines grown in this region. The velvet shoes worn by the women deserve special attention.

7. SZAKMÁR (D 2)

»Férc-tánc«, »Cushion Dance«.

A village in county Pest. The walls of the houses in this village in county Pest are decorated with a mass of hand-painted flowers, the work of the women. The size of the bridal cortege depends on the number of cushions the bride has in her trousseau.

**8. MALE GROUP
KISKUNHALAS, (D 2)
KARÁD (C 2)**

»Bene Adam dance«, »Swineherds dances«, »Gyalogszéktánc«, »Verbung of the Cumans«.

Kiskunhalas A typical of the Alföld towns in county Pest. During the reign of Empress Maria Terezia, this region provided some of her best hussars.

Karád is situated in county Somogy. The »swineherd's dance« is one of several fine dances.

*Interval***9. MARTOS (C 4)**

»Pilikézés«, Árgylustánc«.

A village in county Komárom, forming part of the recently reincorporated areas. The shawls worn by the women are particularly beautiful. »Pilikézés« is a Lenten game whilst the »Árgylustánc« is a wedding festival custom. It would appear that the »Árgylustánc« is named after a mythical prince.

10. ÖCSÉNY (C 2)

»Housewives dance«, »Lépő«, »Futó«.

A village in county Tolna, forming part of the famed Sárköz region. The name Sárköz »twixt muds« was given to the region because it was formerly a district surrounded by inundation areas. When a wedding festival is celebrated, the housewives pick up pots and pans which they beat dancing.

11. EGERBOCS (E 4)

»Patkóstánc«, »Kipörgetős«.

This village, in county Heves, lies 20 miles from Eger. The national colours, red white and green are much favoured by the women in their mode of dress. The skirts are generally made of velvet. The »patkóstánc« is one of the most vigorous of its kind.

THE EXHIBITION OF FOLK ART OF THE "BOUQUET OF PEARLS"

IN THE "NEMZETI SZALON", ERZSÉBET-TÉR.

OPEN 12th—26th AUGUST FROM 9 A. M.—5 P. M.

PROGRAMME DU „BOUQUET DE PERLES”

(LES LETTRES ET LES NUMEROS PLAC ES APRES LES NOMS DES LOCALITES INDI QUENT L'EMPLACEMENT DE LA LOCALITE SUR LE PLAN.)

1939.

Le 15 et 16 août

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (Plan C2)

Csárdás de la bouteille; danse sautillante.

Commune du comitat de Tolna. La coiffe ornant la tête des jeunes femmes a une forme de papillon d'où elle tire son nom. A l'occasion des noces, les femmes posent une bouteille pleine sur leurs têtes et elles dansent de façon à ce que la bouteille ne tombe pas de leurs têtes quand elles pirouettent. Les hommes ont aussi une telle danse où la bouteille est un accessoire.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Jeux populaires; »renversement«.

Commune du comitat de Pest dans le district d'Aszód, comptant environ 2000 âmes. Les jeux populaires y subsistent encore en grand nombre; les jeux »classiques« sont joués par des gars et des jeunes filles plus âgées, et les enfants y jouent encore de »nouveaux« jeux.

3. SZEREMLE (D 1)

Pêcheurs; danse à trois sauts.

Commune du comitat de Bács près du Danube. Vu qu'elle est située au bord du Danube, il est évident qu'elle présente une scène de la vie des pêcheurs. La définition de »danse à trois sauts«, signifie la cadence à trois temps de leur danse. Le voile qui orne la tête des jeunes femmes a vraiment un caractère oriental. Sur les bottines rouges des femmes il y a des grelots.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

Fête onomastique; danse des gars; danse de la casquette, dans des recrues.

Commune du comitat de Pest. Tout autour de la commune fonctionnent encore aujourd'hui des moulins à vent. Les danses des hommes sont très belles et on a réussi de trouver le texte de l'une des danses, la danse des recrues, que nous entendons aujourd'hui pour la première fois.

Entr'acte

5. GALAMBOK (B 2)

»Regöls«; les trois mages; danse du fléau.

Commune du comitat de Zala, près du lac Balaton. Les trois mages visitent au commencement de janvier les maisons du village et, naturellement, ils sont partout bien reçus. Les habitants de Galambok ont beaucoup de danses intéressantes. Les hommes présentent maintenant une danse qui exige beaucoup d'habileté. Il faut la danser avec un fléau.

6. GÉDERLAK (D 2)

Entrelacement de piments; danse du bâti; danse du balai.

Ce village est situé à peine à 2 kilomètres du Danube, vis à vis de la ville de Paks. Près de la commune se trouve l'île »Imso« au milieu du Danube que nous rencontrons dans le roman »L'homme d'or« de Maurice Jókai. La coiffe à la forme de fer à cheval des jeunes femmes est appelée »fityula« et est ornée de perles de couleur.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Fête de la moisson; danse de l'étoile.

Commune du comitat de Baranya, qui était déjà un village à l'époque du roi Saint-Etienne. A la fête de la moisson, les chansons populaires méritent une attention spéciale, car quelques unes sont vraiment des chansons ancestrales. Les habitants du village dansent une de leurs danses à quatre, sous la forme d'une étoile. D'ici son nom de »danse de l'étoile«.

8. KÉMÉND (C 4)

»Feu de l'aurore«; danse avec accroupissements.

Commune du comitat d'Esztergom, dans le district de Párkány. Cette commune vient d'être rattachée à la Hongrie. Le costume des femmes est caractéristique par la longue taille et la jupe relativement courte. La scène représentée la »danse de l'aurore« qui est dansée le lendemain des noces.

Entr'acte

9. KAPUVÁR (B 4)

Danse des recrues à deux, »súrú«, marche.

Commune du comitat de Sopron avec près de 10.000 habitants. A la danse des recrues, les femmes se mettent aussi en rang, mais il est indubitable qu'elles ne la dansent pas; elles accompagnent seulement de mouvements rythmiques la danse des hommes. A Kapuvár on fabrique beaucoup de dentelles.

10. TARD (E 4)

On porte l'écharpe des noces; danse à rejets (átvetős).

Une des communes de la région de Matyó dans le comitat de Borsod. On y fait aussi de la broderie, mais un peu moins qu'à Mezőkövesd. On présente une scène de noces: on apporte les écharpes en cadeau à la jeune mariée accrochées à de longs bâtons. Plus il y a d'écharpes, plus il paraît que ce sont des »gens aisés«.

KOPPÁNYSZÁNTÓ

Foto: Adamecz János

11. GROUPES DE PATRES

**Hortobágy (F 4), Bugac (D 2),
Hevesaranyos (E 4), Koppányszántó (C 2).**
Chants des pâtres, danses.

La plaine (puszta) de **Hortobágy** s'étend à côté de Debrecen et a une superficie de 25.000 hectares environ. Le gardien de chevaux (csikós) y danse à sa manière, ne pensant pas à la forme, mais seulement à la musique.

Bugac est la seconde grande plaine de la Hongrie, appartenant à la ville de Kecskemét, on y connaît encore beaucoup de chansons de pâtres.

Hevesaranyos. Les habitants de cette commune dansent la danse des bergers avec un long bâton crochu avec lequel ils attrapent les brebis par la patte quand on veut la sortir du troupeau.

Koppányszántó. Les hommes dansent la danse des porchers au-dessus de deux bâtons posés à terre sous forme de croix.

Le 17 et 18 août

1. MACONKA (D 4)

Jeux populaires, danse à rejets (kivetős).

Commune du comitat de Nógrád, située dans les montagnes du Mátra. Son église date du XIVe siècle. Il y a encore beaucoup de jeux populaires dans cette région et à l'occasion des fêtes la jeunesse les exécute.

2. NAGYHIND (C 4)

Danse des copains; danse de la mariée.

Village situé sur le territoire récemment rattaché à la Hongrie, dans le district de Verebely des comitats provisoirement réunis de Bars et Hont. C'est un petit village comptant 500 âmes en tout. Les convives des noces font danser la jeune mariée et lui font des cadeaux d'argent.

3. BÁTA (C 1)

Fête de la moisson; danses de la bouteille.

Commune du comitat de Tolna, située directement à côté du Danube. A la fête de la moisson on peut, à juste titre, entendre de très belles chansons ancestrales. Il est intéressant qu'à Bata non seulement les femmes savent danser avec une bouteille sur la tête, mais les hommes aussi ont une danse de la bouteille: ils la dansent au-dessus de bouteilles posées en rang sur la terre.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Danse de bâti; danse de l'oreiller.

Commune du comitat de Pest. Dans les maisons nous pouvons trouver des murs merveilleusement peints que les femmes peignent sans modèle dessiné d'avance. Quelquefois deux douzaines de participants prennent part à la danse de l'oreiller, cela dépend toujours du nombre d'oreillers. Les femmes portent les oreillers en dansant aux noces.

Entr'acte

5. HOLLÓKŐ (D 4)

Filature; »bakusz«; danse avec accroupissements.

Commune du comitat de Nógrád. Sur la montagne, au pied de laquelle elle est située, on peut y voir le château-fort encore en bon état, qui joua jadis un très grand rôle dans l'histoire. Les soirs d'hiver les femmes se réunissent dans la filature pour y filer et y tisser ensuite la toile nécessaire à leurs ménages. Parmi les jupons ceux de l'intérieur sont plus longs que ceux placés à l'extérieur.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Verre à baisers«; accompagnement de la mariée.

Commune du comitat de Somogy. »Le verre à baisers« est une série de salutations que les convives de la noce disent à la jeune mariée, tout en buvant d'un verre orné de romarin et en donnant de l'argent à la jeune mariée. »L'accompagnement de la mariée« est la première partie de la réception de la mariée comme jeune femme: on demande la jeune mariée avec chant de la table pour lui bander ensuite dehors la tête.

7. PUSZTAFALU (F 5)

Danse de la fleur; frapement (csapásolás).

Commune du comitat d'Abauj-Torna, située dans la partie la plus nord-est du pays. Les nouvelles frontières y sont, pour ainsi dire, restées les mêmes. C'est une des îles ethnographiques la plus intéressante du pays, avec des danses à la cadence précipitée. La coiffe et le mouchoir sont également brodés, surtout avec de la laine rouge et bleue.

8. SZANY (B 3)

Rosière; choeur d'hommes; danse des recrues.

Commune du comitat de Sopron. Sur le gilet des hommes il y a 120 aunes de ganse. Les jeunes filles savent beaucoup de jeux; quant aux danses, ce sont les danses d'hommes qui prédominent. A la Pentecôte les jeunes gens visitent chaque maison du village.

Entr'acte

9. SZENTA (B 1)

»Regölés«; jeux gais populaires.

Commune du comitat de Somogy, près de la ville de Csurgó et entourée de magnifiques forêts de chênes. A l'occasion des noces on fait un joli drapeau avec un châle de Cachemire. Toute cette région est riche en coutumes populaires plaisantes. Les vers du jeu de ménétrier sont accompagnés du bougonnement d'un instrument préparé d'un pot au lait.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

»Sallai«; danse du prince »Argyilus«; danse à renversements.

Commune du comitat de Komárom située dans le district d'Ógyalla sur le territoire rattaché aussi récemment à la Hongrie. Le »sallai« est aussi une danse, et la danse dénommée d'après le prince fabuleux »Argyilus« est expressément dansée à l'occasion des noces.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

On garde la vigne; danse à trois sauts.

Commune située dans la partie la plus méridionale du comitat de Pest, à 9 km de la ville de Baja et à 4—5 km du Danube. Les pièces les plus caractéristiques de ses costumes populaires sont: la coiffe pourpre s'entortillant, le ruban de csárdás, le »röpike«, le »pöndő« et le »rokolya«. A l'époque des vendanges la jeunesse se rend dans les vignes et les »garde«. Naturellement ceci n'est qu'une bonne cause pour bien s'amuser.

Le 19 et 20 août

1. KISKOMÁROM (B 2)

Ménétriers; égrènements du maïs; »egre-cica«.

Commune du comitat de Zala, comptant environ 2000 âmes. Parmi les coutumes ancestrales figurent aussi le jeu des ménétriers. A Noël les gars parcourent le village, frappent à chaque porte et saluent les gens de la maison. Ils battent la cadence à leur chanson avec un bâton garni de chaînes. L'égrènement du maïs est un travail, mais aussi une distraction.

2. CSORNA (B 4)

Danse des recrues à deux, »dus«.

Commune du comitat de Sopron comptant 8500 habitants. Le fichu à franges des jeunes femmes est fort beau. Dans les danses le rôle principal revient aux hommes; ils dansent aussi la danse des recrues à deux, mais il est incontestable que la femme ne fait qu'accompagner la danse de l'homme.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Jeu de Bethléem; csárdás vibratoire.

Commune du comitat de Zemplén à 10 km de la ville de Sátoraljaújhely. Le village est situé parmi de hautes montagnes. La population s'occupe d'agriculture et est caractérisée par une bonne matière de voix et par une musicalité développée. Le jeu de Bethléem est joué en la mémoire de la naissance de Jésus Christ.

4. NAGYKÁLLÓ (FG 4)

Jeux d'enfants populaires; danse double de Kálló.

Commune du comitat de Szabolcs édifée sans doute sur la disposition du roi Béla IV. La danse double de Kálló est une danse à deux avec chant et est unique dans son genre, car le texte et la danse contiennent une histoire complète. Le costume des hommes caractérisé par le chapeau »hajdu« au bord relevé, ainsi que le caleçon paysan très court.

Entr'acte

5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)

Gâteau de joie; danse des copains.

Commune du comitat de Pest dans la vallée de la Galga. Elle était déjà un village à l'époque de l'invasion des Mongols. On présente une scène de noces lorsqu'on porte «le gâteau de joie» sur un barde. Si possible chaque connaissance reçoit une tranche de ce gâteau.

6. USZOD (C 2)

Danse d'oie; danse de balai, marche.

Commune du comitat de Pest, près de la ville de Kalocsa. On y porte des costumes qui n'ont pas le caractère de la région de Kalocsa, ou du moins il y a très peu de broderies sur les habits. Sous le gilet des hommes la «chemise chaude» est de velours. C'est une région où l'on cultive beaucoup d'épices.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

Jeu avec l'oreiller, csárdás sautillante.

Commune du comitat de Baranya, située très près de la ville de Pécs. Les femmes y portent de jolis fichus frangés et des bas calleaux. A l'occasion des noces les habitants confectionnent un drapeau avec de grandes écharpes. Leurs danses ont une cadence très alerte. La danse que les gars dansent tournés l'un vers l'autre est digne d'attention.

8. NAGYBARACSKA (D 1)

Fête de la moisson; «danse à trois sauts»; csárdás à la bouteille.

Commune du comitat de Bács, située près du canal François. Les costumes de ses habitants ressemblent à ceux des gens de «Sárköz», mais les gars ont aussi des tabliers en bonne toile de ménage. La bouteille qui dans l'autre danse est sur la tête des femmes, pourrait facilement tomber, mais elle ne tombe pas souvent. Par leur fête de la moisson les habitants présentent la scène comment, après la moisson, on salue le propriétaire terrien.

Entr'acte**9. SIÓAGÁRD (C 2)**

Vendanges; danse de la bordure.

C'est une île intéressante de l'art populaire, située dans le comitat de Tolna: les épauettes des chemises du gilet et le tablier des femmes, ainsi que les chemises des hommes sont couverts de broderies. On y trouve de bons vins: pour attirer l'attention que c'est une région viticole on y présente la coutume comment on salue le viculteur à l'occasion des vendanges.

10. PERENYE (A 3)

Recrues; danse du balai; danse du pantoufle; danse des recrues.

Commune du comitat de Vas. La scène représente comme les recrues s'offrent une partie de plaisir pour la dernière fois en automne avant de partir au régiment. Ils peuvent le faire d'autant plus, car il est de coutume que le maire du village offre du vin à chaque conscrit.

11. BART (C 4)

«Feu d'aurore»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat d'Esztergom, située, dans le district de Párkány et comptant environ 1200 âmes. Elle vient d'être rattachée à la patrie-mère. Les femmes portent encore aujourd'hui des bottes rouges à l'occasion des fêtes. «Le feu de l'aurore» est une coutume du lendemain des noces et a lieu tôt le matin.

Le 21 et 22 août

---

5. SOMOGY-UDVARHELY (B 1)

Scène de noces; danse de la petite chaise.

Dans cette contrée du comitat de Somogy, où est située cette commune, les invités aux noces se rendent à la maison nuptiale, sous des «bannières» qui sont caractéristiques par leur art populaire. La «petite chaise» est un tabouret d'écurie. Aux noces, le tabouret de l'écurie participe aussi à la danse.

2. KOC SOLA (C 2)

Teillage du chanvre; csárdás de la bouteille; danse des porchers.

Commune du comitat de Tolna. Le costume des femmes est caractérisé par la coiffe qui ressemble à un papillon, d'où elle tire aussi son nom. Les chaussures sont de même très intéressantes car leur toile est brodée par les femmes. La scène représente un des motifs de la transformation du chanvre qui est accompagnée de chansons gaies. Les danses sont un bon supplément.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

«Moulin»; «Mort»; csárdás à frappements.

Commune du comitat de Zala. Les costumes y sont intéressants, car dans le reste du pays des jupes beaucoup plus larges sont à la mode. Ils ont beaucoup de jeux plaisants, ainsi «le moulin», avec lequel jeu ils imitent la marche du moulin et aux noces apparaît, tout naturellement aussi, «la mort» pour avertir sagement les gens que son tour viendra aussi une fois.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)

Jeu de Bethléem; danse «kukkó».

Capitale du pays des «Matyó», située dans le comitat de Borsód. Les costumes sont ici pleins de broderies, même les chemises et les tabliers des hommes. Le jeu de Bethléem des «Matyó» est fort beau et intéressant, les personnages tels que le «vieux», les anges, et les bergers sont ici des jeunes filles.

Entr'acte**1. ATKÁR (E 4)**

Fête de la moisson, danse de l'éperon.

L'histoire de la commune remonte à 1325 lorsqu'elle constituait la propriété de la lignée des Aba. La scène représente comment on fait danser la mariée aux noces pendant qu'on lui quête de l'argent. La scène représente comment, après la moisson, on salue le propriétaire terrien entre des formes solennelles.

6. TÁPÉ (E 2)

Pêcheurs; marche.

Commune située au bord de la Tisza, dans le comitat de Csongrád, près de la ville de Szeged. Son église date encore de l'époque des Arpadiens. Ses habitants s'occupent de temps immémorial de la pêche et du tressage de jonc. La scène se déroule dans un gîte de pêcheur du bord de la Tisza avec des chants évoquant ce fleuve. La bouillabaisse au piment est en train de bouillir dans la marmite.

7. IZSA (C 4)

Jeux populaires; danse des copains; danse de la mariée.

Commune du comitat de Komárom, dans le district d'Ógyalla, comptant 2300 âmes. La commune vient d'être rattachée au pays. Le costume des femmes est caractérisé par la jupe courte. Nous voyons et entendons de bons jeux populaires.

8. DERECSKE (F 3)

Choeur d'hommes; danse des recrues.

Commune du comitat de Bihar. Dans le ruisseau Kálló, qui coule dans son voisinage on pêchait jadis des huîtres perlières. La danse de ses habitants est la danse des recrues, jadis elle a été dansée sur les places du marché par des soldats qui séduisaient les gars pour devenir des soldats en leur faisant entrevoir la belle vie des preux. La danse qui faisait résonner les éperons était une méthode très efficace. La «fête patronale» ne veut être naturellement qu'un cadre.

Entr'acte**9. TURA (D 4)**

«Branche verte»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat de Pest, ayant environ 7000 habitants et étant située à peine à 60 km de Budapest. «La branche verte» est ornée d'objets qui évoquent la fécondité à l'occasion des noces. Leur danse à deux est une variation de la csárdás, qui va en s'abaissant, contrairement à la csárdás sautillante.

10. KALOCSA (D 2)**Enfillement du piment; danse du bâti.**

Ville du comitat de Pest, à peine à quelques kilomètres du Danube. Siège archiépiscopal. Toute la région est une bonne contrée pour la culture du piment. La scène représente comment les jeunes filles entrelacent les piments, naturellement avec accompagnement de chansons, si une fois déjà elles sont jeunes. Les épaulettes des chemises de femmes sont brodées, de même que le gilet et le tablier. La danse a une cadence très précipitée.

11. VÁRALJA (C 2)**Couronne de vendange; csárdás à rejets.**

Commune du comitat de Tolna ayant un caractère de «Sárköz». Le tableau représente une coutume de vendanges. Les vendangeurs remettent la couronne de vendange au propriétaire viniculteur, accompagnée de salutations solennelles ce qui est naturellement suivi d'un festin.

Le 23 et 24 août

---

1. VITNYÉD (B 3)**Rosière; danse des recrues à deux; jeu avec l'oreiller.**

Commune du comitat de Sopron, près de Kapuvár. Le costume des femmes est fait entièrement de velours, le plus souvent avec des franges. A la Pentecôte on accompagne la rosière à chaque maison. On y danse une certaine sorte de danse des recrues à laquelle les femmes prennent aussi part, il est vrai, mais, conformément à une danse de soldat, plutôt comme des personnes comparses.

2. ALSÓBERECKI (F 5)**«Recrues»; «hatoztatás»; csárdás ferme.**

Commune du comitat de Zemplén. La rivière Bodrog coule directement au bout du village. La scène représente la rentrée des conscrits qui sont de bonne humeur. La moitié des figurants sont de «vieux routiers». La danse des hommes appartient parmi les danses hongroises les plus fermes.

3. NAGYLÓC (D 4)**Fête de la moisson; jeux populaires.**

Commune «palóc» du comitat de Nógrád. A l'occasion de la fête de la moisson il est de

coutume de remettre au propriétaire terrien, suivant les régions, un objet tressé de paille — selon sa forme une couronne, des armoiries, une chapelle etc. Ce cadeau est ici très ornemental. Il vaut la peine de remarquer les jupons: celui de l'intérieur est toujours plus long que celui de l'extérieur.

4. MOHÁCS (C 1)**Branche féconde; danse du jonc, dans des gendarmes.**

Ville du comitat de Baranya avec 18.000 habitants. Il y a quatre cents ans que se déroula ici, en 1526, la bataille mémorable contre les Turcs, supérieurs en nombre, dans laquelle tomba aussi le roi Louis II. La fabrication de la branche féconde est une coutume des noces représentant l'abondance.

Entr'acte**5. SZATMÁR-ÖKÖRITÓ (G 4)****Frappement; danse à rejets; csárdás de Szatmár.**

Commune des comitats provisoirement réunis de Szatmár, Ugocsa, située dans le district de Csenger. La commune a environ 2000 habitants. Une tourbière s'étendait là jadis dans toute la contrée. Le costume des femmes est simple, mais quand même intéressant. Il est de toile domestique quelquefois teinte et «une robe unique» doit être prise ici à la lettre, car il n'y a pas question de douze jupons répassés.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)**Vendanges; danse de l'étoile.**

Commune du comitat de Baranya, située près de la ville de Pécs. Elle a été créée déjà sous les rois Árpadiens. On y produit un vin excellent. La scène représente, à cet effet, comment on salue le propriétaire viniculteur après les vendanges. Les bottines de velours des femmes sont fort belles et sont ornées de broderies.

7. SZAKMÁR (D 2)**Danse du bâti, danse avec l'oreiller.**

Commune du comitat de Pest. Les costumes des femmes sont couverts de broderies, et les femmes décorent de fleurs peintes certaines parties des murs de leurs maisons. A l'occasion des noces autant de jeunes femmes portent les oreillers fleuris de la jeune mariée que celle-ci en possède, et elles se mettent à danser dès que la musique se fait entendre.

8. GROUPE D'HOMMES**Kiskunhalas (D 2), Karád (C 2).****Danse de Bene Ádám; danse des porchers; danse de la chaise à pied; danse des recrues.**

Kiskunhalas. Commune du comitat de Pest avec des environs ayant un caractère de «puszta» On y trouve encore des moulins à vent. A l'époque de Marie Thérèse c'était cette région qui fournissait les meilleurs hussards. Les danses sont pour la plupart des danses d'hommes.

Karád. Commune du comitat de Somogy. La danse présentée est l'une des plus belles variations de la danse des porchers.

Entr'acte**9. MARTOS (C 4)****«Pilikézés»; danse «árgyilus».**

Commune du comitat de Komárom, située dans le district d'Ógyalla et comptant 1400 âmes. Elle a été rattachée tout récemment à la Hongrie. Le costume des femmes est caractérisé par le fichu brodé. Le «pilikézés» est un jeu du grand carême, la danse «árgyilus» est une coutume de noces. La danse «Árgyilus» a été, paraît-il, nommé du prince fabuleux.

10. ÖCSÉNY (C 2)**Danse des cuisinières; danse à pas; danse courante.**

Commune du comitat de Tolna dans la célèbre région de «Sárköz». Cette commune a reçu son nom du fait que jadis elle était encadrée de débordements. On y fabrique de très belles toiles domestiques. Aux noces les cuisinières prennent leurs ustensiles de cuisine et dansent en frappant sur ces ustensiles.

11. EGERBOCS (E 4)**Danse de fer à soulier; danse à pirouettes.**

Commune du comitat de Heves située à environ 30 km de la ville d'Eger. Les couleurs rouge, blanche et verte caractérisent le costume des femmes. Les bottes rouges des femmes leur ont été redonnées par le mouvement du «Bouquet de perles». La désignation de danse de fer à soulier signifie que cette danse appartient parmi les danses qui sont dansées plus fermement.

EXPOSITION D'ART POPULAIRE DU „BOUQUET DE PERLES“

ORGANISÉE PAR LA FÉDÉRATION NATIONALE DU BOUQUET HONGROIS

AU SALON NATIONAL, PLACE ERZSÉBET-TÉR.

OUVERTE DU 12—26 AOUT 1939, DE 9—17 h.

PROGRAMMA DEL „MAZZO DI PERLE“

(LE LETTERE E I NUMERI DOPO I NOMI DI LUOGO INDICANO L'UBICAZIONE DELLA LOCALITÀ SULLA PIANTA)

1939.

15, 16 agosto

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (C 2)

«Csárdás» delle bottiglie; danza col salto.

Comune nel comitato di Tolna. Le ragazze adornano il capo con un serto a forma di farfalla, chiamato precisamente «pille», cioè farfalla. In occasione di feste nuziali, le donne ballano con sulla testa una bottiglia piena, ma badando di non farla cadere e di non versarne una goccia. Anche i maschi ballano una danza analoga dove è indispensabile la bottiglia.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Giochi popolari; sgambetto «buktató».

Comune di circa duemila abitanti nel comitato di Pest, distretto di Aszód. Ha conservato molti giochi popolari. Quelli «classici» sono riservati ai giovanotti ed alle ragazze più grandi; i piccoli hanno i loro giochi «nuovi».

3. SZEREMLE (D 1)

Pescatori; saltarello a tre tempi «háromugrós».

Comune nel comitato di Bács, vicino al Danubio; dedito — quindi — alla pesca, di cui si presentano alcune scene caratteristiche. Il saltarello è una danza a tre tempi («háromugrós» significa appunto saltarello a tre tempi). Le ragazze portano un velo di evidente origine orientale; e le donne calzano scarpette a sonagli.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D3)

Onomastici; danza dei giovanotti, del berretto, dei coscritti.

Comune nel comitato di Pest, allietato da un molino a vento che sventola giocando in fondo al villaggio. Caratteristiche le danze per maschi; specialmente quella dei coscritti «verbung», (della quale si è trovato recentemente), l'antico testo, che presentiamo oggi per la prima volta.

Riposo

5. GALAMBOK (B 2)

Cantori popolari; i Re magi; danza della trebbiatura «cséptánc».

Comune nel comitato di Zala, vicino al lago Balaton. Nei primi giorni di gennaio, i «tre re» visitano tutte le case del villaggio, accolti dappertutto con cortese ospitalità. Tra le molte interessanti danze popolari di Galambok presentiamo quella della trebbiatura, per maschi, che richiede molta abilità dovendosi imitare il lavoro del trebbiare.

6. GÉDERLAK (D 2)

Infilata delle «paprika»; danza dell'imbastitura «fércénc»; danza della scopa «seprótánc».

Situato di fronte al comune di Paks, a due km dal Danubio, vicino all'isoletto «Ímsós», descritto da Maurizio Jókai nel suo immortale romanzo «Aranyember» (Uomo d'oro). Le ragazze si adornano il capo con un diadema a forma di ferro di cavallo, tempestato di variopinte perlette, e chiamato «fityula».

7. HOSSZUHETÉNY (C 2)

Festa della mietitura; danza della stella.

Comune nel comitato di Baranya che esisteva già all'epoca del primo re d'Ungheria, Stefano il Santo. Presentiamo una scena della festa della mietitura, intessuta di antichissime, caratteristiche canzoni. La danza tradizionale del villaggio viene ballata in quattro, per cui assume la forma di stella: quindi il nome «danza della stella».

8. KÉMÉND (C 4)

«Fuoco dell'alba»; danza «mártogatós».

Comune nel comitato di Esztergom, distretto di Párkány, restituito di recente alla madrepatria. Nel costume delle donne è caratteristico il lungo busto, e la gonna relativamente corta. Presentiamo il «fuoco dell'alba» che viene acceso nel cortile della casa nuziale l'alba seguente alle nozze.

Riposo

9. KAPUVÁR (B 4)

Danza dei coscritti appaiati, «sűrű», marcia.

Comune nel comitato di Sopron, con circa 10 mila abitanti. Alla «danza dei coscritti» prendono parte anche le donne che però non ballano, limitandosi ad accompagnarla con movimenti ritmici. Kapuvár è nota per l'arte del merletto e del pizzo.

10. TARD (E 4)

Offerta dello scialle nuziale; danza «átvetős».

Comune del comitato di Borsod, nella caratteristica regione dei «palóc», rinomato per i suoi ricami degni di essere ricordati accanto a quelli di Mezőkövesd. Presentiamo una scena nuziale: la sposa novella riceve l'omaggio degli scialli, appesi a dei lunghi bastoni. Quanto maggiore l'offerta degli scialli, tanto più ricco ed abbondante il banchetto nuziale.

TÁPÉ

Foto: Dr. Lajos Sándor

11. GRUPPI DI PASTORI

Hortobágy (F 4), Bugac (D2), Hevesaranyos (E 4), Koppányszántó (C 2) Canzoni e danze di pastori.

Ecco un gruppo di pastori della «puszta» di **Hortobágy**, situata non lungi dalla città di Debrecen, nel bel mezzo della pianura ungherese. La «puszta» copre una superficie di 48.000 jugeri. I butteri della puszta sconfinata ballano ognuno una loro danza del tutto individuale, come individuale è la loro vita; la danza, i movimenti sono regolati unicamente dalla musica.

L'altra grande «puszta» della pianura ungherese, è quella di **Bugac**, vicino alla città di Kecskemét. I suoi pastori sanno ancora molte suggestive antichissime canzoni.

I pecorai di **Hevesaranyos** ballano la loro carzatteristica danza con quel lungo bastone uncinato di cui si servono per levare dal gregge una pecora od un montone ricalcitante.

I porcai di **Koppányszántó** ballano su due bastoni da porcaio incrociati.

17, 18 agosto

1. MACONKA (D 4)

Giochi popolari; la danza »kivetős«.

Comune nel comitato di Nógrád, tra i monti Mátra con una chiesa del sec. XIV. Ha conservato molti antichi giochi popolari che nei giorni di festa costituiscono il divertimento principale della gioventù.

2. NAGYHIND (C 4)

Danza dei compagni; danza della fidanzata.

Comune nel comitato di Bars-Hont, distretto di Verebély, restituito recentemente alla madrepatria. Piccolo villaggio di 500 abitanti. I convitati al banchetto nuziale invitano a ballare la fidanzata e le offrono delle monete.

3. BÁTA (C 1, 2)

Festa della mietitura; danze delle bottiglie.

Comune nel comitato di Tolna, sul Danubio. Le belle, antichissime canzoni danno un fascino particolare alla festa della mietitura del villaggio. Le «danze delle bottiglie» sono due: per donne e per maschi. Le donne la ballano con una bottiglia sulla testa; gli uomini, invece, la ballano su delle bottiglie allineate sul pavimento.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Danza dell'orlatura, e dei cuscini.

Comune nel comitato di Pest. Le donne del villaggio dipingono con rara maestria ed originalità le pareti delle loro case, senza servirsi di alcun disegno o modello. La danza dei cuscini viene ballata anche da due dozzine di coppie; ciò dipende dal numero dei cuscini. Si tratta naturalmente di una danza nuziale; le donne vi si recano danzando e stringendo tra le braccia il cuscino.

Riposo

5. HOLLÓKŐ (D 4)

La filanda. Il »bakusz«. La danza »mártogatós«.

Comune nel comitato di Nógrád, ai piedi di una roccia dominata dai ruderi di una rocca un tempo molto famosa. Le sere invernali, le donne del villaggio si riuniscono nella filanda per filare, e tessere poi la tela necessaria agli usi domestici. Le donne portano molte sottane: quelle interne sono più lunghe delle esterne.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Coppa dell'amore«; »chiamata della sposa«.

Comune nel comitato di Somogy. I convitati a nozze si congratulano con la sposa, improvvisando discorsetti di saluto e di augurio; quindi bevono da una coppa ornata di rosmarino ed offrono alla sposa delle monete. Il rito si chiama »coppa dell'amore«. La »chiamata della sposa« costituisce il primo atto dell'iniziazione della fidanzata. I convitati invitano la fidanzata a levarsi da tavola e la chiamano fuori dalla sala del convito; uscita all'aperto, le cingono la testa con la benda di sposa (La testa bendata è il simbolo della donna maritata)

7. PUSZTAFALU (F 5)

Danza dei fiori; danza »csapásolás«.

Comune nel comitato di Abauj-Torna, sul confine settentrionale della mutilata Ungheria, dove la frontiera è ancora quella fissata dal Trattato del Trianon. Il villaggio costituisce un'isola etnografica di speciale interesse. Le danze del villaggio sono caratterizzate da un ritmo molto energico e serrato. Nei costumi delle donne spiccano gli scialli ed i fazzoletti, ricamati con motivi dove domina il colore rosso e quello azzurro.

8. SZANY (B 3)

La reginetta di Pentecoste. Cori maschili. Danza dei coscritti.

Comune nel comitato di Sopron, sul fiume Rába. Il corsetto dei maschi è sovraccarico di passamani; la cordicella è lunga alle volte 120 braccia. Le ragazze fanno molti giochi; nelle danze dominano quelle per maschi. A Pentecoste, i personaggi del »Mistero« — visitano guidati dalla reginetta di Pentecoste le case del villaggio.

Riposo

9. SZENTA (B 1, 2)

Cantori popolari. Giochi popolari umoristici.

Comune nel comitato di Somogy, vicino alla cittadina di Csurgó, in mezzo a magnifici boschi di querce. In occasione di nozze, quei di Szenta usano ballare all'ombra di una bella bandiera, fatta di scialli di casimiro. Tutta la regione è famosa per le sue umoristiche usanze popolari. I cantastorie sogliono accompagnare il loro canto con un rudimentale strumento, che dà un suono monotono.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

Danza nuziale »sallai« o del »principe Argiro«; danza dello sgambetto.

Comune nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, recentemente restituito alla madrepatria. La danza nuziale caratteristica è quella denominata »sallai« e anche danza del principe Argilo.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

La »guardia« alla vigna; saltarello a tre tempi.

Comune nella parte più meridionale del comitato di Pest, a 9 km dalla città di Baja, ed a circa 5 km dal Danubio. L'abbigliamento delle donne è costituito principalmente da un velo porporino che avvolge la testa a modo di turbante, dai nastrini della »csárdás«, da altri nastri svolazzanti, e dalla caratteristica gonnella. All'epoca della vendemmia, la gioventù esce a far la »guardia« alle vigne: un bel pretesto per divertirsi.

19, 20 agosto

1. KISKOMÁROM (B 2)

Cantastorie. Scartocciamiento del granoturco. Danza del sorcio e del gatto.

Comune nel comitato di Zala, con circa duemila abitanti. Caratteristica la tradizione dei cantastorie. A Natale, i giovanotti vanno di casa in casa, e salutano in versi i famigliari, battendo il tempo con un bastone munito di catene. Lo scartocciamiento del granoturco è anche qui buon pretesto a divertirsi.

2. CSORNA (B 4)

Danze dei coscritti appaiati, »dus«.

Comune nel comitato di Sopron, con circa novemila abitanti. Nelle danze del villaggio predominano i maschi, che ballano appaiati anche la »danza dei coscritti«. Le donne si limitano ad accompagnare e scandire la danza dei maschi.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Il »Mistero di Betlemme«; »csárdás« vibrante.

Comune nel comitato di Zemplén, a 10 km dalla città di Sátoraljaújhely, situato in una bella conca montana. Gli abitanti sono buoni cantori e dotati di senso musicale. Presentiamo il »Mistero di Betlemme« che rievoca poeticamente la natività di Nostro Signore.

4. NAGYKÁLLÓ (FG 4)

Giochi popolari dei bambini. Duetto di Kálló.

Comune nel comitato di Szabolcs, fondato probabilmente da Béla IV, dopo l'invasione tartarica. Il ballo »kállai« è una danza a due, accompagnata dal canto. Il »duetto di Kálló« è essenzialmente una storia romantica d'amore interpretata dalla danza e dal canto. Per l'abbigliamento maschile del villaggio è caratteristico l'alto berretto dalle tese abbassate, tipo »hajdu«, ed i calzoni molto corti.

Riposo

5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)

Focaccia nuziale; danza dei compagni.

Comune nel comitato di Pest, sul fiume Galga, di antichissima origine arpadiana. Assistiamo ad una scena nuziale, e precisamente all'offerta della «focaccia nuziale» che viene portata su di una carriola e distribuita a tutti gli amici degli sposi.

6. USZOD (C 2)

Danza dell'anitra; danza della scopa; marcia.

Comune nel comitato di Pest, vicinissimo alla città di Kálcs, ma con costumi popolari ben diversi, caratterizzati dalla modestia dell'ornamento e del ricamo. Sotto il corsetto i maschi indossano un corpetto di tutto velluto. L'agro del comune produce molta droga.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

Danza coi cuscini. «Csárdás» col salto.

Comune nel comitato di Baranya, vicinissimo alla città di Pécs. Le donne portano scialli a frange, e calze lavorate a sbalzo. In occasione di nozze, cuciono gli scialli per ricavarne una grande bandiera. Le loro danze hanno un ritmo vibrante e serrato. Caratteristica la danza dei compagni che ballano l'uno di fronte all'altro.

8. NAGYBARACSKA (D 1)

Festa della mietitura; saltarello a tre tempi; «csárdás» delle bottiglie.

Comune nel comitato di Bács, sul canale «Francesco». I costumi ricordano quelli della regione del «Sárköz», con la differenza che portano il grembiule, di forte tessuto, anche i giovanotti. Nella «csárdás» delle bottiglie si distinguono specialmente le donne del villaggio, che raramente lasciano cadere la bottiglia. Presentiamo una scena della festa della mietitura, con l'omaggio dei mietitori al padrone della terra.

Riposo

9. SIÓAGÁRD (C 2)

Vendemmia; danza dell'orlatura.

Caratteristica isola etnografica nel comitato di Tolna. Le camicette, i corsetti, le cuffie delle donne; le camicie dei maschi sono riccamente ricamate. La regione produce ottimo vino; presentiamo quindi la scena del tradizionale omaggio al padrone della vigna con cui si conclude il periodo della vendemmia.

10. PERENYE (A 3)

Festa dei coscritti; danza delle pantofole, della scopa, dei coscritti.

Comune nel comitato di Vas. Presentiamo la scena dei coscritti che, d'autunno, prima di andar soldati, si vogliono ancora una volta divertire. È uso che il «giudice» del villaggio paghi ad ognuno di loro da bere.

11. BART (C 4)

«Fuoco dell'alba»; danza «mártogatós».

Comune nel comitato di Esztergom, distretto di Párkány, con 1200 abitanti, da poco restituito alla madrepatria. La festa, le donne calzano sempre stivali rossi. Il «fuoco dell'alba» viene acceso nel cortile della casa nuziale la mattina dopo le nozze.

21, 22 agosto

1. SOMOGYUDVARHELY (B 1)

Scena di nozze; danza del seggiolino.

Comune nel comitato di Somogy. Presentiamo il corteo che si reca nella casa nuziale sotto «bandiere» che sono veri tesori d'arte popolare. A nozze conducono a ballare perfino il . . . . seggiolino della stalla.

2. KOCSOLA (C 2)

Gramolatura della canapa; «csárdás» delle bottiglie; danza dei porcai.

Comune nel comitato di Tolna. Le donne portano una specie di diadema a forma di farfalla, chiamato appunto «farfalla». Interessanti le scarpe di tessuto, ricamate dalle donne del paese. Vediamo la scena della gramolatura della canapa, accompagnata da allegre canzoni e danze.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

«Il molino»; «la morte»; «csárdás» detta «csapós».

Comune nel comitato di Zala. Il costume delle donne è caratterizzato dalla gonna che è piuttosto stretta, mentre nelle altre regioni del regno è abbondante. Tra i giochi popolari, è caratteristico quello del «molino» dove si tratta di imitare il moto delle pale, e quello della «morte» che fa parte della messinscena delle — feste nuziali, quasi a significare che tutto passa, e che la pallida dea arriva sempre.

4. MEZÖKÖVESD (E 4)

Il Mistero di Betlemme; «Kukkó».

Borgata nel comitato di Borsod, capoluogo della regione «matyó». Il costume delle donne, le camicie, i grembiuli dei maschi sono letteralmente coperti di ricami. Molto originale il Mistero di Betlemme con i suoi caratteristici personaggi: il «vecchio», gli angeli, i pastori, che a Mezökövesd vengono interpretati tutti dalle ragazze del paese.

Riposo

5. ATKÁR (E 4)

Festa della mietitura; «intermezzo» (pihentetés) danza degli speroni.

Villaggio storico, che esisteva già nel 1325, quando era feudo della casata degli Aba. Nell'agro del comune termina il «Vallone Csörsz». Presentiamo la scena del solenne omaggio tradizionale offerto al padrone della terra, a mietitura finita.

6. TÁPÉ (E 2)

Pescatori; marcia.

Comune sul Tibisco, nel comitato di Csongrád, vicino alla città di Szeged. La chiesa del paese è dell'epoca arpadiana. I paesani vivono della pesca e della fabbricazione di stuoie di canna palustre. Vediamo una solitaria osteria, allietata dai canti dei pescatori del Tibisco. Nella pentola bolle e gorgoglia l'ottima zuppa di pesce alla paprika.

7. IZSA (C 4)

Giochi popolari; danza dei compagni; danza della fidanzata.

Comune di 2300 abitanti nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, da poco restituito alla madrepatria. Le donne portano gonne molto corte. Bei canti popolari.

8. DERECSKE (F 3)

Coro maschile; danza dei coscritti.

Comune nel comitato di Bihar, attraversato dal ruscello Kálló, dove una volta si pescavano perle. Presentiamo la danza dei coscritti, che anticamente veniva ballata sulla piazza del paese dai soldati incaricati di assoldare i coscritti, per invogliare i giovanotti ad arruolarsi. Il tintinnio degli speroni battuti nel fervore della danza si dimostrava sempre un persuasivo argomento. Il genetliaco non offre che la cornice a questa scena coreografico-militare.

Riposo

9. TURA (D 4)

Mistero del «ramo verde»; danza «mártogatós».

Comune di circa 7000 abitanti nel comitato di Pest, a soli 60 km dalla capitale. La «frasca verde» non può mancare nelle feste nuziali, dovendo precisamente assicurare la fecondità della sposa. È evidente il significato mimetico del rito, perché alla fronda vengono appesi oggetti che ricordano la maternità. La «csárdás» viene ballata a Tura piegandosi verso terra, e non tenendosi ritte e saltando.

10. KALOCSA (D 2)

Infilatura della paprika; danza dell'orlatura.

Città nel comitato di Pest, a pochi km dal Danubio. Sede arcivescovile. L'agro della città produce ottima paprika. Presentiamo perciò la scena della infilatura della paprika, accompagnata dal giulivo canto delle ragazze. Le camicette, i corsetti, i grembiuli sono riccamente ricamati. Le danze hanno un ritmo celere, serrato.

11. VÁRALJA (C 2)

Serto vendemmiale; csárdás «all'indietro»
(«hátravágós»).

Comune nel comitato di Tolna, con tutte le caratteristiche della regione etnografica del «Sárköz». Presentiamo la scena dei vendemmianti che offrono al padrone della vigna l'omaggio di un serto di grappoli e pampini. Il padrone, naturalmente, offre da bere.

23, 24 agosto**1. VITNYÉD (B 3)**

La reginetta di Pentecoste; danza dei coscritti;
danza coi cuscini.

Comune nel comitato di Sopron, vicino a Kapuvár. Il costume delle donne è di velluto, con frange. A Pentecoste, la reginetta visita ogni casa, accompagnata dal suo seguito. Alla danza dei coscritti prendono parte anche le donne; ma come si addice al carattere militare che la danza aveva una volta, soltanto come elemento decorativo.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

Danza dei coscritti; danza «hatoztatás»;
«csárdás» duro.

Comune nel comitato di Zemplén, sul fiume Bodrog. Vediamo i coscritti che entrano allegri in caserma. Le danze dei maschi sono fra le più difficili.

3. NAGYLÓC (D 4)

Festa della mietitura; giochi popolari.

Comune «palóc» nel comitato di Nógrád. Per la festa della mietitura si usa offrire al padrone un ricordo di paglia, che varia secondo le regioni del paese. A Nagylóc l'omaggio di paglia è più ricco e più ingegnoso che altrove. Le donne portano molte gonne: le interne sono più lunghe che le esterne.

4. MOHÁCS (C 1)

1 «virgulto della fecondità»; danza delle canne,
danza dei «panduri».

Cittadina di 18 mila abitanti nel comitato di Baranya. Nel 1526 fu combattuta presso Mohács una sanguinosa battaglia contro i turchi invasori; cadde il re d'Ungheria, Lodovico II, ed ebbe inizio il periodo del servaggio turco durato due secoli e mezzo. Il «virgulto della fecondità» non manca nei cortei e nelle feste nuziali.

Riposo**5. SZATMÁRÖKÖRITÓ (G 4)**

«Csapásolás»; «átvetős»; «csárdás» di Szatmár.

Comune di circa duemila abitanti nel comitato di Szatmár-Ugocsa, distretto di Csenger. Un giorno l'agro del villaggio era tutto palude. Semplicissimo il tradizionale costume delle donne, ma interessante: una sola sottana di tela tessuta in casa, con modeste decorazioni dipinte.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Festa della vendemmia; danza della stella.

Comune nel comitato di Baranya, vicino alla città di Pécs, rinomato per i suoi vini. Vediamo appunto l'omaggio dei vendemmianti al padrone della vigna. Le donne calzano caratteristiche scarpe di velluto.

7. SZAKMÁR (D 2)

Danza „dell'orlatura”; danza dei cuscini.

Comune nel comitato di Pest. Il costume delle donne è tutto ricamo; esse poi dipingono a fiorami singole parti dei muri delle loro case. Una gentile usanza è quella della danza dei cuscini: le amiche sfilano ognuna con un cuscino della sposa, decorato a fiorami; e poi iniziano la danza.

8. GRUPPI MASCHILI KISKUNHALAS (D 2) E KARÁD (C 2)

Danza di Adamo Bene; danza dei porcai; danza della portantina; danza dei coscritti cumani.

Kiskunhalas è una cittadina nel comitato di Pest, che riflette già il carattere del grande bassopiano ungherese, scandito dai suoi molini a vento. Essa dava gli ussari migliori ai reggimenti di Maria Teresa. Le sue danze sono quasi tutte per maschi.

Karád è comune del comitato di Somogy. Presentiamo una delle più caratteristiche e belle varianti della danza dei porcai.

Riposo**9. MARTOS (C 4)**

Mistero della Quaresima; danza del principe Argilo.

Comune di 1400 abitanti nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, da poco riunito alla madrepatria. Caratteristici gli sciali con applicazioni a sbalzo. Tra gli svaghi di Quaresima ricorderemo la «pilikézés». A nozze si balla la danza del principe Argilo, che deriva probabilmente il nome dal principino della omonima favola popolare.

10. ÖCSÉNY (C 2)

Danza delle massaie; danza al passo, danza galoppo.

Comune nel comitato di Tolna, della regione del «Sárköz», famoso per i suoi tessuti. In occasione di nozze, le massaie del villaggio si armano di casseruole e di cucchiari, e — ballando — vi battono il tempo come su di un tamburo.

11. EGERBOCS (E 4)

Danza del «ferro di cavallo»; danza della piroetta.

Comune nel comitato di Heves, a 35 km dalla città di Eger. Nel costume delle donne dominano i colori rosso, bianco e verde. Le gonne sono di velluto; gli stivali di pelle rossa. La danza preferita è quella del «ferro di cavallo», denominazione che ne indica il ritmo energico e serrato, virile.

ESPOSIZIONE DEL „MAZZO DI PERLE“

ORGANIZZATA DALLA LEGA NAZIONALE DEL „MAZZO DI PERLE“
NEL SALONE NAZIONALE. (V., PIAZZA ERZSÉBET-TÉR.)
APERTA DAL 12—26. AGOSTO 1939, ALLE ORE 9—17.

AUGUSZTUS 21-22.

1. Atkár.

Aratóünnep, sarkantyustánc.

A község története 1325-ig nyúlik vissza, amikor az Aba-nemzetség birtoka volt. Határában végződik a „Csörsz árka”. A bemutatott jelenet: ahogy aratás után a gazdát köszönteni szokás, ünnepi formák között.

2. Kocsola.

Kendernyomás, üvegcsárdás, kanásztánc.

Tolnamegyei község. Az asszonyok viseletében feltűnő a fejdísz, amely a pilléhez hasonlít és „pillének” is nevezik. Ugyancsak érdekesek a cipők, amelyeknek szövetét az asszonyok maguk himezik ki. A kender megmunkálásának egyik mozzanatát látni, vig nótaszó mellett folyik le.

3. Kustánszeg.

„Malom”, „halál”, csapós-csárdás.

Község Zalamegyében. Viselete azért is érdekes, mert egyéb vidékein az országnak többnyire sokkal bővebb szoknyák divatosak. Sok tréfás játékok van, így a „malom”, melylyel a malom járását utánozzák, és lakodalomban meg szokott jelenni a „halál” is, hogy bölcsen figyelmeztessen: azért ő is következik.

4. Mezőkövesd.

Betlehemesek, Kukkó.

Borsodmegyében, a matyóság „fővárosa”. Itt az öltözék csupa hímzés, a férfiak inge, köténye is. A „matyó” Betlehemes játék nagyon szép és nagyon érdekes, személyei: az „öreg”, az angyalok, a bojtárok, de itt — leányok a bojtárok is.

(Szünet.)

5. Somogyudvarhely.

Lakodalmi részlet, kisszéktánc.

Somogy megye ama vidékén, ahol a község is fekszik, a jelenetben látható népművészeti értelmű „zászlók” alatt vonulnak a lakodalmások a lakodalmas házhoz. A „kisszék” istállóbeli szék, bizony, lakodalomban azt is „beveszik” a táncba.

6. Tápé.

Halászkok, mars.

Község a Tisza partján, Csongrádban, közel Szegedhez. Temploma még az Árpádok idejéből való. Lakói ősidőktől fogva halászatot és gyékényfonással foglalkoznak. A jelenet egy tiszparti halásztanyán játszódik le, a Tiszát emlegető dalokkal. Javában föl a paprikás-lében a hal.

7. Izsa.

Népi játékok, pajtástánc, menyasszonytánc.

Komárom megye ógyallai járásában fekszik, 2.300 lakosa van. A községet most csatolták

Books on Hungary

Paulini: The Pearly Bouquet Book with lovely photographs and notes.

A. F. Károlyi: Hungarian Pageant. Art, Life, music and Dances of the Hungarian Peasantry. P 4.80

I. Lukinich: A History of Hungary Illustrated, cloth P 8.—

K. Viski: Hungarian Peasant Customs. with 32 full-page illustrations. P 8.—

K. Viski: Hungarian dances, With many illustrations P 8.—

I. Madách: The Tragedy of Man Cloth. P 7.50

Charlotte Lederer: Made in Hungary. The everyday and the red letter days of the Hungarian peasant. With 102 drawings, cloth P 12.—

P. Stein: Fly My Swallow. A guide through Hungarian songs and Gipsy music P 3.—

100 Hungarian folk songs. The finest selection. P 7.50

Hungary yesterday and to-day. Cloth. P 7.50

K. Gundel: Hungarian Cookery Book. P 4.50

Buday: Book of Ballads. 50 original woodcuts P 7.—

Gallina: The History of Budapest in Pictures. P 18.—

Loew: Modern Magyar Lyrics P 3.—

Divald: Old Hungarian Art. P 14.—

Baján: Cicerone of Budapest. 216. pictures. P 3.—

Livres sur la Hongrie

Paulini: Le livre du „Bouquet de Perles“ avec magnifiques photographies et notes P 4.80

Jean Hankiss: Lumiere de Hongrie. Aspect de la civilisation hongroise P 6.—

Baján: Cicerone pour Budapest. 216 images P 3.—

E. Radisics: La Hongrie d'hier et d'aujourd'hui. P 7.50

Les Maitres Conteurs Hongrois. P 7.50

Varga: La tragedie d'un pays millenaire. P 3.60

Gundel: La cuisine hongroise. P 4.50

Lukács: La Hongrie et la civilisation. Vol. I.—III. avec 4 cartes 84 planches hors-texte. P 18.—

Miklós: Picturesque Hungary P 9.—

Budapest—Hongrie. Calendrier avec 52 photographies artistiques. P 4.—

Dr. George Vajna & Cie

Libraire — Editeurs.

28. VACI-UTCA, BUDAPEST IV.

Kúnszentmiklós . . .

vissza. A nők viseletében feltűnik a nagyon rövid szoknya. Jó népi játékokat látunk, halunk.

(Szünet.)

8. Derecske.

Férfikar, verbung.

Biharmegyei község. A Kálló-patakban, ami a közelben folyik, gyöngyagylót halásztak egykor. Táncuk a verbung: egykor katonák járták a piactereken a vitézi élet szép beállításával csábitva a legényeket katonának. A sarkantyúpengetéses tánc nagyon hatásos módszer volt.

9. Tura.

„Zöldág”, mártogatós.

Pestmegyei község, körülbelül 7000 lakossal, alig 60 km-re Budapesttől. A „Zöldág” olyasmikkel van teleaggatva, amik a termékenységre emlékeztetnek és lakodalmi alkalmakkor kíván termékenységet. Párostáncuk a csárdás ama változata, amelyik lefelé mozgó, ellentétben az ugrós-csárdással.

10. Kalocsa.

Paprikafűzők, fércetánc.

Pestmegyei város, alig néhány kilométernyire a Dunától. Erseki székhely. Egész vidéke kítűnő paprikatermő. Erre emlékeztet, hogy most itt is paprikát fűznek a leányok, természetesen énekszó mellett, ha egyszer — fiatalok. Hímzett itt a női ingváll, a mellényke, a kötény. A tánc igen gyors ütemű.

11. Váralja.

Szüreti korona, hátravágós csárdás.

Tolnamegyei — „sárközi” jellegű — község. A kép, amit bemutatnak, szüreti szokás. A szüreti koronát ünnepélyes köszöntő kíséretében a szállósgazdának adják át a szüretelő, ami után természetesen áldomás következik.

A kustánszegi „halál” rigmusa

(A „halál”, fehér lepelben, kezében kaszával betoppan a lakodalom mulatozói közé és szól:)

Szót halljunk uraim! Rossz hír van a házban!
 Belépett a halál fehér ruhájában.
 Ez majd sok embernek fejét lekaszálja,
 Aki a kancsóból jól meg nem kínálja.
 Vígágot indító hegedük szünjete,
 Semmi nyájasságot ti most ne tegyetek!
 Nincs itt annak helye, ezt ne feledjétek.
 Látom, nem is jutok esztekbe néktek.
 Tudom nem tudjátok, én vagyok a halál,
 Mentem levágom azt, aki elibém áll.
 Nincsen én előttem kövár, kastély, bástya,
 Hatalmam mindenki azonnal meglátja.
 Nosza hát völegény! Készülj a halálra,
 Ne nézz oly ékesen ifjú szép mátkádra.
 Te is szép menyasszony már ne késedelmezz,
 Menyasszony voltodról már ne is emlékezz.
 A nyoszolyó leányt tánra kikivánom,
 A földnek hantjait a fejükre hányom.

A nyoszolyóasszony kérjen bár nem bánom
 A férjével együtt, a kaszámba hányom.
 Hát te ifjú vőfény! Szép ifjúságotnak,
 Mért örülsz oly igen virágzó voltodnak?
 Majd mindjárt megismersz engemet uradnak,
 Mert már nyitva szája éhes koporsódnak,
 Bizony násznagy uram sokkal jobb volna,
 Ha mással gondolnál a lakodalomban.
 Jobb volna, ha velem halállal szólanál
 Azután helyedről utánnam állnál.
 Mindenféle népek, akik itt mulatnak,
 Látom, halálukról nem is gondolkodnak.
 De majd ők is nyomban más útra indulnak.

(Am a köszöntő ledobja a leplet, eldobja a kaszát, és elkiáltja magát:)

Csak vígan uraim! Ne szomorkodjunk! Meghalni azért ráérünk utolján . . .

(Feljegyezte Pető Antal.)

AUGUSZTUS

23–24.

1. Vítnyéd.

Pütkösdí királynő, páros verbung, játék a párnával.

Sopronmegyei község, közel Kapuvárhoz. A női-ruha mind bársony, többnyire rojtokkal. Pütkösdíkor minden házhoz elkísérik a pütkösdí királynőt. A verbung egy fajtáját járnak itt, amiben a nők is résztvesznek ugyan, de az egykor való katonatánchoz illően inkább mint mellékszereplők.

2. Alsóberecki.

„Ujoncok”, hatoztatás, keménycsárdás.

Zempléni megyei község, a Bodrog közvetlenül alatta folyik. Azt mutatják be, hogyan vonulnak be az újoncok, milyen jókedvűen. A szereplők fele viszont „öreg csont”. A férfiak táncai a legkeményebb magyar táncok közül valók.

3. Nagylóc.

Aratónap, népi játékok.

Nógrádmegyei palóc község. Az aratóünnep alkalmából szalmából font tárgyat — az ország különböző vidékein a szalma remek alakja szerint koszorú, címer, kápolna, stb. — szokás átadni a gazdának. Ez az ajándék itt feltűnően díszes. Érdekes megfigyelni az alsósoknyákat: a belső mindig hosszabb a külsőnél.

4. Mohács.

Termőág, nád-tánc, zsandártánc.

Város Baranyamegyében, 18.000 lakossal. Négy száz esztendővel ezelőtt, 1526-ban itt vívták a magyarok a török túlerővel szemben azt az emlékezetes csatát, melyben II. Lajos király is elesett. A termőág készítése lakodalmi szokás, a bőség kívánása.

(Szünet.)

5. Szatmárökörítő.

Kampóstånc, átvétős, szatmári csárdás.

Szatmár-Ugocsa egyelőre egyesített megyék csengeri járásában körülbelül 2.000 lakosú község. Valaha lóp volt az egész vidék. Ősi női viselete egyszerűnek nevezhető, de érdekes: házivászon, amit itt-ott megfestettek, igen, az „egyszál pöndőt” itt szőszert lehet venni, tizenkét vasalt alsósoknyáról itt nincs szó.

6. Püspökbogád.

Szüret, Csillagtánc.

Pécs közelében, baranyai község. Már az Árpád-házi királyok alatt keletkezett. Kiténő bor terem itt. Erre emlékeztet, hogy azt mutatják be, hogyan is szokás köszönteni a szőlősgazdát szüret után. Nagyon szépek a bársonyból való kivarrott női cipők.

7. Szakmár.

Fércstånc, tánc a párnával.

Pestmegyei község. A női öltözék csupa himzés, de virágosra festik az asszonyok a falak egyes részeit is. A lakodalomban ahány párnája van a menyasszonynak, annyi menyecske viszi, hordja a — virágos párnákat, táncolva, ha egyszer már szól a muzsika.

8. Férficsoport.

Kiskunhalas, Karád.

Bene Ádám tánc, kondás táncok, gyalogszéktánc, verbung.

Kiskunhalas. Pestmegyei város, alföldi jellegű környékkel. Még vannak szélmalomok. Mária Terézia idejében erről a vidékről kerültek ki a legjava huszárok. Táncaik legnagyobb része férfítánc.

Karád. Somogy megyében fekszik. Most bemutatott táncuk a kanasztánc, egyik legszebb változata.

(Szünet.)

9. Martos.

Pilikézés, árgyilus-tánc.

Komárom megye ógyallai járásában fekszik, 1400 lakossal. Nemrégiben visszacsatolt terület. A női viseletben feltűnőek a „rátétes” vállkendők. A „pilikézés” nagybőjti játék, az árgyirus-tánc lakodalmi szokás, ügylátszik a mesebeli királyfiról neveztek el.

10. Öcsény.

Szakácsasszonyok tánc, lépő, futó.

Tolnamegyei község a nevezetes „Sárközben”. Ezt a vidéket azért neveztek el így, mert egykor csupa kiöntés övezte. Nagyon szép szőttek készülnek itt. Lakodalmi alkalmakkor a főzőasszonyok kézbe kapják az edényeket, azokat verve táncolnak.

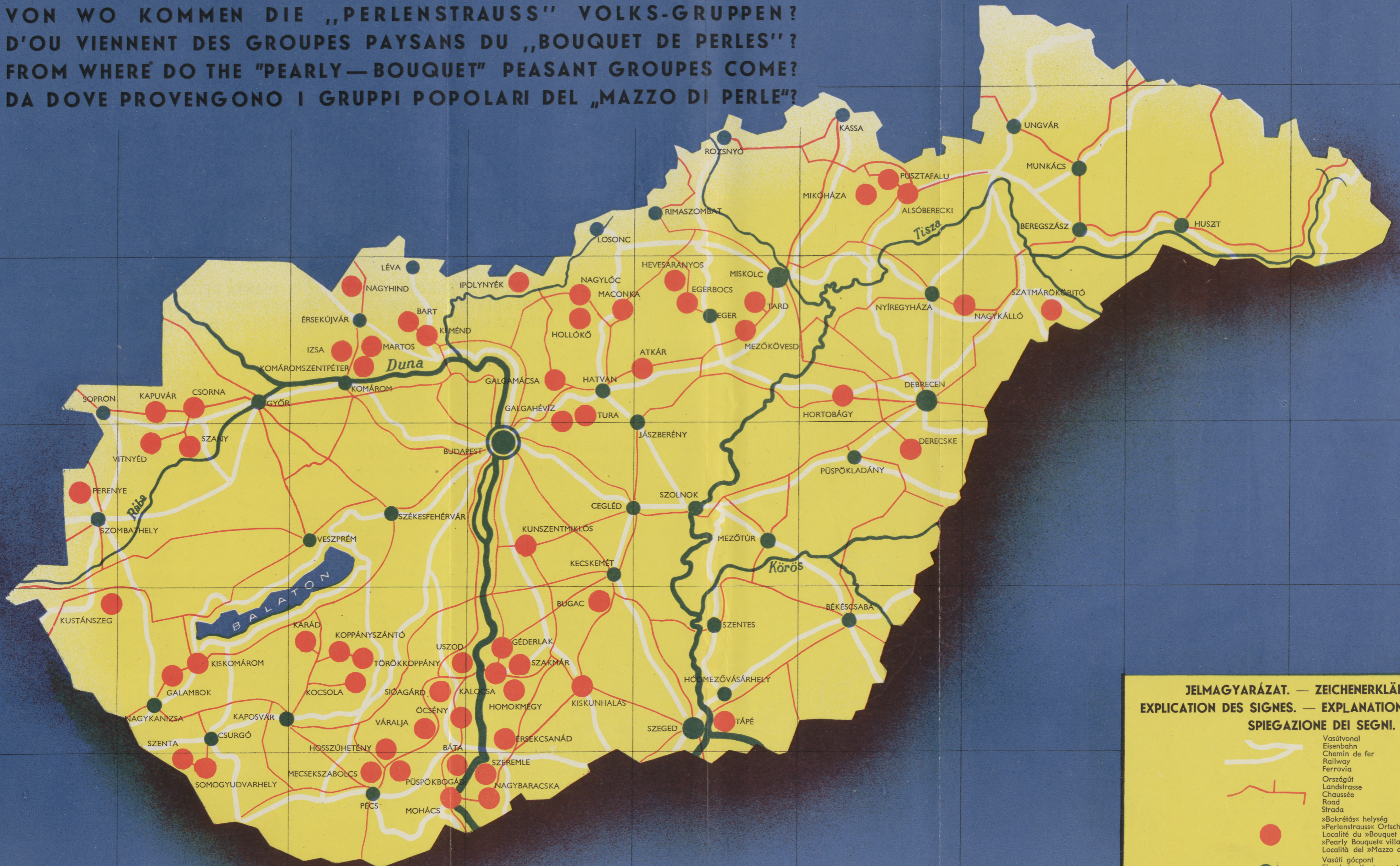
11. Egerbocs.

Patkóstánc, kipörgetős.

Heves megyei község, 35 km-re Egertől. Női viseletében érdekes módon a piros, a fehér, a zöld a feltűnő. A szoknyák főként bársonyból vannak. A női piros csizmát a bokréta-mozgalom hozta vissza. A patkóstánc elnevezés arra utal, hogy az a keményebben járt táncok közé tartozik.

HONNAN JÖTTEK NÉPI CSOPORTOK A GYÖNGYÖS BOKRÉTÁBA?

VON WO KOMMEN DIE „PERLENSTRAUSS“ VOLKS-GRUPPEN?
 D'OU VIENNENT DES GROUPES PAYSANS DU „BOUQUET DE PERLES“?
 FROM WHERE DO THE "PEARLY—BOUQUET" PEASANT GROUPES COME?
 DA DOVE PROVENGONO I GRUPPI POPOLARI DEL „MAZZO DI PERLE“?

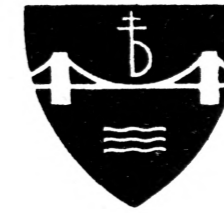

JELMAGYARÁZAT. — ZEICHENERKLÄRUNG.
EXPLICATION DES SIGNES. — EXPLANATION OF SIGNS.
SPIEGAZIONE DEI SEGNI.

- Vasútvonal
Eisenbahn
Chemin de fer
Railway
Ferrovía
- Országút
Landstrasse
Chaussée
Road
Strada
- »Bokrétás« helység
»Perlenstraus« Ortschaft
Localité du »Bouquet de Perles«
»Pearly Bouquet« village
Località del »Mazzo di Perle«
- Vasúti gócpont
Eisenbahn-Knotenpunkt
Noeud de chemins de fer
Railway junction
Centro ferroviario

A B C D E F G H J

1939.

VIII.
15—24.

A GYÖNGYÖS BOKRÉTA TÉRKÉPE

PLAN DER ORTSCHAFTEN, DIE AN DEN
„PERLENSTRAUSS“-AUFFÜHRUNGEN
TEILNEHMEN

+

MAP OF LOCALITIES TAKING PART
IN THE "PEARLY BOUQUET"
PERFORMANCES

PLAN DES LOCALITES PARTICIPANTS
AUX REPRESENTATIONS DU
„BOUQUET DE PERLES"

+

PIANTA DELLE LOCALITÀ CHE PRENDONO
PARTE ALLE RAPPRESENTAZIONI
DEL "MAZZO DI PERLE"

A TÉRKÉPEN A BETŰK, MEG A SZÁMOK A HELYSÉG FEKVÉSÉT JELZIK
BUCHSTABEN UND NUMMERN BEZEICHNEN DIE LAGE DER ORTSCHAFTEN AUF DEM PLAN
LES LETTRES ET LES NUMEROS INDIQUENT L'EMPLACEMENT DE LA LOCALITE SUR LE PLAN
THE LETTERS AND THE NUMBERS INDICATE THE POSITION OF THE VILLAGE ON THE MAP
LE LETTERE E I NUMERI DOPO I COMUNI INDICANO LA UBICAZIONE DELLA LOCALITÀ SULLA PIANTA

ALSÓBERECKI F 5
ATKÁR E 4
BART C 4
BÁTA C 1,2
BUGAC D 2
CSORNA B 4
DERECSKE F 3
EGERBOCS E 4
ÉRSEKCSANÁD D 2
GALAMBOK B 2
GALGAHÉVIZ D 3,4
GALGAMÁCSA D 4
GÉDERLAK D 2
HEVESARANYOS E 4
HOLLÓKŐ D 4
HOMOKMÉGY D 2
HORTOBÁGY F 4
HOSSZÚHETÉNY C 2
IZSA C 4

KALOCSA D 2
KAPUVÁR B 4
KARÁD C 2
KÉMÉND C 4
KISKOMÁROM B 2
KISKUNHALAS D 2
KOCZOLA C 2
KOMÁROMSZENTPÉTER C 4
KOPPÁNYSZÁNTÓ C 2
KUNSZENTMIKLÓS D 3
KUSTÁNSZEG A 2
MACONKA D 4
MARTOS C 4
MECSEKSZABOLCS C 1
MEZŐKÖVESD E 4
MIKÓHÁZA F 5
MOHÁCS C 1
NAGYBARACSKA D 1
NAGYHIND C 4
NAGYKÁLLÓ FG 4

NAGYLÓC D 4
ÖCSÉNY C 2
PERENYE A 3
PUSZTAFALU F 5
PÜSPÖKBOGÁD C 1
SIÓAGÁRD C 2
SOMOGYUDVARHELY B 1
SZAKMÁR D 2
SZANY B 3
SZATMÁRÖKÖRITŐ G 4
SZEREMLE D 1
SZENTA B 1,2
TARD E 4
TÁPÉ E 2
TÖRÖKKOPPÁNY C 2
TURA D 4
USZOD C 2
VÁRALJA C 2
VITNYÉD B 3

A lápi ember

Irta: Lovass Nagy István.

Pákásznak senki sem született. Volt! Egyszer csak innen-onnan, valahonnan megjelent a nádasban. Felütötte tanyáját egy kis szigeten, nádból, sárból összetákolt kunyhót épített, olyan rejtett helyen, ahonnan még a tűz füstje is ritkán szabadult ki. Senki sem kérdezte tőle, ki fia borja, honnan jön, mit akar? Elhetett!

A vadmadaras, halban, vadban, gazdag rét, láp látta el élelemmel s adott otthont a pákásznak. Bent a mélyben megközelíthetetlen helyen, ahova csak a mindenre elszánt ember keresett, talált utat, egy tenyérnyi szigeten volt a pákász tanyája. Sárból, nádból építette kunyhóját, fekhelyét pedig sásból, szénából vetette meg. Itt tartotta szerszámait: halászó, csikászó szerszámokat, melyek az ősi halász-vadász ember maga készítette, különleges eszközei voltak. A ház falán lógtak a vadászat emlékei: vadbőrök, madárszárnyak, szárított madárfejek, csőrök, lábak, kígyóbőre botra húzva, kanalságem orra, melyet nádszába dugva étkezésnél kanálként használt s sok más érdekesség, amit a nádas adott. Száraz helyen, eldugva tartotta az ember a puskáját, a hozzátartozó puskaport, melyet farkasbőrért, kócsagtollért cserélt, vagy úgy jutott hozzá „örökségképpen“. A rozsdás mordállal, mely egy századdal mindig öregebb volt, mint a gazdája, járta a nádas, leste a vadat.

A pákász halász, vadász és barkácsoló ezermester volt egyszemélyben.

Tavasztól ősziig, de még télen is halászott, vadászott, mert értette a módját ígyis-úgyis. A magafont hálóban fogott halakat, közel a kunyhójához, hal-tartóban gyűjtötte össze. Ha nagyon megszorodott a halállomány, nedves füvek közé kosárba rakva, bevitte a közeli városba, faluba, hol vagy pénzért, vagy szükséges és otthon hiányzó sóért, miegyébért cserélte el. A város csak ilyen alkalmakkor látta a pákászt. Különleges öltözeke, bocskorba fűzött lába, különböző madártollakkal díszített zsíros kalapja, napcserzette arca, varkocsba font, kétoldalt lelógó haja miatt bizonyára még a falusiak is megcsodálták. De a pákász nem sokáig mutogatta magát a

Galambok...

faluban. Dolgavégeztével igyekezett vissza a rét szélén hagyott, nádasba rejtett csónakjához, amit tolorúd segítségével úsztatott vissza a birodalmába, hol békák vartyogása, nádi verebek zsinatolása, kunyhója körül repdeső fecskék ficserekélese volt a zene. Szépen jövedelmezett a pákásznak a tojásszedés is. A zöldfejű kacska tojása nagy sárgája miatt kedvence volt a háziasszonyoknak. Ünnepi kalácsot csak ezzel gyúrtak. Összeszedte a bibic tojásokat is, amelyekért már a férfiak adtak szép pénzt. A bibictojást jó orvosságnak tartották ott, ahol a szerelemben fogyatékoság állott be. Ezért a korontúli férfiak igen keresték.

Télen csapdával, kelepccével a rét négy lábú nagy vadjaira, nyúlra, rókára, vidrára, farkasra vadászott. Egy helyen, egy régi írásban, hol a pákászra emlékeznek vissza, írva van, hogy szűkös, sanyarú időben, némely pákász nemcsak a bőrért, de mutogatás céljából, élve is fogdosta a farkast. A vadkacsát csapdában, fiatalabb korában élve fogdosta össze, s azután tanyája körül maga nevelte fel anyányi naggyá. Télen pedig horgokra fűzött ízletes falatokkal csalogatta a rucákat, amiket azok megtévedve falánkan bekaptak s fennakadtak a horgon.

Némelyik pákász gyógyításban is jártas volt, az természetes, hogy a vérbő, gutautéstól remegő ember a gyógyszerül használt piócát a pákásztól vette. Az orvosi tudománnyal megáldott pákász füvek-keverékével is gyógyított.

Minden foglalkozása között legked-

veltebb s legszebb volt a kócsagtoll gyűjtése. Keresett cikk volt abban az időben a selymes kócsagtoll. Drágán fizetett dísztárgya minden magyar nemesnek, férfinak és nőnek. Valamire való férfi süvegét csak akkor tette a fejére, ha azon a forgóban kócsagtoll is díszelgett. A királyi madarat nemcsak tolláért, de finomkodó természetéért, kecses mozdulatáért is nagyon szerette a pákász. Ha beszélt róla, szinte személyének tekintette, megtisztelte: „Ő a legszebb, legtisztább madár a réten“ — mondta szinte áhítattal.

Csak puskáját használta ritkán a pákász. Drága volt a puska, nehezen jutott hozzá, meg az öreg mordály minden egyes lövésnél úgy vágta képen, hogy hőtta napján is arra emlékezett. Így kétszer is megfontolta a használatát. Így élt a pákász.

De egyszer fordult a világ, nem olyan gyorsan, mint most szokása, de elegendő gyorsan ahhoz, hogy a pákász lába alól kihúzzák az éltető talajt. Szinte magához sem tért meglepetéséből, ott állt a lecsapolt rét helyén, melybe már beleharapott az eke vasa is. A nádasban élő madarak nagy zsvajjal keltek szárnyra, új hazát keresni, csak a pákász nézte tehetetlenül, lélekben megrendülve, birodalma pusztulását. Ha volt ereje, mint házfalat tapasztó, vagy almáskert csőszé elbitangolta a hátralévő életét. De sokszor előfordult, hogy kínzó fájdalmában, bosszúból felgyújtotta a lecsapolt lápon visszamaradt zörgő, száraz nádrengeteget, s inkább az égő pokolt választotta.

Bokrétás lakodalom = Tápén

Irta: Csóty Mihály

Ünnep van a faluban. De azt, hogy ünnep van, nem a naptárból tudom meg, hanem arról, hogy a templom környékén nagy tömeg áll. Igen, aki ismeri nálunk a szokásokat, rögtön tisztában van az-
zal, hogy lakodalom lesz Tápén.

Úgy történt a dolog, az öregasszonyok, no meg a jó Isten elhatározták, hogy a „tigéren“ lakó bokrétás Ilusból, meg a felvégi deli termetű szintén bokrétás Józsi-
sziból egy párt „csinálnak“, mert hiszen olyan igazán szépen illenek egymáshoz. Nosza mindjárt el is jártak a két családnál és annak rendje, módja szerint összehozták a fiatalokat, mert az azért nem lehet érvényes, hogy ezek titokban már nagyon régen elhatározták a dolgot — maguk között. Ez nem „érvényes“, viszont igaz, Ilus nem is kérette magát sokáig, hanem a jegykendőt hamar átadta Józsinak s ezzel elvégeztetett a sorsuk.

S vasárnap, mise után, szépen egymás mellett ballagva, elmentek a plébániára „szömré“, hogy a kihirdetés minél hamarabb megtörténjék, mert a plébános úr nagyon rendszerető ember, aki csak akkor esketi meg őket, ha a harmadszori kihirdetés után is eltelik legalább egy hét.

Igen, már ki is tüzték a napot, mikor majd egybe fognak kelni s azért a szükséges formákat is mihamar el kell intézni. Jóska például pontosan egy héttel az esküvő előtt bemegy Szegedre és vásárol egy halbicskát, mert ez lesz majd a jegykés. De miután a menyasszonyt is meg kell vásárolni, hát a bicska mellé tesz egy ropogós új bankót, tízpengőst. Kevesebbet nem adhat, hiszen a menyasszony is jómódú, de meg hál' Istennek, neki magának is van mit aprítani a tejbe, hogy azonban mosolygós is legyen a menyasszony, egy Tápén készült gyékény szatyort tele rak előre szépen kifényesített piros almával is és azt is elviszik szépen kivarrított színes szegedi papucsal együtt a menyasszonyok.

Ezt a sok ajándékot azonban nem viheti el egyedül a vőlegény, azért hát összeáll a család és hangos énekszóval együtt viszik el az ajándékokat a menyasszonyos házhoz. A menyasszony apja a hangos énekszóra természetesen kijön a kapuba és betessékeli a vendégeket a tisztaszobába. A leány mindjárt az asztalra teszi a boros üveget. A gazda iszik először belőle, azután tovább adja. Isznak a fiatalok egészségére, akiket az Isten sokáig éltesen a mellettük valókkal együtt. Ilus pironkodva fogadja el a bugylibicskát és szépen félreteszi a bankót: jó lesz majd az esküvő után konyhapénznek. Az almának is nagyon meg-

örül, a legnagyobb örömet azonban a papucs okozza, ezt igazán féltő gonddal teszi el, nehogy a kisebbek valahogy hozzáférjenek.

Az esküvő előtt való napon nagy a sürgés-forgás a leányos háznál. De ugyancsak készülődnek a legényes háznál is. Az elsőnél azért, mert másnap „lányháló“ lesz ott, míg a másiknál azért, mert az lesz az igazi lakodalmas ház. Ezen az estén küld a menyasszony a vőlegény férfitestvéreinek egy-egy kivarrított „kiskendőt“. Az örömapát is meg akarja örvendeztetni s azért annak egy tajték pipát küld szép takaros esztergált szárral. Az örömanya sem marad ki, neki egy szép virágos fejkendő jár. Józsi leánytestvéreinek egy-egy szép szalagot küld ajándékba.

Ilyen sok előkészület után aztán megtörténik a polgári esküvő. Ez azonban csak csendes.

Délután van, a toronyóra már elütötte a hármát, mikor a „nézők“ meghallják a zeneszót, ami közeledik. Mert jön a násznép. Csak mikor egészen közel érnek, látni, hogy a vőlegény azonban még csak most megy kíséretével kikérni a menyasszonyt. Ilus roppant izgalommal várja őket, s ahogy odaértek, a vőfély kikérő szavai mellett olyan szépen el-el sírdogál, hogy öröm nézni. De vele sír ilyenkor az egész háznép, mert ilyenkor az így illik. A menethez tartozó vendégasszonyok viszont kiabálnak:

*„Tigérhátra gyüttünk lányér,
Kapunk is egy kevés nádér!“*

Az egyházi esküvő után, mikor kijött a násznép a templomból, Ilus egy marék aprószemű cukrot szór a gyerekek közé, akik egymás hátán iparkodnak minél többet szedni belőle. Az összecsoportolt sok nép most már alig várja, hogy kiérjenek a főutcára, mert ezután lesz még csak igazán sok látnivaló. A főutcán már az egész nászmenet táncol, az asszonyok a nagyobb hatás kedvéért égnék emelt kézzel verdesik össze a kendődobozokat, most már dobozokra nincsen szükség. A kendőket kiszedték belőlük még a templomban, hiszen az esketés után a menyasszony vállára kellett tenni, annak a jelképezésére, hogy már asszony: most is rajta van a vállán, akárki láthatja.

Hangos a zenétől, a nótaszótól, kurjongatástól az egész falu. Hallani, amint egy elkialtja magát:

*Ez az ucca, jaj de fás,
A vőlegény de tréfás.*

Pedig igazán olyan jámbor csendes, hogy a szavát sem lehet hallani, nem-hogy tréfálna. A másik is kiálltja:

*Ez az utca petrezselyem,
A menyasszony talpig selyem.*

Aztán jön a harmadik rigmus, az már indítványt tesz:

*Alljunk mög itten a dombon
Hadd piruljon a menyasszony.*

Este, amikor elérkezik a vacsora ideje, a vőlegény, meg a menyasszony egymás mellett ülnek a sarokban, a násznagy mellett. A vőlegény fején kalap van, mert azt nem szokás ilyenkor levenni. Terítéskor ügyelnek arra, hogy a menyasszony meg a vőlegény elé csak egy tányér kerüljön, egyenek csak egy tányérból, hiszen most már úgyis ez lesz a sorsuk ezután. A vőfély uram rigmusokkal jelenti, hogy készen a vacsora, mely áll — szerinte — „kemence nyögésből, bagoly nyerítésből, számar ordításból, borjú köhögésből, no meg üres kocsi-zörgésből“. Utóbb, végre valóban hozzák az első tál ételt. A vőfély jön elől, kezében a tál, mellette kétoldalt egy-egy legény, kik a kezükben égő gyertyákat tartanak. A vőfély beköszönti a levest és a násznagy elé teszi. De mielőtt a násznagy engedélyt adna az étkezés megkezdéséhez, mindnyájan felállnak és megint csak a vőfély előimádkozása mellett elmondják az asztali áldást.

Vacsora alatt a muzikusok a kánaáni menyegző dallamát játszik.

A vacsora végeztével leszedik az asztalokat és a vőfély táncra viszi a menyasszonyt. Most nem szabad táncolni senkinek másnak. A vőfély a násznagytól kikéri a „táncmestert“, aki átveszi a menyasszonyt és rövid tánc után kéri a násznagytól a — vőlegényt. De az ugyan oda sem hederít. Erre tovább táncol a táncmester a menyasszonnyal. Pár forduló után megint kéri a vőlegényt a táncmester, de az most sem hajlandó menni. Szegény táncmester kénytelen tovább táncolni, s aztán harmadszor is kéri a vőlegényt. Az most már tempósan feláll és táncba viszi a menyasszonyt. Erre elkialtja magát a táncmester: szabad a tánc!

Éjfél után jönnek a kárlátók a leányos háztól. Mikor megérkeznek, a táncmester beköti a menyasszony fejét egy kendővel és megkezdődik a „rostatánc“. „Eladó a menyasszony, eladó a vőlegény“ hangzik most a táncmester ajkáról. S aki meg akarja venni valamelyiket, vagyis táncolni akar valamelyikkel, annak a rostatába pénzt kell dobni.

Reggeli pihenőjük nincs a háziaknak. Az új asszonyt is befogják rendet csinálni. Mutassa meg, hogy milyen ügyes. És mikor újra beesteledik, harmónikaszó mellett elviszik az új asszony ágyát, új otthonába.

Sötét este van újra, mire hazaérnek. Ilus és Józsi most már igazán férj és feleség.

És „holnap“ megkezdődik az új élet és helyt kell állani mindenütt, mert azt már ezentúl igazán mégsem engedhetik meg, hogy az öregek dolgozzanak helyettük is...

BOKRÉTÁS HIREK

Beköszöntő

Szerencsés jóestét
Adjon az Úristen.
Minden szépet, meg jót
Tiszta szívből kívánt
Békesség fizessen.

Nem üres marokkal
Jöttünk el ily messze:
A lelkünket hoztuk
Ide ajándékba,
Ha kedvet szerezne.

S azért nótázzuk el
Az álmunkat Pesten,
Hogy a hitet hintsük
És a magyar Isten
Örökké szeressen.

Gáll Ferenc.

A szanyiak amerikai kapcsolatai...

Az Eucharisztikus Kongresszussal kapcsolatos Magyarok Világkongresszusa annak idején 800 főnyi lelkes magyar csoportot hozott Budapestre, köztük Sz. Ágh Vilmát — néhai Ágh György szanyi kántortanító leányát —, aki a New-York-i Pro Hungária magyar asszonyait képviselte. Sz. Ágh Vilma, aki a Pro Hungária alelnöknője — és kitűnő tollú író is — nemrég magyarországi útjáról az Amerikai Magyar Népszavában „Szülőföldemen“ címen hosszabb beszámolót írt, amelyben többek közt a Szanyi Bokréta-ról így emlékezik meg:

„Az állomásig vivő úton sok mindent megtudtam Kokas Kálmán igazgató-kántortanítótól. A többek közt azt is, miért volt olyan ismerős a falu végén megszólított menyecske. Hiszen alig tíz napja láttam Budapesten a Városi Színházban, mint egyik szereplőjét a híres Gyöngyösbokrétának. Valósággal hódítottak ott a szanyiak, gyönyörű, régi viseletükkel, a különleges táncok és szokások bemutatásával. Megtudtam tőle a Bokréta kultúrtörténeti multját és a magyar névre mindig dicsőséget hozó szerepléseikre vonatkozó adatokat, amelyeket minden kommentár nélkül elmondok.“ (Itt azután részletesen ismerteti a szanyi bokréta történetét.) A cikket a Newark-i Hírlap is átvette.

Sz. Ágh Vilma egyébként a szanyi dalárda ügyét is felkarolta és gyűjtést indított annak zászlóalapja javára. Ezzel a gyűjtéssel kapcsolatos Serly Etelkának, néhai Serly Lajosnak, a Nemzeti Színház híres karmesterének, a Kék nefelejcs... szerzője leányának a levele. Serly Etelkának New-Yorkban magyar táncsoportja van. A szanyiakról szóló levele, amelyet Ágh Vilmához intézett, így szól:

„Drága Vilmám! Szombaton, hogy növényedéim új ambíciót kapjanak, sokat beszéltem a hazai művészetről és elmondtam azt is, hogy te most a szanyi dalárda részére milyen önfeláldozással gyűjtesz, viszont nehezen indul meg e nemes célra az adakozás. Az eredmény: az apróságok elővették 10 centjeiket és én azokat összegyűjtve, ide mellékelem az adakozók névsorával együtt.“

Mi sem természetesebb, minthogy a kis „adakozók“ kedves figyelmét szép levélben köszönték meg a szanyiak, amire Serly

ANGOL PARK

VÁROSLIGET

*Budapest tündöklő, vidám szigete.
Ezernyi szórakozás. — Minden csü-
törtökön tökéletes szabadteri előadá-
sok a legkedvesebb művészekkel. —
Naponkint jazz-koncertek monstre
jazz-zenekarral.*

ALPESI FALU

*Nemzetközi varieté műsor!
Remek konyha! — Parkett-tánc!*

Etelka és táncsoportja több fényképet, a január 4-iki „Festival“ díszes programját és újból egy kedves levelet küldött, melyben többek között ezeket írják:

„Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Mélyen meghatott hozzánk intézett megleghangú levele. A „Búzavirág Koszorú“, amerikai magyar táncsoport kis tagjai könnyezve hallgatták a levél felolvasását s elhatároztuk, hogy az őszel az első előadást még a szanyi Bokréta javára fogjuk rendezni...“

Ugyancsak megköszönték a szanyiak az Amerikai Magyar Népszavának is, hogy oly készségesen felkarolta ügyeiket. E leveleiket az

Amerikai Magyar Népszava 1939 május 24-i számában teljes egészében leközölte.

Összekötésben áll még a Bokréta a Verhovay Segélyegylet clevelandi fiókjával és ugyancsak Clevelandban több szanyi származású vezetőemberrel és hölgyel.

A korcinka

*Hát ez mi is?
Téli eledel. Sokan melegen,
amúgy frissiben, csepegő zsirosan*

Szakmár...

kedvelik, sokan meg csak kihülve tudják enni.

De micsoda hát?

A szociális titkár úr tanulmány-útra szállt ki Hosszúheténybe. Szabóékhoz is betekintett, hogy otthon lássa a falusi magyart s a népelemezés is tanulmány tárgya volt. Kérdéseket tesz fel. Alig győznek felelni. Megkérdi a kis Jóska gyereket is:

— Mit reggeliztél ma Jóska?

— De mit ám, jót ettem, korcinkát adott édesanyám.

— Korcinkát? Mi az a korcinka? Jóska csodálkozik a kérdésen, majd nevetve mondja:

— Hát még azt se tudja? Apróka sárga, disznóbul vagdolik.

Hosszas magyarázatát következik, míg végre megtudja a titkár úr, hogy a Jóska gyerek tepertőt reggelizett.

Igen, tepertőt, vagy pörccöt, vagy korcinkát.

Bokrétás lakodalmak

Hosszúhetényből írják:

Tóth János és Reisz Terike bokrétások július 1-én esküdtek örök hűséget egymásnak. A hét falura szóló lakodalomból az egész bokréta kivette a maga részét.

Váraljáról jelentik:

Jánosi Ilonka bokrétás augusztus hó 15-én megy férjhez.

Maconkáról tudatják:

Orosz Jusztika, aki a bokrétában volt eddig menyasszony, éppen úgy mint bokrétás társa Orosz Margitka, 17 esztendőskorokban férjhez mentek. Az előbbi kisterenyei lakos lett, mint Fekécs Kálmánné, míg utóbbi helybeli lakos maradt, mint Orosz Andrásné.

Uzódrolól írják:

Győry Margit „öreg bokrétás“ július hó 30-án tartotta esküvőjét Kovács Mátyással.

Kis bokrétás a kórházban

A télen, még mint pataki diák, együtt fekdtem a sátoraljaújhelyi kórházban egy cigándi pásztorgyerekkel. Az is bokrétás, azt mondta, hogy Pesten is volt már a gyöngyösbén, fűzfasípall fütytyögetett.

— Ismeri őt — kérdezősködtem Paulini Bélánál, ilyen előzmények után.

— Persze, hogy ismerem, remek kölyök — feleli. De már aggódó is a hangja. — Mi baja volt szegénykének?

— A kan végighasította a vádlijától a hátán át a tarkójáig. Húzta is a lábát hetekig, azt hitték örökre sánta marad. Akkor vették észre, hogy túl van a bajon, amikor újra felhúzta a kis csizmáját. Mert attól kezdve megint olyan peckesen járt, mintha soha semmi baja nem lett volna.

Ahogy ezt is közöltem, Paulini elmosolyodott, s mintegy magának ezt mondta:

— Igen, ez „stimmelhet“, ilyenek a magyar új-bokrétások is . . . (Sz.)

A bajai MANSZ a szeremlei bokrétánál

Szeremléről írják: A „Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége“ bajai fiókja kirándult Szeremlére. Mivel a kirándulást az abban résztvevő hölgyek előre jelezték, mód nyílt rá, hogy a kirándulás programjának összeállítását a bokréta vállalja. Reggel 9 órakor érkeztek a hölgyek, akiket a bokrétások fogadtak. Tíz órakor szentmisén, illetve istentiszteleten vettek részt a vendégek is, a bokrétások is. Majd egyes családokat látogattak meg a hölgyek, egyúttal megtekintve a szeremlei szövetségeket. Ez alkalommal „Éva néni“ jellegzetes szeremlei szövőt tett fel, sőt magát a szövést is megmutatta. Egy órakor ebéd volt a Földessy-féle vendéglőben. Délután bokréta-bemutató, utána tánc. A bemutatón különösen a háromugrós és a nők üvegtánca aratott nagy tetszést. A kiránduláson résztvevők a bajai főispán és alispán feleségei is, a főispánné ömeltósága külön is szerencsét kívánt a bokrétásoknak, megköszönte, hogy ilyen kellemes napot szereztek a társaságnak és kérte őket, hogy továbbra is tartsanak ki a bokréta-mozgalom mellett, igyekezzenek fenntartani szép viseletüket és a magyar népművészetet.

Bokrétás újszülöttek

Tápéról írják:

Török Lajos és Nyinkó Erzsébet bokrétás házaspárnak gyermeke született. Ügyszintén Nagy Viktus bokrétás aszszonyoknak is.

Törökkoppányból jelentik:

Német György és Tobak Rózsi bokrétás házaspárnak kisgyermeke született, Piroskának hívják.

Maconkáról írják:

Szaporodik a bokréta. Az elmúlt évben három apró bokrétással „gazdagodtunk“. Lengyel Laciéknál Jánoska, Petre Laciéknál Piroška, Orosz Ambruséknál Margitka a neve az új bokrétásoknak.

Fizessenn elő
erre a kedves újságra.
Egy évre két pengő!

„Chicken Paprika...“

Nem érdektelen pedig, hogy Japán egy ott nagy hírnévre vergődött magyar szakács révén most tanul magyarul — enni.

A magyar konyha remekei már elterjedtek egész Európában, sőt Amerikában is, de arra még nem volt példa, hogy akár a kínaiak, akár a japánok a legcsekélyebb érdeklődést is mutatták volna a mi ételeink iránt.

Történt azonban, hogy körülbelül egy esztendővel ezelőtt valahogyan elkerült Japánba Friedrich Árpád budapesti szakács. Bevetődött Kioto város legnagyobb luxusszállodájába, a Miyako-hotelbe. A tulajdonos hajlandónak mutatkozott próbaebédet főzetni vele. A szakács kijelentette, hogy — magyar ételeket fog főzni. A vendéglős kicsit gondolkodott, azután tudomásul vette a tervet és a próbaebédre meghívott olyan japánokat, akik megjárták Magyarországot, bár, vagy harminc olyan japánt is, aki még nem is látott magyar ételt: „lesz, ami lesz!“ Az ebéd elkészült és a szakács másnap, mint oktató-főszakács kapott alkalmazást a vendéglőben. A szálloda éttermébe pedig azóta nem lehet beférni. Japán felfedezte a magyar konyha kiválóságát.

Dehát mit is ajánl a szakács — japáni étlapja. Nos, ezeket ajánlja:

Chicken Paprika & Gnocchi... (Csirkepaprikás galuskával.)

Pork-Ragout... (Székelygulyás.)

Breaded Pork Chop with Lecso... (Rántott disznósült lecsóval.) stb.

A mester ugyan alaposan megpaprikázza a főztjeit, de a japánokon ez már nem fog ki, mivel a szakácsot kitűnően meg is fizetik, majd egykor, remélhetőleg szép vagyonnal tér haza. És aztán már „hotta napjájig“ lesz mit aprítania a tulajdon bográcsába is.

Felelős szerkesztő és kiadó:

PAULINI BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49. szám.
Telefon 140—544.

PROGRAMM DER PERLENSTRAUSS-VORFÜHRUNGEN

(DIE BUCHSTABEN UND NUMMERN NACH DEN ORTSCHAFTSNAMEN BEZEICHNEN DIE LAGE DER ORTSCHAFTEN AUF DEM PLAN.)

1939.

15. und 16. August

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (C 2)

»Flaschen-Csárdás« und Sprungtanz.

Ländlicher Ort im Komitate Tolna. Die jungen Frauen tragen, auch der Form nach, einen »Libellen« genannten Kopfputz; beim »Hochzeiten« setzen sie sich eine gefüllte Flasche auf den Kopf und tanzen, geschickt balancierend, damit die Flasche beim wirbelnden Tanz ihnen nicht vom Kopfe falle. Auch das Männervolk hat einen Tanz mit der Flasche als Schaustück.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Heimatspiele, »Buktató«.

Ländlicher Ort im Komitate Pest, Bezirk Aszód, mit etwa 2000 Seelen. Hier blühen noch zahlreiche heimatliche Spiele, von denen die ganz Originellen und Alteingebürgerten von den jungen Männern und auch von erwachseneren Töchtern ausgeführt werden. Die Kinder belustigen sich oft damit, dass sie auf Erfinden »neuer« Spiele ausgehen.

3. SZEREMLE (D 1)

Fischer, Dreisprung.

Ländlicher Ort an der Donau im Komitate Bács. An dem fischreichen Strome gelegen ist es nur natürlich, dass die Fischersleute aus ihrem eigenen bewegten Leben Szenen darstellen. Der als »Dreisprung« bezeichnete Tanz leitet seinen Namen vom rhythmischen Dreiklang der Begleitmusik ab. Der von den jungen Frauen getragene Schleier hat ausgesprochen orientalischen Einschlag. Die roten Frauenschuhe sind mit Schellenglückchen besetzt.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

„Namenstag,“ Jungmännertanz, Mützentanz und Werbetanz.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Gespenstig gross gegen den unendlichen Himmelsdom dreht sich hier am Dorfrande auch heute noch die Windmühle. Besonders schön sind die Männertänze und unter diesen der Werbetanz, mit althergebrachten Einlagen, deren Textkomposition erst unlängst gefunden wurde und jetzt zum ersten Mal vorgeführt wird.

Pause

5. GALAMBOK (B 2)

Fahrende Sänger, Dreikönigstanz, Besentanz und Tanz mit dem Dreschflügel.

Ländlicher Ort im Komitate Zala nahe dem Balaton, dem »ungarischen Meere«. Zu Epiphania gehen die jungen Leute der Reihe nach die Häuser ab und werden natürlich überall gastlich aufgenommen. Die Leute haben hier sehr viele interessante Tänze, von denen die Männer jetzt einen vorführen werden, der mit dem Dreschflügel besonders ausgelassen anmutet und viel Wendigkeit erfordert.

NAGYLÓC.

6. GÉDERLAK (D 2)

Tanz mit den Paprikagirlanden, Fransentanz, Besentanz.

Der Ort liegt gegenüber Paks etwa 2 Kilometer an der Donau. Nächst der Ortschaft umfassen zwei Donauarme die Insel »Imšós«, wo auch der unsterbliche ungarische Romancier Jókai in der Dichtung »Aranyember« (Ein Goldmensch) seine Kunst im Fabulieren spielen lässt. Der hufeisenförmig getragene Kopfputz der jungen Frauen heisst »Fityula« und aus ihm leuchten eingelegte farbige Perlen.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Erntedankfest und Sternentanz.

Ländlicher Ort in der Landschaft Baranya, der seine Geschichte bis zur Zeit des ersten heiligen Ungarkönigs zurückleitet. Besondere

Aufmerksamkeit verdienen die Gesänge zum Erntedankfest, von denen der eine oder der andere wirklich ältester Herkunft ist. Einer dieser Tänze wird richtig zu viert getanzt und heisst Sternentanz, weil die Tanzenden im Bewegungsspiel Sternzacken bilden, nach der Art des Leitsterns der heiligen drei Könige.

8. KÉMÉND (C 4)

Festtanz zum Anbrennen des Herdfeuers und »Mártogató«.

Ländlicher Ort im Komitate Esztergom, Bezirk Párkány, der erst jetzt ans Mutterland rückgegliedert worden ist. An der hier üblichen Tracht fällt besonders der verlängerte Hüftenteil auf, an den sich der auffallend kurze Glockenrock anschliesst. Zur Aufführung gelangt der Festtanz am Tage nach der Hochzeit, da frühmorgens das neue Herdfeuer ländlich-sittlich angebrannt wird.

Pause

9. KAPUVÁR (B 4)

Werbetanz zu zweit, »Sűrű«, Marsch.

Ländliche Gemeinde im Komitate Sopron mit fast 10.000 Seelen. Zum Werbetanz zu Zweien treten hier auch die Frauen an, zweifellos aber nicht um mitzutanzten, sondern nur um mit rhythmischem Wiegen des Körpers den Tanz der Männer zu untermalen. Die genähten und geklöppelten Spitzen des seit altersher hier betriebenen Heimgewerbes sind weit und breit berühmt und geschätzt.

10. TARD (E 4)

Umzug mit dem Hochzeitstuch, gestickte Schultertücher.

Ländlicher Ort im Matyók-Ländchen, einer Landschaft des Komitats Borsod, die besonders ihrer leuchtend schönen Stickereien wegen berühmt ist. Die hier üblichen Stickereien sind formschön, aber nicht ganz so üppig, wie in Mezökövesd, dem Hauptort der Landschaft. Es wird eine Hochzeitsszene gezeigt, wie auf langen Stäben geschenktweise der jungen Frau künstlerisch gestickte Tücher überbracht werden. Je zahlreicher und kunstvoller diese Tücher, umso vornehmer die Hochzeit.

11. GRUPPEN DES HIRTENVOLKS.

Hortobágy (F4), Bugac (D2), Hevesaranyos (E4), Koppányszántó (C2), Hirtenlieder, Tänze.

Die Puszta Hortobágy, an deren Rande die Grosstadt Debrecen liegt, dehnt sich über 48.000 Katastraljoch.

Die Pferdehirten ergehen sich im Tanze wirklich ganz nach ihrem Temperament, achten wenig auf die Form des Bewegungsspiels, umsomehr jedoch auf den feurigen Rhythmus der Musik.

Die zweitgrösste Puszta des Landes, **Bugac**, gehört zur Stadt Kecskemét. Hier kennt man noch viele urtümlich-naive und daseinsfrohe Hirtenlieder.

Die Schäfer von **Hevesaranyos** tanzen mit langen, am Ende hakenförmig gebogenen Stöcken, mit denen sie nach den Schafen langen, wenn sie das eine oder andere aus der Herde heraus haben wollen.

In **Koppányszántó** tanzen die Schweinehirten, wie bereits unter dem Ortsnamen erwähnt, über zwei Kreuzweise angeordnete Stöcke.

17. und 18. August

1. MACONKA (D 4)

Volksspiele, Schwingertanz.

Ländlicher Ort im Mátra-Gebirge, Komitat Nógrád. Die Ortskirche stammt aus dem XIV. Jahrhundert. Der sinnbildliche Tanz »Porkolás« besser gesagt »Pörkölés«, bedeutet gewöhnlich das Ende des Hochzeitsfestes. Ein Tanzspiel aus grauer Vorzeit, da man durch Feuer und Rauch, wie beim Rösten, (daher der überlieferte Name) vom jungen Hausstand die bösen Geister fernhalten wollte. In dieser Gemeinde leben noch viele Volksspiele und an Feiertagen bilden diese die Zerstreuung der Jugend.

2. NAGYHIND (C 4)

Tanz der lustigen Kumpanen, Brauttanz.

Ländlicher Ort im Bezirke Verebély auf dem jüngst rückgegliederten Gebiete der Rumpfkomite Bars und Hont, mit einer Einwohnerzahl von etwa 500 Seelen. Die Hochzeitsleute führen die Braut zum Tanz und geben ihr Geldgeschenke.

3. BÁTA (C 1, 2)

Erntedankfest, Flaschentänze.

Ländlicher Ort an der Donau im Komitate Tolna. Mit Recht wird man beim Erntedankfest auf die sehr schönen altertümlichen Gesänge aufmerksam. Hier tanzen nicht nur die Frauen mit den auf dem Kopf balancierenden Flaschen, auch die Männer haben einen solchen Flaschentanz, wobei sie das Tanzspiel über reihenweise angeordnete Flaschen kunstgerecht aufzuführen verstehen.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Fransentanz und Kissentanz.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Die Innenräume der Häuser schmücken prächtig bemalte Wände, vom Frauenvolk ohne jede Vorzeichnung ausgeführt. Am Kissentanz beteiligen sich oft auch zwei Dutzend Leute, ganz danach, wie viele Kissen zur Verfügung stehen. Tanzend werden von den Frauen diese Kissen im Hochzeitszug mitgeführt.

Pause

5. HOLLÓKŐ (D 4)

Sing- und Spinnstube, »Bakusz« recte Bacchus, »Mártogatós«.

Ländlicher Ort im Komitate Nógrád, am Fusse eines von historischer Schlossruine gekrönten Berges. Die Sing- und Spinnstube spielt an langen Winterabenden, wo die Frauen und Mädchen zusammenkommen, um für den Hausrat Leinen zu spinnen und weben eine grosse Rolle. Ohne Liederhefte, ganz einfach, schlicht, und ohne Künstelei singt man schöne Dialektlieder zur Pflege ungarischer Eigenart. Von den vielgefältelten Unterröcken sind die äusseren immer um eine Handbreit kürzer geraten als die inneren.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

Kussbecher und Hochzeitszug.

Ländlicher Ort im Komitate Somogy. Dort herrscht die Sitte, aus dem sogenannten Kussbecher auf die Gesundheit der Braut zu trinken. Dieser Kussbecher ist vielfach mit Rosmarin geschmückt und zum Trunk spendet das Hochzeitsvolk symbolisch eine Münze für das Gedeihen des jungen Hausstandes. Der Hochzeitsbitterzug ist ein Ausschnitt, wie die Braut feierlich eingeholt wird, um sie unter die übrigen jungen Frauen des Dorfes zu reihen. Mit Gesang wird die Braut vom Tische geführt, um ihr sodann draussen den fraulichen Kranz in Form eines Stirnschmucks zu überreichen.

7. PUSZTAFALU (F 5)

Blumentanz und Stiefeltanz.

Ländlicher Ort im Komitate Abaúj-Torna, im Nord-Osten des Landes, wo in diesem Abschnitt auch nach der Rückgliederung die Grenzziehung fast unverändert geblieben ist. Eine der interessantesten, volkskundlich geschlossenen Landschaften mit rhythmisch sehr stark bewegten Tänzen. Kopftuch und Armtuch sind in gleicher Weise gestickt, hauptsächlich aber nur mit roten und blauen Fäden.

8. SZANY (B 3)

Pfingstkönigin, Männerchor und Werbetanz.

Ländlicher Ort im Zwischenland der Raab, Komitat Sopron. Das Mannervolk trägt hier reichgestickte Westen, von denen man sagt, dass für die eine oder andere bis 120 Ellen Schnüre verwendet werden. Die Mädchen haben viele poesiereiche Spiele, bei den Tänzen wird aber hauptsächlich der männliche Part betont. Zu Pfingsten besuchen die Pfingst-sänger der Reihe nach die Bauernhöfe.

Pause

9. SZENTA (B 1, 2)

Fahrende Sänger, lustige Volksspiele.

Ländlicher Ort nahe der Bezirkstadt Csurgó im Komitate Somogy, von herrlichen Eichenwäldern umgeben. Beim »Hochzeiten« werden aus Kaschmir-Tüchern sehr schöne Fahnen hergestellt. In der ganzen Landschaft übt man sehr viele scherzreiche Volkssitten. Die Märchenerzähler begleiten ihre Verse aus alten Zeiten mit dem eintönig hohlen Gebrumme einer Art von Instrumenten, die an irdene Gefässe erinnern.

10.

KOMÁROMSZENTPÉTER

(C 4)

»Sallai«, Árgyilus«, »Buktató«.

Ländlicher Ort im Bezirk Ógyalla, Komitat Komárom, in dem erst unlängst rückgegliederten Oberlande. »Sallai« und »Árgyilus« sind beide Tänze. Der Letztere wird ausschliesslich nur bei Hochzeitsfesten getanzt und hat seinen Namen vom Königssohn im Märchen, dem Drachentöter. Auch der deutsche Märchenschatz kennt seinen Namen.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

Die Wacht auf dem Weinberg und Dreisprung.

Ländlicher Ort im äussersten Süden des Komitats Pest, unweit der Donau, etwa 9 Kilometer von der Stadt Baja entfernt. Die Bevölkerung hat eine ganze Reihe von Trachtenbesonderheiten, deren mundartliche Bezeichnung keine richtige Übersetzung zulässt und im szenischen Gebrauch von selbst ihre Bestimmung verrät. Wenn die Lese in den Weinbergen naht, so ziehen die jungen Leute festlich gestimmt in die Weinberge, um dort die letzte Wacht vor der Reife zu halten, natürlich aber eher nur um sich in ergötzlicher Weise zu vergnügen.

19. und 20. August.

1. KISKOMÁROM (B 2)

Fahrende Sänger, Maisbrechen, »Egre-cica«.

Ländlicher Ort mit etwa 2000 Seelen im Komitate Zala. Die fahrenden Sänger stehen hier besonders in Gunst. Zur heiligen Weihnachtszeit ziehen die Burschen von Haus zu Haus, klopfen geziemend an der Haustür und bringen in festesfrohen Versen Kunde von der Geburt des Heilandes. Den Takt hiezu schlagen sie mit kettengeschmückten Stäben. Das Maisbrechen ist nicht weniger Arbeit als vergnügliches Beisammensein.

2. CSORNA (B 4)

Werbetanz zu zweien, »dus«.

Grössere Gemeinde mit etwa 8500 Seelen im Komitate Sopron. Sehr dekorativ wirkt das gefranste Tuch der jungen Frauen. Die Männer sind hier besonders tanzfreudig, merkwürdigerweise wird aber auch der soldatische Werbetanz zu Paaren getanzt, wobei jedoch der weibliche Teil als Figuranten eher nur »dabei ist« und das Bewegungsspiel der Männer rhythmisch untermalt.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Krippenspiele und Zitter-Csárdás.

Der Ort liegt etwa 10 Kilometer von Sátoraljaújhely, zwischen hohen Bergen eingebettet, im Komitate Zemplén. Das bäuerliche Volk ist hier seiner kräftigen Klangfülle und seines gutentwickelten musikalischen Gefühls wegen weither bekannt. Die Krippen- und Mysterienspiele in den zehn »rauen Nächten« heiligen die Geburt des Jesukindleins.

4. NAGYKÁLLÓ (F G 4)

Kinder-Volksspiele, Zweiertanz.

Grössere Gemeinde im Komitate Szabolcs, wahrscheinlich noch aus der Zeit des Árpádenkönigs Béla IV. Im Volke sind noch viele heiter-naive Spiele lebendig. Der »Kállai-kettős« ist schon, wie sein Name es bezeichnet, ein Zweiertanz mit Gesang. Seine Besonderheit besteht darin, dass Gesangstext und Tanzkomposition übereinstimmen und seine ganze choreographische Geschichte widerspiegeln. Auffallend für die Männertracht ist der aufgekrempelte Haidukenhut und das sehr kurze wehende Beinkleid.

Pause

5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)

Hochzeitskuchen, Tanz der lustigen Kumpanen.

Ländlicher Ort im Tale der Galga, Komitat Pest. Seine Geschichte lässt sich bis zur Zeit der Tatarennot aus dem Osten zurückverfolgen. Die Szenen zeigen Ausschnitte aus den Hochzeitsbräuchen, wo der Freudenkuchen auf einem Schragen angefahren kommt. Nach bester Möglichkeit erhält jeder Gast seinen Teil vom Riesenkuchen.

6. USZOD (C 2)

Tanz in Gänseschritt, »Lippenös«, Besentanz, Marsch.

Ländlicher Ort nahe der erzbischöflichen Residenz Kalocsa im südlichen Teile des Komitats Pest. Eigenartig für den Kenner ist die Tatsache, dass in der ortsüblichen Tracht der Männer und Frauen recht wenig vom Formen- und Farbenreichtum des geschlossenen Trachtgebietes zu sehen ist, das man allgemein unter dem Sammelbegriff »Kalocsaer Tracht« kennen und schätzen gelernt hat. An den verschiedenen Trachtenstücken sieht man also nur wenig Gesticktes. Die Männer tragen unter der Weste ein »warmes Wams« aus Samt. In der Gegend von Uszod wird verschiedenes Gewürz angebaut.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

Tanzspiel mit den Kissen und Hopsz-Csárdás.

Der Ort, überwiegend von bergbaulicher Bevölkerung besiedelt, liegt nahe zur volkreichen und durch historische Denkwürdigkeiten besonders ausgezeichneten Komitatshauptstadt Pécs, mit dem klassischen Namen »Quinque Ecclesiae«, aus der Zeit römischer Legionen in Transdanubien. Die Frauen tragen hier reichgefranzte Schultertücher und mit Zierwülsten gesteppte Stutzen. Für das »Hochzeiten« werden Fahnen aus grossen schmuckreichen Tüchern zusammengefügt. Die hier üblichen Tänze zeichnen sich durch einen frischfröhlichen Rhythmus aus. Besondere Aufmerksamkeit verdient der Tanz, den die Burschen, einander gegenüberstehend ausführen.

8. NAGYBARACSKA (D1)

Erntedankfest, Dreisprung, Flaschensárdás.

Ländlicher Ort am Franzenskanal im Komitate Bács. Die Trachten der Männer und Frauen sind jenen des geschlossenen Trachtgebietes Sárköz ähnlich, mit dem Unterschied, dass hier auch die jungen Männer Schürzen aus handgewobenen Leinen tragen. Den Frauen und Mädchen fällt beim Tanz die anmutig auf dem Kopfschmuck balancierte Flasche nicht herab, darauf achten sie schon eifersüchtig ihrer Kunst bewusst. Zum Erntedankfest erhält der Hofmann, wie es auch in der szenischen Darstellung gezeigt wird, eine schmuckreiche Erntekrone.

Pause

9. SIÓAGÁRD (C 2)

Winzerdankfest und Saumtanz.

Interessante volkskundlich geschlossene Trachteninsel im Komitate Tolna. Reichbestickt sind hier die Hemschultern der Frauen, die sogenannten »Göllere«, die Leibchen und das Stirnband. Aber auch die Hemden der Männer haben üppigen Stickereibesatz. Der Ort liegt im Kranze prächtiger Weingärten und eben deshalb zeigen die Leute, wie sie zum Winzerdankfest, ihren Brotgeber, den Weinbauer freudig ehren.

10. PERENYE (A 3)

Tanz des jungen Soldatenvolkes, Besentanz, Pantoffeltanz, und Werbetanz.

Ländlicher Ort im Komitate Vas. Dargestellt wird der Abschied des jungen Soldatenvolkes vor dem Einrücken in die Kaserne. Dieser Abschied ist umso ausgelassener, da ja nach einem eingewurzelt, aber ungeschriebenen Gesetze der Dorfrichter einem jeden Rekruten einen Humpen Wein auszurichten hat.

11. BART (C 4)

Festlicher Tanz zum Anbrennen des Herdfeuers und »Mártogatós«.

Ländlicher Ort im rückgegliederten Bezirk Párkány, Komitat Esztergom, mit etwa 1200 Seelen. Das Frauenvolk trägt hier ausnahmslos an allen Sonn- und Feiertagen hochschaffte rote Stiefeln. Das Anbrennen des Herdfeuers im jungen Hausstand erfolgt am Tage nach der Hochzeit in aller Morgenfrühe.

21. und 22. August

1. SOMOGYUDVARHELY

(B 1)

Hochzeitsfest und Tanzspiel mit der kleine Scheunenbank.

Wenn es im Komitate Somogy, wo dieser Ort liegt, ans »Hochzeiten« geht, so begibt sich der Brautzug unter Vorantragen volkskünstlerisch wertvoller »Freudenfahnen« zum Hause der Braut. Die kleine Sitzbank als Mittelpunkt des Tanzes gehört eigentlich in die Scheune. Bei Hochzeiten tanzt selbst die Scheunenbank mit.

2. KOCSOLA (C 2)

Hanfbrechen, Flaschensárdás, Tanz der Schweinehirte.

Ländlicher Ort im Komitate Tolna. Die Frauen tragen einen nach Libellenart geformten Haarschmuck. Das Leinen zu den Pantoffeln wird von den Frauen selbst gestickt. Man sieht die Hanfröste bei frohsinnigem Gesang, dem später auch frischfröhliche Tänze folgen.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

»Mühle«, »Tod«, »Csapós-Csárdás«.

Ländlicher Ort im Komitate Zala. Die hier üblichen Trachten sind deshalb besonders interessant, weil in anderen Gebieten des Landes die Frauen gewöhnlich viel weitere Röcke tragen. Man kennt hier viele scherzhafte Spiele zum Beispiel die »Mühle«, wobei man den Gang

des Mühlenflügels nachahmt. Eine eigenartige Sitte gebeiet hier, dass unter der Hochzeitsgesellschaft auch der »Tod« symbolisch erscheine, um bei aller Freude und Ausgelassenheit die Leute dennoch nachdenklich und demütig zu stimmen.

4. MEZÖKÖVESD (E 4)

Krippen- und Mysterienspiele, »Kukkó«.

Hier sind wir in der Hauptstadt des mit Recht berühmt gewordenen Matyó-Ländchens. Die Trachten der Frauen zeigen üppige farbenreiche Stickereien, desgleichen auch Schulterhemden und Schürzen der Männer. Die Szene im Rahmen des Erntedankfests stellt die Ehrung für den Hofmann oder Gutsherrn dar, bei der Engel und Hirten die Hauptrolle spielen. Wenn man aber näher zusieht, so sind die Hirten nur verkleidete Mädchen.

Pause

5. ATKÁR (E 4)

Erntefest und Sporentanz.

Das Entstehen der Siedlung geht ungefähr auf das Jahr 1325 zurück, wo das umgebende Land zum Besitz des Ungarnstammes Aba gehört hat. Landschaftlich ist der Ort durch die eigenartige Terrainfalte »Csörsz árka« gekennzeichnet.

Die Szene zeigt die Erntefeier und die festliche Begrüssung des Gutsherren.

6. TÁPÉ (E 2)

Belustigungen des Fischervolks, »Mars«.

Fischerdorf nahe Szeged, der zweitgrössten Stadt des Landes, am fischreichen Lauf der Theiss, im Komitate Csongrád. Die Grundmauern der Kirche stammen noch aus der Árpádenzeit. Seit ältesten Zeiten ist die Bevölkerung des Dorfes dem Fischfang ergeben und flieht aus Schilf und Reisstroh, das reichlich am Stromufer gedeiht, Körbe und Matten. Die Leute aus Tápé zeigen eine Szene aus einem Fischergehöft an der Theiss und in ihren Liedern klingt immer wieder der Name des »blonden Stromes« wieder, wie er poetisch vielfach besungen wird. Man sieht wie in der würzig-duftenden Paprikasuppe der frischgefangene Theissfisch köstlich gerät.

7. IZSA (C 4)

Volksspiele, tanzlustige Kumpanen, Brauttanz.

Ländlicher Ort in dem jetzt zurückgegliederten Bezirke Ógyalla, Komitat Komárom, mit 2300 Seelen. An der weiblichen Tracht fallen besonders die kurzen Rocksössen auf. Die Volksspiele sind besonders sehens- und hörens-wert.

8. DERECSKE (F 3)

Männerchor, Werbetanz.

Ländlicher Ort im Komitate Bihar. Es heisst, dass im Kálló-Bache, der am Dorfrand vorbeifliesst, einstens Perlschalen gefischt wurden. Der Werbetanz auf dem Marktplatz des Ortes stand früher in hohen Ehren, um in den Augen der jungen Männer das soldatische Leben hinter Trommel und Trompete besonders begehrenswert zu machen, wozu sich auch der metallische Klang der Sporen hinzugesellt.

Pause

9. TURA (D 4)

»Ződág«, »Mártogatós«.

Ländlicher Ort im Komitate Pest mit etwa 7000 Seelen, kaum 60 Kilometer von der Hauptstadt entfernt. Der »Ződág« bezeichnete Tanz ist heidnischen Ursprungs und bedeutete eigentlich ein Tanzspiel mit dem grünen Zweig der Fruchtbarkeit. Natürlich sind die Zusammenhänge mit dem Hochzeitsfest nicht zu verkennen. Der Tanz zu Zweien ist ein Csárdás mit viel »leichtfüßigem« Können, im Gegensatz zu jener Form, wo die Betonung mehr auf dem Sprunge liegt.

10. KALOCSA (D 2)

Paprikagirlanden, Fransentanz.

Erzbischöfliche Residenz im Süden des Komitats Pest, nur wenige Kilometer von der Donau entfernt. Die ganze Umgebung ist bekannt durch ihre reichen Paprikakulturen. Wir sehen die Szene, wie die jungen Mädchen bei fröhlichem Gesang die Paprikaschoten zu Girlanden aneinander reihen. Die Hemdschultern der Frauen, das Leibchen, die Schürzen, sind reich bestickt. Die Tänze in dieser Landschaft haben einen ausgeprägt raschen Rhythmus.

11. VÁRALJA (C 2)

Winzerdankfest und Haken-Csárdás.

Der Ort liegt in der volkskundlich besonders reizvollen Landschaft Sárköz. Zum Winzerdankfest wird dem Weinbauer oder Gutsbesitzer nach althergebrachter Sitte ein Winzerkranz mit festlichen Versen überreicht. Nachher folgt das reiche Essen mit Segensspruch und Tanz.

23. und 24. August**1. VITNYÉD (B 3)**

Pfungstkönigin, Werbetanz zu Paaren, Spiel mit den Kissen.

Ländlicher Ort im Komitat Sopron nahe zur Bezirkshauptstadt Kapuvár. Die frauliche Kleidung ist aus Samt, zumeist mit gestickten Borten. Zu Pfingsten wird die Pfingstkönigin überall ins Haus geleitet.

Am soldatischen Werbetanz beteiligen sich hier auch die Frauen, da er aber seinem ganzen Wesen nach ein männlich harter Tanz sein soll, haben die Frauen dabei nur eine Nebenrolle.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

Rekrutenaufgebot, Kraftcsárdás, »Hatoztatás«.

Ländlicher Ort im Komitate Zemplén, knapp an der Bodrog. Wenn die Rekruten im Herbst Abschied von ihrer dörflichen Heimat nehmen, um ihren Einzug in die Kaserne zu halten, dann kommt zum Schluss noch immer die gute Laune zum Durchbruch. Altgediente Soldaten geben ihnen das Geleite, wie es auch die dargestellte Szene zeigt. Die Tänze der Männer sind stämmig, hart und in ihrem kraftvollen Rhythmus besonders ausdrucksvoll.

3. NAGYLÓC (D 4)

Erntedankfest, Heimatspiele.

Ortschaft im urtümlichen und trachtenreichen Palóc-Ländchen. Beim Erntedankfest erhält der Hofmann ein geziemendes Geschenk zugeeignet: Kränze, Wappenschilder oder Devotionalien aus Stroh geflochten. Dieses Angebinde ist hier besonders dekorativ. Man beachte die keck hervorstechenden Unterröcke der Frauen: der näher am Körper liegende ist immer einen Saum länger als der äussere.

4. MOHÁCS (C 1)

»Grüner Zweig der Fruchtbarkeit«, Tanz mit dem Schilf, Gendarme-Tanz.

Die Stadt zählt 18.000 Seelen im Komitat Baranya. Im traurig-denkwürdigen Jahre 1526 wurde in der Umgebung der Stadt eine blutige Schlacht geschlagen, in der auch der junge Ungarkönig Ludwig II. auf der Walstatt liegen blieb und das ungarische Heer der Übermacht der Türken erlag.

Zu den Hochzeitsitten gehört auch die symbolische Darstellung des »grünen Zweiges der Fruchtbarkeit«.

Pause**5. SZATMÁRÖKÖRITÓ**

(G 4)

»Csapásolás« (»Klatschtanz«), Schwingertanz, Csárdás.

Ländlicher Ort im Bezirk Csenger, Komitat Szatmár-Ugocsa, mit etwa 2000 Seelen. Das ganze Land in der Umgebung war früher Moorgrund. Die Frauentracht ist wohl weniger dekorativ, als sonstwo, aber recht interessant, aus handgewobenen und gefärbten Leinen. Was man hier nicht sieht, sind übereinandergelegt getragene vielgefaltete Unterröcke.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Winzerdankfest und Sternentanz.

Der Ort liegt im Komitate Baranya nächst der Grenzlandstadt Pécs. Er soll auch schon zur Zeit der Árpáden bestanden haben. Der Kranz von Rebengärten, der ihn umgibt, macht hier natürlich das Winzerdankfest besonders poesiereich. Die Frauen tragen alle bestickte samtene Pantoffeln.

7. SZAKMÁR (D 2)

Fransentanz und Tanz mit den Kissen.

Ländlicher Ort im Komitate Pest. Die Frauen tragen alle reichbestickte Kleider, aber auch die Hauswände werden von ihnen bunt und blumig bemalt.

Beim »Hochzeiten« werden die von der Braut mit dem Hausrat mitbekommene Kissen von ebenso vielen jungen Frauen getragen. Die Kissen sind alle mit Blumenmotiven reich bestickt und werden bei fröhlichem Tanz präsentiert.

8. MÄNNERGRUPPE:**KISKUNHALAS (D 2)
UND KARÁD (C 2)**

Tanz des »Ádám Bene«, Tanz der Schweinehirten, Tanz um die Scheunenbank, soldatischer Werbetanz der Kumanier.

Kiskunhalas ist eine weitgestreckte Tieflandstadt im Komitate Pest. Hier sieht man noch Windmühlen. Zur Zeit Maria Theresias wurden die besten Husarenregimenter aus dieser Gegend, dem Lande der Jazygier und Kumanier, rekrutiert, daher der bis heute erhaltene Name »Jazygier und Kumanier-Husarenregiment Nr. 13« mit dem Standort in Kecskemét. Ihre Tänze sind überwiegend männlich-kraftvolle Tänze.

Der Ort Karád liegt im Komitate Somogy und ist ein wahres Schatzkästlein alter und ältester Volkslieder. Der vorgeführte Tanz ist eine der schönsten Varianten der Schweinehirten-Tänze.

Pause**9. MARTOS (C 4)**

»Pilikézés«, »Árgylus«-Tanz.

Ländlicher Ort im Bezirk Ógyalla, Komitat Komárom, mit 1400 Seelen. Der Ort wurde erst jüngst ans Mutterland rückgegliedert. Auffallend und besonders schön in der weiblichen Tracht sind die Schultertücher mit »aufgesetzten« Motive. »Pilikézés« nennt man ein Spiel in der Karwoche und der »Árgylus« genannte Tanz gehört zu den Hochzeitsbräuchen. Der »Árgylus«-Tanz wurde wahrscheinlich nach dem ungarischen Märchenprinzen so benannt.

10. ÖCSÉNY (C 2)

Tanz der Küchenfrauen: »lépő«—»futó«.

Ländlicher Ort im Komitate Tolna in der volkskundlich geschlossenen Landschaft Sárköz. Der Namen dieser Landschaft rührt daher, dass sie einst von Moorbrüchen und Überschwemmungsland gefährdet war. Man hat hier viele schöne buntgewobene heimgewerbliche Artikel. Bei grossen Hochzeiten benützen die Kochweiber ihre Töpfe als Musikinstrument und tanzen damit.

11. EGERBOCS (E 4)

Hufeisentanz und »Kipörgetős«.

Der Ort liegt 35 Kilometer von der Komitatshauptstadt Eger entfernt. Die Frauen tragen hier samtene Röcke mit roten, weissen und grünen Motiven. Die »Perlenstraus«-Bewegung hat auch in dieses Dorf die Liebe zur Tracht als inneres Bekenntnis für die Heimat zurückgebracht, darunter auch die altgewohnten rotledernen Frauenschiefler. Der Hufeisentanz ist kraftvoll und männlich.

„PERLENSTRAUSS“ VOLKSHANDARBEIT-AUSSTELLUNGIN DER VERANSTALTUNG DES UNGARISCHEN PERLENSTRAUSS-VERBANDES
IM NATIONAL SALON, ERZSÉBET-TÉR.

GEÖFFNET VOM 12—26 AUGUST 1939, VON 9—17 UHR.

PROGRAMME "BOUQUET OF PEARLS"

(THE LETTERS AND THE NUMBERS BY THE NAMES INDICATE THE LOCALITY ON THE MAP)

1939

August 15th, 16th

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (Map C 2)

Bottle csárdás, "Leaping dance"

A village in county Tolna. The young married women wear headdresses in the shape of a butterfly. When a wedding festival is held, they place bottles on their heads and such is their skill that they are able to execute a number of intricate steps without the bottle ever falling over. The men of the village too have a dance of their own; in this a filled bottle likewise plays a prominent role.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Popular games, »bukató«.

This village is situated in county Pest; it has a population of 2000. Popular games, relics of former days, are still greatly in favour. Amongst these games are the so called »classics« for the youths and older girls of the village; whilst the children play special adaptations of their own.

3. SZEREMLE (D 1)

Fishermen; »Triple leap dance«.

Seeing that this village is situated on the banks of the Danube and that fishing is the chief industry of the inhabitants, it is apt that this scene should present a picture from the lives of these fishermen. The name »triple leap dance« indicates the nature of the dance in which three leaps or jumps are made. The veils worn by young women of this village are undeniably of eastern origin. The shoes worn by the women are decorated with bells.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

»Name day«, »Legényes«, »Cap dance«, »Conscription dance«.

This village too is situated in county Pest. An old windmill may still be seen on the outskirts of the village. The dances of the men are famous for their beauty and dignity. The text of one of these, the »Verbung« or conscription dance, was discovered only recently and is produced this year for the first time.

Interval

5. GALAMBOK (B 2)

»Regölés«, »Three Kings«,
»Threshing dance«.

A village in county Zala situated close to Lake Balaton. During January it is customary for the »Three Kings« to visit every house in the village and, needless to say, they are always welcome. The inhabitants of this village have a number of very interesting dances; the one shown in this scene demands considerable agility. An important requirement to the dance is a threshing flail.

6. GÉDERLAK (D 2)

»Paprika garlands«, »Threading dance«, »Broom dance«.

Géderlak lies close to the Danube facing the town of Paks. Not far from this village is the Imsós Island, mentioned in the novel »The Golden Man« by János Arany, one of the greatest Hungarian authors. The headdress, formed in the shape of a horse-shoe, is worn by the young matrons; it is decorated with countless coloured glass beads.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Harvest Festival; »Star dance«.

This village, in county Bács, existed a thousand years ago. The songs, sung at harvest festivals deserve particular attention; some of them are amongst the oldest of their kind in Hungary. In one dance, the performers take up a star-shaped formation, hence the name »star dance«.

8. KÉMÉND (C 4)

»Hajnaltüze«, »Dipping dance«.

A village in county Esztergom recently reattached to Hungary. The long waisted dress and relatively short skirts worn will undoubtedly be of interest. The scene depicts a »dawn fire«, a ceremony that takes place on the morning following a wedding festival.

Interval

BÁTA.

Foto Licavi film.

9. KAPUVÁR (B 4)

«Paired conscription dance»,
»Verbung double«. „Sűrű“, March.

This is a large village in county Sopron. During the »Verbung« or conscription dance, the women stand up swaying to the lilt of the music. Kapuvár is famed for its lovely lace.

10. TARD (E 4)

»The Nuptial Shawl«, »Átvetős«.

This village, one of those in »Matyo-land«, is situated in county Borsod and is noted for the beauty of the local embroidery. The scene is a wedding festival in which plentifully embroidered shawls, presents to the bride, are carried on long poles. According to local custom the greater the number of shawls received by the bride, the more fashionable the wedding.

**11. SHEPHERDS FROM
HORTOBÁGY, (F 4)
BUGAC (D 2)
HEVESARANYOS (E 4)
AND KOPPÁNYSZÁNTÓ
(C 2)**

Shepherds' songs, dances.

The **Hortobágy** »puszta«, a favourite place of excursion for tourists, is a huge plain 48,000 acres in extent. The horseherds bring their individuality into play in their dances caring nothing for form, but only for the rhythm of the music.

At **Bugac** we find the second largest »puszta« in Hungary. Bugac lies close to Kecskemét, affectionately known as »The orchard of Hungary«. Many ancient shepherd songs are to be heard there.

In their shepherds dance, the men of the village of **Hevesaranyos** use a long crook with which they single out some lamb from the flocks in their care.

The swineherds dance of the village of **Koppányszántó** is danced over two crooks used by them in their everyday lives.

August 17th, 18th

---

1. MACONKA (D 4)

Peasant games, »Kivetős dance«.

A village in the Mátra hills of county Nógrád. Its church dates from the XIV. century. Many popular games still exist here and are played on holidays by the young men and girls.

2. NAGYHIND (C 4)

»Comrades dance«, »Bridgedance«.

Nagyhind forms part of the recently restituted areas and is situated in the united Bars and Hont counties. It is quite a small village of only 500 inhabitants. Having asked the bride for a dance, presents of money are made to her.

3. BÁTA (C 1, 2)

Harvest festival, »Bottle dances«

Báta is a village in county Tolna and is situated on the banks of the Danube. Many fine old Hungarian songs are sung by the villagers when a harvest festival is held. At Bata we find a »bottle dance« for both the men and the women; this involves the balancing of bottles.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

»Baste dance«. »Cushion dance«.

A village in county Pest. Homokmégy is famous for its houses, the walls of which are covered with paintings executed off-hand by the women. Depending on the number of cushions, there are time, when twenty-four performers assist in the cushion dance.

Interval

---

5. HOLLÓKŐ (D 4)

»Fonó«, »The Bakusz«, »Dipping dance«.

A village in county Nógrád. Crowning the hill at the foot of which this village nestles, is a picturesque ruined castle that, in former times, was of some military importance. When a spinning bee is held during the long winter evenings, the women of the village assemble to spin the yarn which they later weave into the cloth necessary for their households. An interesting point in their dress is that the inner of the petticoats are longer than the outer ones.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Loving Cup«, »Bride dance«.

A village in county Somogy. The words of the »Kissing« or Loving Cup« constitute a number of toasts in which the assembled wedding guests propose the health of the bride whilst drinking from a glass decorated with rosemary and making gifts of money to the bride. The first part of the ceremony is the »Bridal request« when the bride is asked in song to leave the wedding festival and have a kerchief tied round her head, thereby signifying that she is a married woman.

7. PUSZTAFALU (F 5)

»Flower dance«, »Slapping dance«.

A village in county Abauj-Torna close to the present North Eastern frontiers of mutilated Hungary. Pusztafalu is one of the most interesting ethnographic centres in the country and the dances of the inhabitants are very vigorous. Both the headdresses and the kerchiefs worn bear the same embroidery, generally in blue and red yarn.

8. SZANY (B 3)

»Whitsun Queen«, Mens's Choir, »Verbung«.

A village in county Sopron, forming part of the Rábaköz district. The waistcoats worn by the men are covered with braid. The girls of the village have many popular games, but the dances are mainly for the men. The »Pünkösödölők«, as the players are called, go from house to house celebrating the passing of Whitsuntide.

Interval

---

9. SZENTA (B 1, 2)

»Regölés«. Humorous peasant games.

A village in county Somogy close to Csurgó. It lies in the heart of superb oak forests. When a wedding festival takes place, a lovely banner is made from Cashmere shawls. The whole district is noted for its merry games. The verses of the »regölés«, or story telling, are sung to the accompaniment of an instrument made of a pitcher.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

»Sallai«, »Argyilus Tánc«, »Buktató«.

As the name of this village implies, it is situated in County Komárom, and for part of the recently re-attached territories. The »Sallai« is a dance, whilst the »Argyilus«, named after a mythical prince of that name, is danced only at wedding festivals.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

Watch is kept over the vineyards. Triple leap dance.

A village situated in the southern corner of county Pest, some 4 miles from Baja. The national costumes of the district are famed for the intricate needlework with which they are decorated. When the vintage season is near, the younger folk go out to the vineyards to do what is known as keeping watch over the vineyards. Naturally this is more of an excuse for some communal singing and harmless fun.

August 19th, 20th

---

1. KISKOMÁROM (B 2)

»Regölők«, »Maize Husking«, »Egre-Cica«.

A village in county Zala with a population of approximately two thousand. At Christmas-tide, the young men of the village go from house to house to bid good cheer to the inhabitants. Whilst they sing their couplets of welcome, they beat the time with a stick hung with chains. Maize husking is both work and pleasure.

2. CSORNA (B 4)

»Verbung Duo«, »Dus.«

This is a moderate sized village in County Sopron, famous for the beautiful headdresses worn by the young matrons. The dances shown in this scene are of a manly character, the women playing but a secondary role.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

»Nativity Play«, »Rezgős Csárdás«.

A village in county Zemplén, 6 miles from Sátoraljaujhely situated on the post-war frontiers of Hungary. Surrounding the village is a ring of high hills. The inhabitants of the villages, mainly farmers, are noted for their fine voices and gift for music. The Nativity Play, as the name implies, commemorates the birth of The Saviour.

4. NAGYKÁLLÓ (F/G 4)

Popular children games, »Kállai duo«.

A village in county Szabolcs, probably founded during the reign of Béla IV., King of Hungary. Many traditional popular games are still played there. The Kállai duo is interesting on account of the fact that both the text and the dance itself symbolify a short episode. The men wear interesting »hajdu« hats with turned up brims and short trousers.

*Interval***5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)**

»Festival Cake«, »Comrade dance«.

A village in county Pest in the lower Galga valley. It existed as long ago as the time of the Tatar invasion. A wedding festival is presented in this scene and the players carry a »cake of joy«, a slice of which is given to the friends of the young couple.

6. USZOD (C 2)

»Goose dance«, »Broom dance«, March.

A village in county Pest. Though this village lies near to the provincial town of Kalocsa, the designs of the costumes are not influenced by the patterns familiar in Kalocsa, in as much as the dresses are sparsely embroidered. The so-called »meleg ümög« worn by the men under their waistcoats is of velvet. Many spiced herbs are grown in the district.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

»Cushion game«, »Leaping Csárdás«.

A village in county Baranya, very close to the provincial town of Pécs. The women of this region wear lovely embroidered shawls and peculiar stockings. When a wedding festival is celebrated, banners are made of these shawls. The dance shown has a very brisk tune. Special attention is drawn to the dance during which the two comrades are continually face to face.

8. NAGYBARACSKA (D 1)

Harvest festival, »Triple leap dance«, »Bottle Csárdás«.

A village in county Bács close to the Ferenc Canal. The costumes resemble those of the »Sárköz« district with the difference that the men too wear aprons made of home-spun yarn. In the second scene we see the women of the village executing an intricate dance with bottles balanced on their heads. The harvest festival scene shows the ceremony during which the landowner is thanked by his employees for the work he has given them.

*Interval***9. SIÓAGÁRD (C 2)**

Vintage Festival, »Hem dance«.

Sióagárd is one of the most interesting villages in county Tolna from the point of view of national art. The shoulder of the women's blouses, shawls and bodice is a mass of embroidery as is also the shirt worn by the men. The scene refers to the famous wines grown in the district and depicts a vintage festival.

10. PERENYE (A 3)

Recruits, »Broom dance«, »Slipper dance«, »Verbung«.

A village in county Vas. The men in this scene take the part of recruits who, on the following day must join their regiment. They are shown enjoying their last hours of freedom, enlivened by the fact that, according to tradition, the village notary has to treat every recruit.

11. BART (C 4)

»Hajnaltüze«, »Dipping dance«.

A village in county Esztergom with a population of 1200. It lies in the territory recently reincorporated into Hungary. Red leather top boots are worn by the women of the village on holidays to this day. The »Hajnaltüze« or 'Fire of dawn' to give the expression its literal translation, is a ceremony which takes place early in the morning of the day following a wedding festival.

August 21st, 22nd**1. SOMOGYUDVARHELY (B 1)**

Wedding Festival scene. »Milking stool dance«.

This village is situated in that part of county Somogy, where when a wedding festival is held, the guests form a procession bearing banners. In the »milking stool dance«, this object is an essential prop.

2. KOCSOLA (C 2)

»Flax Pressing«, »Bottle Csárdás«, »Swineherd's dance«.

A village in county Tolna. The women wear a decorative head-dress shaped in the form of a butterfly. Their shoes are made partly of leather and partly of embroidered cloth. This picture shows a scene of the flax pressing ceremony.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

»Mill«, »Death«, »Clapping Csárdás«.

A village in county Zala. The costumes of this region are interesting for the fact that, contrary to those of other regions, they are relatively narrow. Many merry games are played; amongst these is the »mill«, parodying the working of a mill and »death« played at wedding festivals as a warning of the future.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)

»Nativity Play«, »Kukukó«.

Mezőkövesd, a large village in county Borsod, is called the »capital of Matyó-land«. The costumes are one blaze of colour whether they be worn by the women, men or small children. The words of the nativity play have been handed down from generation to generation. The performers in it are »the old man«, the angels and the shepherds. All the characters are played by girls.

*Interval***5. ATKÁR (E 4)**

Harvest festival, »Spur-dance«.

This village existed as long ago as 1325 when it formed part of the estate owned by the Aba family. The »Csörsz Árka« runs close to the outskirts of the village. The scene shows the thanksgiving ceremony after the harvest is over and when the landlord is greeted.

6. TÁPÉ (E 2)

Fishermen. March.

Tápé lies on the banks of the Tisza, close to the important provincial town of Szeged in South East Hungary. The village church dates from the days of the period of the Árpád dynasty kings. The traditional occupation of the villagers is fishing and plating of rush mats. The scene shown is that of a fisherman's home on the banks of the Tisza and deals with life on this river. In the middle of the stage stands a kettle in which cooks a fish stew.

7. IZSA (C 4)

Popular games, »Comrade dance«, »Bride dance«.

A village in county Komárom with 2300 inhabitants. The village has recently been reattached to Hungary. The short shirt skirts worn by the women of the village are peculiar to the district.

8. DERECSKE (F 3)

»Men's Choir«, »Verbung«.

A village in county Bihar. In the olden days the inhabitants used to fish for pearls in the bed of the river Kálló that runs through the village. The traditional dance of this village is the »Verbung« or conscription dance. It recalls days when the young men were appealed to enlist and when they were told about the joys of a soldier's life; a favourite form of enticement was the »spur dance«.

Interval**9. TURA (D 4)**

»Green Branch«, »Dipping dance«.

A village in county Pest with approximately 7000 inhabitants. Hardly 40 miles from Budapest. The »green branch« is decked with emblems representing fertility and is carried around at wedding festivals. The dance of this village is the csárdás of a variety in which the dancers crouch down as opposed to the »ugrós« or leaping csárdás.

10. KALOCSA (D 2)

»Paprika Garlands«, »Baste dance«.

A provincial town in county Pest, situated but a few miles from the Danube. It is also an episcopal seat. The district is famed for the succulent »paprika« grown. In this scene we see the girls of the villages making paprika garlands which will later be hung out to dry in the sun. The shoulders, bodice and aprons worn by the girls are covered in rich embroidery.

11. VÁRALJA (C 2)

»Vintage Crown«, »Hátravágós csárdás«.

The scene, presented by the inhabitants of this village in county Tolna, depicts the traditional ceremony after a vintage when the landlord is made a gift of the »vintage crown« and when, after the distribution of wine, his health is drunk.

August 23rd 24th,**1. VITNYÉD (B 3)**

»Whitsun Queen«, »Verbung duo«, Cushion Game«.

A village in county Sopron, close to Kapuvár. The dresses worn by the women are all of velvet. At Whitsun-tide the »Whitsun Queen« makes a round of visits to all houses in the village. The »Verbung«, or conscription dance, popular in this district is also danced by the women, though, in view of its military nature, they play but a secondary role.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

»Recruits«, »Hatoztatás«, »Kemény csárdás«.

This is a village in county Zemplén, situated on the banks of the river Bodrog. In this scene we see the recruits, not in the least downcast at the thought of leaving home, proceeding on their way to enlist. Amongst them are men who have already seen service. The dance of the men is one of the most vigorous of its kind.

3. NAGYLÓC (D 4)

»Harvest Festival«, Popular Games.

A village in county Nógrád. It is customary, the harvest over, for the landlord to be presented with a garland of platted wheat; this may take the shape of a wreath, a coat of arms, a miniature sanctuary etc. The harvest gifts of this district are particularly elaborate. The hem of the inner petticoats worn by the women is always longer than that of the outer, giving a bell-shaped effect.

4. MOHÁCS (C 1)

»Fertile Branch«, »Reed dance«, »Zsandár-tánc«.

A provincial town in county Baranya, with a population of 18,000. Four hundred years ago it was the scene of a pitched battle between the Hungarians and the invading Turks. King Lajos II. fell in the battle. The »Fertile branch« is a wedding festival ceremony.

Interval**5. SZATMÁRÖKÖRITŐ (G 4)**

»Csapásolás«, (Slapping dance), »átvetős«, »Szatmár csárdás«.

A village of 2000 inhabitants. Once a morass. The traditional costumes worn by the women are quite plain yet very interesting. These dresses are spun, designed and made at home and are worn without the twelve petticoats found in other districts.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Vintage, »Star dance«.

A village in county Baranya, close to Pécs. It was founded during the period of the Árpád dynasty kings. The scene, shows the ceremony that takes place after the vintage is over, recalls the many splendid wines grown in this region. The velvet shoes worn by the women deserve special attention.

7. SZAKMÁR (D 2)

»Férc-tánc«, »Cushion Dance«.

A village in county Pest. The walls of the houses in this village in county Pest are decorated with a mass of hand-painted flowers, the work of the women. The size of the bridal cortege depends on the number of cushions the bride has in her trousseau.

8. MALE GROUP**KISKUNHALAS, (D 2)
KARÁD (C 2)**

»Bene Adam dance«, »Swineherds dances«, »Gyalogszéktánc«, »Verbung of the Cumans«.

Kiskunhalas A typical of the Alföld towns in county Pest. During the reign of Empress Maria Terezia, this region provided some of her best hussars.

Karád is situated in county Somogy. The »swineherd's dance« is one of several fine dances.

Interval**9. MARTOS (C 4)**

»Pilikézés«, »Árgylustánc«.

A village in county Komárom, forming part of the recently reincorporated areas. The shawls worn by the women are particularly beautiful. »Pilikézés« is a Lenten game whilst the »Árgylustánc« is a wedding festival custom. It would appear that the »Árgylustánc« is named after a mythical prince.

10. ÖCSÉNY (C 2)

»Housewives dance«, »Lépő«, »Futó«.

A village in county Tolna, forming part of the famed Sárköz region. The name Sárköz »twixt muds« was given to the region because it was formerly a district surrounded by inundation areas. When a wedding festival is celebrated, the housewives pick up pots and pans which they beat dancing.

11. EGERBOCS (E 4)

»Patkóstánc«, »Kipörgetős«.

This village, in county Heves, lies 20 miles from Eger. The national colours, red white and green are much favoured by the women in their mode of dress. The skirts are generally made of velvet. The »patkóstánc« is one the most vigorous of its kind.

THE EXHIBITION OF FOLK ART OF THE "BOUQUET OF PEARLS"

IN THE "NEMZETI SZALON", ERZSÉBET-TÉR.

OPEN 12th—26th AUGUST FROM 9 A. M.—5 P. M.

PROGRAMME DU „BOUQUET DE PERLES”

(LES LETTRES ET LES NUMEROS PLAC ES APRES LES NOMS DES LOCALITES INDI QUENT L'EMPLACEMENT DE LA LOCALITE SUR LE PLAN.)

1939.

Le 15 et 16 août

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (Plan C 2)

Csárdás de la bouteille; danse sautillante.

Commune du comitat de Tolna. La coiffe ornant la tête des jeunes femmes a une forme de papillon d'où elle tire son nom. A l'occasion des noces, les femmes posent une bouteille pleine sur leurs têtes et elles dansent de façon à ce que la bouteille ne tombe pas de leurs têtes quand elles pirouettent. Les hommes ont aussi une telle danse où la bouteille est un accessoire.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Jeux populaires; «renversement».

Commune du comitat de Pest dans le district d'Aszód, comptant environ 2000 âmes. Les jeux populaires y subsistent encore en grand nombre; les jeux «classiques» sont joués par des gars et des jeunes filles plus âgées, et les enfants y jouent encore de «nouveaux» jeux.

3. SZEREMLE (D 1)

Pêcheurs; danse à trois sauts.

Commune du comitat de Bács près du Danube. Vu qu'elle est située au bord du Danube, il est évident qu'elle présente une scène de la vie des pêcheurs. La définition de «danse à trois sauts», signifie la cadence à trois temps de leur danse. Le voile qui orne la tête des jeunes femmes a vraiment un caractère oriental. Sur les bottines rouges des femmes il y a des grelots.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D 3)

Fête onomastique; danse des gars; danse de la casquette, dans des recrues.

Commune du comitat de Pest. Tout autour de la commune fonctionnent encore aujourd'hui des moulins à vent. Les danses des hommes sont très belles et on a réussi de trouver le texte de l'une des danses, la danse des recrues, que nous entendons aujourd'hui pour la première fois.

Entr'acte

5. GALAMBOK (B 2)

«Regőlés»; les trois mages; danse du fléau.

Commune du comitat de Zala, près du lac Balaton. Les trois mages visitent au commencement de janvier les maisons du village et, naturellement, ils sont partout bien reçus. Les habitants de Galambok ont beaucoup de danses intéressantes. Les hommes présentent maintenant une danse qui exige beaucoup d'habileté. Il faut la danser avec un fléau.

6. GÉDERLAK (D 2)

Entrelacement de piments; danse du bâti; danse du balai.

Ce village est situé à peine à 2 kilomètres du Danube, vis à vis de la ville de Paks. Près de la commune se trouve l'île «Imso» au milieu du Danube que nous rencontrons dans le roman «L'homme d'or» de Maurice Jókai. La coiffe à la forme de fer à cheval des jeunes femmes est appelée «fityula» et est ornée de perles de couleur.

7. HOSSZÚHETÉNY (C 2)

Fête de la moisson; danse de l'étoile.

Commune du comitat de Baranya, qui était déjà un village à l'époque du roi Saint-Etienne. A la fête de la moisson, les chansons populaires méritent une attention spéciale, car quelques unes sont vraiment des chansons ancestrales. Les habitants du village dansent une de leurs danses à quatre, sous la forme d'une étoile. D'ici son nom de «danse de l'étoile».

8. KÉMÉND (C 4)

«Feu de l'aurore»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat d'Esztergom, dans le district de Párkány. Cette commune vient d'être rattachée à la Hongrie. Le costume des femmes est caractéristique par la longue taille et la jupe relativement courte. La scène représente la «danse de l'aurore» qui est dansée le lendemain des noces.

Entr'acte

9. KAPUVÁR (B 4)

Danse des recrues à deux, «sűrű», marche.

Commune du comitat de Sopron avec près de 10.000 habitants. A la danse des recrues, les femmes se mettent aussi en rang, mais il est indubitable qu'elles ne la dansent pas; elles accompagnent seulement de mouvements rythmiques la danse des hommes. A Kapuvár on fabrique beaucoup de dentelles.

10. TARD (E 4)

On porte l'écharpe des noces; danse à rejets (átvetős).

Une des communes de la région de Matyó dans le comitat de Borsod. On y fait aussi de la broderie, mais un peu moins qu'à Mezőkövesd. On présente une scène de noces: on apporte les écharpes en cadeau à la jeune mariée accrochées à de longs bâtons. Plus il y a d'écharpes, plus il paraît que ce sont des «gens aisés».

KOPPÁNYSZÁNTÓ

Foto: Adamecz János

11. GROUPES DE PATRES

Hortobágy (F 4), Bugac (D 2),
Hevesaranyos (E 4), Koppányszántó (C 2).

Chants des pâtres, danses.

La plaine (puszta) de Hortobágy s'étend à côté de Debrecen et a une superficie de 25.000 hectares environ. Le gardien de chevaux (csikós) y danse à sa manière, ne pensant pas à la forme, mais seulement à la musique.

Bugac est la seconde grande plaine de la Hongrie, appartenant à la ville de Kecskemét, on y connaît encore beaucoup de chansons de pâtres.

Hevesaranyos. Les habitants de cette commune dansent la danse des bergers avec un long bâton crochu avec lequel ils attrapent les brebis par la patte quand on veut la sortir du troupeau.

Koppányszántó. Les hommes dansent la danse des porchers au-dessus de deux bâtons posés à terre sous forme de croix.

Le 17 et 18 août

1. MACONKA (D 4)

Jeux populaires, danse à rejets (kivetős).

Commune du comitat de Nógrád, située dans les montagnes du Mátra. Son église date du XIVe siècle. Il y a encore beaucoup de jeux populaires dans cette région et à l'occasion des fêtes la jeunesse les exécute.

2. NAGYHIND (C 4)

Danse des copains; danse de la mariée.

Village situé sur le territoire récemment rattaché à la Hongrie, dans le district de Verebely des comitats provisoirement réunis de Bars et Hont. C'est un petit village comptant 500 âmes en tout. Les convives des noces font danser la jeune mariée et lui font des cadeaux d'argent.

3. BÁTA (C 1)

Fête de la moisson; danses de la bouteille.

Commune du comitat de Tolna, située directement à côté du Danube. A la fête de la moisson on peut, à juste titre, entendre de très belles chansons ancestrales. Il est intéressant qu'à Bata non seulement les femmes savent danser avec une bouteille sur la tête, mais les hommes aussi ont une danse de la bouteille: ils la dansent au-dessus de bouteilles posées en rang sur la terre.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Danse de bâti; danse de l'oreiller.

Commune du comitat de Pest. Dans les maisons nous pouvons trouver des murs merveilleusement peints que les femmes peignent sans modèle dessiné d'avance. Quelquefois deux douzaines de participants prennent part à la danse de l'oreiller, cela dépend toujours du nombre d'oreillers. Les femmes portent les oreillers en dansant aux noces.

Entr'acte

5. HOLLÓKŐ (D 4)

Filature; »bakusze»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat de Nógrád. Sur la montagne, au pied de laquelle elle est située, on peut y voir le château-fort encore en bon état, qui joua jadis un très grand rôle dans l'histoire. Les soirs d'hiver les femmes se réunissent dans la filature pour y filer et y tisser ensuite la toile nécessaire à leurs ménages. Parmi les jupons ceux de l'intérieur sont plus longs que ceux placés à l'extérieur.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Verre à baisers»; accompagnement de la mariée.

Commune du comitat de Somogy. »Le verre à baisers» est une série de salutations que les convives de la noce disent à la jeune mariée, tout en buvant d'un verre orné de romarin et en donnant de l'argent à la jeune mariée. »L'accompagnement de la mariée» est la première partie de la réception de la mariée comme jeune femme: on demande la jeune mariée avec chant de la table pour lui bander ensuite dehors la tête.

7. PUSZTAFALU (F 5)

Danse de la fleur; frappement (csapásolás).

Commune du comitat d'Abauj-Torna, située dans la partie la plus nord-est du pays. Les nouvelles frontières y sont, pour ainsi dire, restées les mêmes. C'est une des îles ethnographiques la plus intéressante du pays, avec des danses à la cadence précipitée. La coiffe et le mouchoir sont également brodés, surtout avec de la laine rouge et bleue.

8. SZANY (B 3)

Rosière; chœur d'hommes; danse des recrues.

Commune du comitat de Sopron. Sur le gilet des hommes il y a 120 aunes de ganse. Les jeunes filles savent beaucoup de jeux; quant aux danses, ce sont les danses d'hommes qui prédominent. A la Pentecôte les jeunes gens visitent chaque maison du village.

Entr'acte

9. SZENTA (B 1)

»Regölés»; jeux gais populaires.

Commune du comitat de Somogy, près de la ville de Csurgó et entourée de magnifiques forêts de chênes. A l'occasion des noces on fait un joli drapeau avec un châle de Cachemire. Toute cette région est riche en coutumes populaires plaisantes. Les vers du jeu de ménétrier sont accompagnés du bougonnement d'un instrument préparé d'un pot au lait.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

»Sallai»; danse du prince »Árgyilus»; danse à renversements.

Commune du comitat de Komárom située dans le district d'Ógyalla sur le territoire rattaché aussi récemment à la Hongrie. Le »sallai» est aussi une danse, et la danse dénommée d'après le prince fabuleux »Árgyilus» est expressément dansée à l'occasion des noces.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

On garde la vigne; danse à trois sauts.

Commune située dans la partie la plus méridionale du comitat de Pest, à 9 km de la ville de Baja et à 4—5 km du Danube. Les pièces les plus caractéristiques de ses costumes populaires sont: la coiffe pourprée s'entortillant, le ruban de csárdás, le »röpike», le »pöndő» et le »rokolya». A l'époque des vendanges la jeunesse se rend dans les vignes et les »garde». Naturellement ceci n'est qu'une bonne cause pour bien s'amuser.

Le 19 et 20 août

1. KISKOMÁROM (B 2)

Ménétriers; égrènements du maïs; »egre-cica».

Commune du comitat de Zala, comptant environ 2000 âmes. Parmi les coutumes ancestrales figurent aussi le jeu des ménétriers. A Noël les gars parcourent le village, frappent à chaque porte et saluent les gens de la maison. Ils battent la cadence à leur chanson avec un bâton garni de chaînes. L'égrènement du maïs est un travail, mais aussi une distraction.

2. CSORNA (B 4)

Danse des recrues à deux, »dus».

Commune du comitat de Sopron comptant 8500 habitants. Le fichu à franges des jeunes femmes est fort beau. Dans les danses le rôle principal revient aux hommes; ils dansent aussi la danse des recrues à deux, mais il est incontestable que la femme ne fait qu'accompagner la danse de l'homme.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Jeu de Bethléem; csárdás vibratoire.

Commune du comitat de Zemplén à 10 km de la ville de Sátoraljaújhely. Le village est situé parmi de hautes montagnes. La population s'occupe d'agriculture et est caractérisée par une bonne matière de voix et par une musicalité développée. Le jeu de Bethléem est joué en la mémoire de la naissance de Jésus Christ.

4. NAGYKÁLLÓ (FG 4)

Jeux d'enfants populaires; danse double de Kálló.

Commune du comitat de Szabolcs édifée sans doute sur la disposition du roi Béla IV. La danse double de Kálló est une danse à deux avec chant et est unique dans son genre, car le texte et la danse contiennent une histoire complète. Le costume des hommes caractérisé par le chapeau »hajdu» au bord relevé, ainsi que le caleçon paysan très court.

Entr'acte

5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)

Gâteau de joie; danse des copains.

Commune du comitat de Pest dans la vallée de la Galga. Elle était déjà un village à l'époque de l'invasion des Mongols. On présente une scène de noces lorsqu'on porte le gâteau de joie sur un barde. Si possible chaque connaissance reçoit une tranche de ce gâteau.

6. USZOD (C 2)

Danse d'oise; danse de balai, marche.

Commune du comitat de Pest, près de la ville de Kalocsa. On y porte des costumes qui n'ont pas le caractère de la région de Kalocsa, ou du moins il y a très peu de broderies sur les habits. Sous le gilet des hommes la «chemise chaude» est de velours. C'est une région où l'on cultive beaucoup d'épices.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)

Jeu avec l'oreiller, csárdás sautillante.

Commune du comitat de Baranya, située très près de la ville de Pécs. Les femmes y portent de jolis fichus frangés et des bas calleaux. A l'occasion des noces les habitants confectionnent un drapeau avec de grandes écharpes. Leurs danses ont une cadence très alerte. La danse que les gars dansent tournés l'un vers l'autre est digne d'attention.

8. NAGYBARACSKA (D 1)

Fête de la moisson; «danse à trois sauts»; csárdás à la bouteille.

Commune du comitat de Bács, située près du canal François. Les costumes de ses habitants ressemblent à ceux des gens de «Sárköz», mais les gars ont aussi des tabliers en bonne toile de ménage. La bouteille qui dans l'autre danse est sur la tête des femmes, pourrait facilement tomber, mais elle ne tombe pas souvent. Par leur fête de la moisson les habitants présentent la scène comment, après la moisson, on salue le propriétaire terrien.

Entr'acte**9. SIÓAGÁRD (C 2)**

Vendanges; danse de la bordure.

C'est une île intéressante de l'art populaire, située dans le comitat de Tolna: les épaulettes des chemises du gilet et le tablier des femmes, ainsi que les chemises des hommes sont couverts de broderies. On y trouve de bons vins: pour attirer l'attention que c'est une région viticole on y présente la coutume comment on salue le viculteur à l'occasion des vendanges.

10. PERENYE (A 3)

Recrues; danse du balai; danse du pantoufle; danse des recrues.

Commune du comitat de Vas. La scène représente comme les recrues s'offrent une partie de plaisir pour la dernière fois en automne avant de partir au régiment. Ils peuvent le faire d'autant plus, car il est de coutume que le maire du village offre du vin à chaque conscrit.

11. BART (C 4)

«Feu d'aurore»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat d'Esztergom, située, dans le district de Párkány et comptant environ 1200 âmes. Elle vient d'être rattachée à la patrie-mère. Les femmes portent encore aujourd'hui des bottes rouges à l'occasion des fêtes. «Le feu de l'aurore» est une coutume du lendemain des noces et a lieu tôt le matin.

Le 21 et 22 août

---

5. SOMOGY-UDVARHELY (B 1)

Scène de noces; danse de la petite chaise.

Dans cette contrée du comitat de Somogy, où est située cette commune, les invités aux noces se rendent à la maison nuptiale, sous des «bannières» qui sont caractéristiques par leur art populaire. La «petite chaise» est un tabouret d'écurie. Aux noces, le tabouret de l'écurie participe aussi à la danse.

2. KOCSOLA (C 2)

Teillage du chanvre; csárdás de la bouteille; danse des porchers.

Commune du comitat de Tolna. Le costume des femmes est caractérisé par la coiffe qui ressemble à un papillon, d'où elle tire aussi son nom. Les chaussures sont de même très intéressantes car leur toile est brodée par les femmes. La scène représente un des motifs de la transformation du chanvre qui est accompagnée de chansons gaies. Les danses sont un bon supplément.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)

«Moulin»; «Mort»; csárdás à frappements.

Commune du comitat de Zala. Les costumes y sont intéressants, car dans le reste du pays des jupes beaucoup plus larges sont à la mode. Ils ont beaucoup de jeux plaisants, ainsi le moulin, avec lequel jeu ils imitent la marche du moulin et aux noces apparaît, tout naturellement aussi, la mort pour avertir sagement les gens que son tour viendra aussi une fois.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)

Jeu de Bethléem; danse «kukkó».

Capitale du pays des «Matyó», située dans le comitat de Borsód. Les costumes sont ici pleins de broderies, même les chemises et les tabliers des hommes. Le jeu de Bethléem des «Matyó» est fort beau et intéressant, les personnages tels que le «vieux», les anges, et les bergers sont ici des jeunes filles.

Entr'acte**1. ATKÁR (E 4)**

Fête de la moisson, danse de l'éperon.

L'histoire de la commune remonte à 1325 lorsqu'elle constituait la propriété de la lignée des Aba. La scène représente comment on fait danser la mariée aux noces pendant qu'on lui quête de l'argent. La scène représente comment, après la moisson, on salue le propriétaire terrien entre des formes solennelles.

6. TÁPÉ (E 2)

Pêcheurs; marche.

Commune située au bord de la Tisza, dans le comitat de Csongrád, près de la ville de Szeged. Son église date encore de l'époque des Arpadiens. Ses habitants s'occupent de temps immémorial de la pêche et du tressage de jonc. La scène se déroule dans un gîte de pêcheur du bord de la Tisza avec des chants évoquant ce fleuve. La bouillabaisse au piment est en train de bouillir dans la marmite.

7. IZSA (C 4)

Jeux populaires; danse des copains; danse de la mariée.

Commune du comitat de Komárom, dans le district d'Ógyalla, comptant 2300 âmes. La commune vient d'être rattachée au pays. Le costume des femmes est caractérisé par la jupe courte. Nous voyons et entendons de bons jeux populaires.

8. DERECSKE (F 3)

Choeur d'hommes; danse des recrues.

Commune du comitat de Bihar. Dans le ruisseau Kálló, qui coule dans son voisinage on pêchait jadis des huîtres perlières. La danse de ses habitants est la danse des recrues, jadis elle a été dansée sur les places du marché par des soldats qui séduisaient les gars pour devenir des soldats en leur faisant entrevoir la belle vie des preux. La danse qui faisait résonner les éperons était une méthode très efficace. La «fête patronale» ne veut être naturellement qu'un cadre.

Entr'acte**9. TURA (D 4)**

«Branche verte»; danse avec accroupissements.

Commune du comitat de Pest, ayant environ 7000 habitants et étant située à peine à 60 km de Budapest. «La branche verte» est ornée d'objets qui évoquent la fécondité à l'occasion des noces. Leur danse à deux est une variation de la csárdás, qui va en s'abaissant, contrairement à la csárdás sautillante.

10. KALOCSA (D 2)**Enfillement du piment ; danse du bâti.**

Ville du comitat de Pest, à peine à quelques kilomètres du Danube. Siège archiépiscopal. Toute la région est une bonne contrée pour la culture du piment. La scène représente comment les jeunes filles entrelacent les piments, naturellement avec accompagnement de chansons, si une fois déjà elles sont jeunes. Les épaulettes des chemises de femmes sont brodées, de même que le gilet et le tablier. La danse a une cadence très précipitée.

11. VÁRALJA (C 2)**Couronne de vendange ; csárdás à rejets.**

Commune du comitat de Tolna ayant un caractère de »Sárköz«. Le tableau représente une coutume de vendanges. Les vendangeurs remettent la couronne de vendange au propriétaire viticulteur, accompagnée de salutations solennelles ce qui est naturellement suivi d'un festin.

Le 23 et 24 août

---

1. VITNYÉD (B 3)**Rosière ; danse des recrues à deux ; jeu avec l'oreiller.**

Commune du comitat de Sopron, près de Kapuvár. Le costume des femmes est fait entièrement de velours, le plus souvent avec des franges. A la Pentecôte on accompagne la rosière à chaque maison. On y danse une certaine sorte de danse des recrues à laquelle les femmes prennent aussi part, il est vrai, mais, conformément à une danse de soldat, plutôt comme des personnes comparses.

2. ALSÓBERECKI (F 5)**«Recrues» ; «hatoztatás» ; csárdás ferme.**

Commune du comitat de Zemplén. La rivière Bodrog coule directement au bout du village. La scène représente la rentrée des conscrits qui sont de bonne humeur. La moitié des figurants sont de »vieux routiers«. La danse des hommes appartient parmi les danses hongroises les plus fermes.

3. NAGYLÓC (D 4)**Fête de la moisson ; jeux populaires.**

Commune »palóc« du comitat de Nógrád. A l'occasion de la fête de la moisson il est de

coutume de remettre au propriétaire terrien, suivant les régions, un objet tressé de paille — selon sa forme une couronne, des armoiries, une chapelle etc. Ce cadeau est ici très ornemental. Il vaut la peine de remarquer les jupons : celui de l'intérieur est toujours plus long que celui de l'extérieur.

4. MOHÁCS (C 1)**Branche féconde ; danse du jonc, dans des gendarmes.**

Ville du comitat de Baranya avec 18.000 habitants. Il y a quatre cents ans que se déroula ici, en 1526, la bataille mémorable contre les Turcs, supérieurs en nombre, dans laquelle tomba aussi le roi Louis II. La fabrication de la branche féconde est une coutume des noces représentant l'abondance.

Entr'acte**5. SZATMÁR-ÖKÖRITÓ (G 4)****Frappement ; danse à rejets ; csárdás de Szatmár.**

Commune des comitats provisoirement réunis de Szatmár, Ugocsa, située dans le district de Csenger. La commune a environ 2000 habitants. Une tourbière s'étendait là jadis dans toute le contrée. Le costume des femmes est simple, mais quand même intéressant. Il est de toile domestique quelquefois teinte et »une robe unique« doit être prise ici à la lettre, car il n'y a pas question de douze jupons répassés.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)**Vendanges ; danse de l'étoile.**

Commune du comitat de Baranya, située près de la ville de Pécs. Elle a été créée déjà sous les rois Arpadiens. On y produit un vin excellent. La scène représente, à cet effet, comment on salue le propriétaire viticulteur après les vendanges. Les bottines de velours des femmes sont fort belles et sont ornées de broderies.

7. SZAKMÁR (D 2)**Danse du bâti, danse avec l'oreiller.**

Commune du comitat de Pest. Les costumes des femmes sont couverts de broderies, et les femmes décorent de fleurs peintes certaines parties des murs de leurs maisons. A l'occasion des noces autant de jeunes femmes portent les oreillers fleuris de la jeune mariée que celle-ci en possède, et elles se mettent à danser dès que la musique se fait entendre.

8. GROUPE D'HOMMES**Kiskunhalas (D 2), Karád (C 2).****Danse de Bene Ádám ; danse des porchers ; danse de la chaise à pied ; danse des recrues.**

Kiskunhalas. Commune du comitat de Pest avec des environs ayant un caractère de »puszta« On y trouve encore des moulins à vent. A l'époque de Marie Thérèse c'était cette région qui fournissait les meilleurs hussards. Les danses sont pour la plupart des danses d'hommes.

Karád. Commune du comitat de Somogy. La danse présentée est l'une des plus belles variations de la danse des porchers.

Entr'acte**9. MARTOS (C 4)****«Pilikézés» ; danse »árgyilus«.**

Commune du comitat de Komárom, située dans le district d'Ógyalla et comptant 1400 âmes. Elle a été rattachée tout récemment à la Hongrie. Le costume des femmes est caractérisé par le fichu brodé. Le »pilikézés« est un jeu du grand carême, la danse »árgyilus« est une coutume de noces. La danse »Argylus« a été, paraît-il, dénommé du prince fabuleux.

10. ÖCSÉNY (C 2)**Danse des cuisinières ; danse à pas ; danse courante.**

Commune du comitat de Tolna dans la célèbre région de »Sárköz«. Cette commune a reçu son nom du fait que jadis elle était encadrée de débordements. On y fabrique de très belles toiles domestiques. Aux noces les cuisinières prennent leurs ustensiles de cuisine et dansent en frappant sur ces ustensiles.

11. EGERBOCS (E 4)**Danse de fer à soulier ; danse à pirouettes.**

Commune du comitat de Heves située à environ 30 km de la ville d'Eger. Les couleurs rouge, blanche et verte caractérisent le costume des femmes. Les bottes rouges des femmes leur ont été redonnées par le mouvement du »Bouquet de perles«. La désignation de danse de fer à soulier signifie que cette danse appartient parmi les danses qui sont dansées plus fermement.

EXPOSITION D'ART POPULAIRE DU „BOUQUET DE PERLES“

ORGANISÉE PAR LA FEDERATION NATIONALE DU BOUQUET HONGROIS

AU SALON NATIONAL, PLACE ERZSÉBET-TÉR.

OUVERTE DU 12—26 AOUT 1939, DE 9—17 h.

PROGRAMMA DEL „MAZZO DI PERLE“

(LE LETTERE E I NUMERI DOPO I NOMI DI LUOGO INDICANO L'UBICAZIONE DELLA LOCALITÀ SULLA PIANTA)

1939.

15, 16 agosto

1. KOPPÁNYSZÁNTÓ (C 2)

«Csárdás» delle bottiglie; danza col salto.

Comune nel comitato di Tolna. Le ragazze adornano il capo con un serto a forma di farfalla, chiamato precisamente «pille», cioè farfalla. In occasione di feste nuziali, le donne ballano con sulla testa una bottiglia piena, ma badando di non farla cadere e di non versarne una goccia. Anche i maschi ballano una danza analoga dove è indispensabile la bottiglia.

2. GALGAMÁCSA (D 4)

Giochi popolari; sgambetto «buktató».

Comune di circa duemila abitanti nel comitato di Pest, distretto di Aszód. Ha conservato molti giochi popolari. Quelli «classici» sono riservati ai giovanotti ed alle ragazze più grandi; i piccoli hanno i loro giochi «nuovi».

3. SZEREMLE (D 1)

Pescatori; saltarello a tre tempi «háromugrós».

Comune nel comitato di Bács, vicino al Danubio; dedito — quindi — alla pesca, di cui si presentano alcune scene caratteristiche. Il saltarello è una danza a tre tempi («háromugrós» significa appunto saltarello a tre tempi). Le ragazze portano un velo di evidente origine orientale; e le donne calzano scarpette a sonagli.

4. KUNSZENTMIKLÓS (D3)

Onomastici; danza dei giovanotti, del berretto, dei coscritti.

Comune nel comitato di Pest, allietato da un molino a vento che sventola giocondo in fondo al villaggio. Caratteristiche le danze per maschi; specialmente quella dei coscritti «verbung», (della quale si è trovato recentemente), l'antico testo, che presentiamo oggi per la prima volta.

Riposo

5. GALAMBOK (B 2)

Cantori popolari; i Re magi; danza della trebbiatura «cséptánc».

Comune nel comitato di Zala, vicino al lago Balaton. Nei primi giorni di gennaio, i «tre re» visitano tutte le case del villaggio, accolti dappertutto con cortese ospitalità. Tra le molte interessanti danze popolari di Galambok presentiamo quella della trebbiatura, per maschi, che richiede molta abilità dovendosi imitare il lavoro del trebbiare.

6. GÉDERLAK (D 2)

Infilata delle «papríka»; danza dell'imbastitura «fércitánc»; danza della scopa «seprőtánc».

Situato di fronte al comune di Paks, a due km dal Danubio, vicino all'isoletto «Ímsós», descritto da Maurizio Jókai nel suo immortale romanzo «Aranyember» (Uomo d'oro). Le ragazze si adornano il capo con un diadema a forma di ferro di cavallo, tempestato di variopinte perlette, e chiamato «fityula».

7. HOSSZUHETÉNY (C 2)

Festa della mietitura; danza della stella.

Comune nel comitato di Baranya che esisteva già all'epoca del primo re d'Ungheria, Stefano il Santo. Presentiamo una scena della festa della mietitura, intessuta di antichissime, caratteristiche canzoni. La danza tradizionale del villaggio viene ballata in quattro, per cui assume la forma di stella: quindi il nome «danza della stella».

8. KÉMÉND (C 4)

«Fuoco dell'alba»; danza «mártogatós».

Comune nel comitato di Esztergom, distretto di Párkány, restituito di recente alla madrepatria. Nel costume delle donne è caratteristico il lungo busto, e la gonna relativamente corta. Presentiamo il «fuoco dell'alba» che viene acceso nel cortile della casa nuziale l'alba seguente alle nozze.

Riposo

9. KAPUVÁR (B 4)

Danza dei coscritti appaiati, «súrú», marcia.

Comune nel comitato di Sopron, con circa 10 mila abitanti. Alla «danza dei coscritti» prendono parte anche le donne che però non ballano, limitandosi ad accompagnarla con movimenti ritmici. Kapuvár è nota per l'arte del merletto e del pizzo.

10. TARD (E 4)

Offerta dello scialle nuziale; danza «átvetős».

Comune del comitato di Borsod, nella caratteristica regione dei «palóc», rinomato per i suoi ricami degni di essere ricordati accanto a quelli di Mezőkövesd. Presentiamo una scena nuziale: la sposa novella riceve l'omaggio degli scialli, appesi a dei lunghi bastoni. Quanto maggiore l'offerta degli scialli, tanto più ricco ed abbondante il banchetto nuziale.

TÁPÉ

Foto: Dr. Lajos Sándor

11. GRUPPI DI PASTORI

Hortobágy (F 4), Bugac (D2), Hevesaranyos (E 4), Koppányszántó (C 2) Canzoni e danze di pastori.

Ecco un gruppo di pastori della «puszta» di **Hortobágy**, situata non lungi dalla città di Debrecen, nel bel mezzo della pianura ungherese. La «puszta» copre una superficie di 48.000 jugeri. I butteri della puszta sconfinata ballano ognuno una loro danza del tutto individuale, come individuale è la loro vita; la danza, i movimenti sono regolati unicamente dalla musica.

L'altra grande «puszta» della pianura ungherese, è quella di **Bugac**, vicino alla città di Kecskemét. I suoi pastori sanno ancora molte suggestive antichissime canzoni.

I pecorai di **Hevesaranyos** ballano la loro caratteristica danza con quel lungo bastone uncinato di cui si servono per levare dal gregge una pecora od un montone ricalcitante.

I porcai di **Koppányszántó** ballano su due bastoni da porcaio incrociati.

17, 18 agosto

1. MACONKA (D 4)

Giochi popolari; la danza »kivetős«.

Comune nel comitato di Nógrád, tra i monti Mátra con una chiesa del sec. XIV. Ha conservato molti antichi giochi popolari che nei giorni di festa costituiscono il divertimento principale della gioventù.

2. NAGYHIND (C 4)

Danza dei compagni; danza della fidanzata.

Comune nel comitato di Bars-Hont, distretto di Verebely, restituito recentemente alla madrepatria. Piccolo villaggio di 500 abitanti. I convitati al banchetto nuziale invitano a ballare la fidanzata e le offrono delle monete.

3. BÁTA (C 1, 2)

Festa della mietitura; danze delle bottiglie.

Comune nel comitato di Tolna, sul Danubio. Le belle, antichissime canzoni danno un fascino particolare alla festa della mietitura del villaggio. Le «danze delle bottiglie» sono due: per donne e per maschi. Le donne la ballano con una bottiglia sulla testa; gli uomini, invece, la ballano su delle bottiglie allineate sul pavimento.

4. HOMOKMÉGY (D 2)

Danza dell'orlatura, e dei cuscini.

Comune nel comitato di Pest. Le donne del villaggio dipingono con rara maestria ed originalità le pareti delle loro case, senza servirsi di alcun disegno o modello. La danza dei cuscini viene ballata anche da due dozzine di coppie; ciò dipende dal numero dei cuscini. Si tratta naturalmente di una danza nuziale; le donne vi si recano danzando e stringendo tra le braccia il cuscino.

Riposo

5. HOLLÓKŐ (D 4)

La filanda. Il »bakusz«. La danza »mártogatós«.

Comune nel comitato di Nógrád, ai piedi di una roccia dominata dai ruderi di una rocca un tempo molto famosa. Le sere invernali, le donne del villaggio si riuniscono nella filanda per filare, e tessere poi la tela necessaria agli usi domestici. Le donne portano molte sottane: quelle interne sono più lunghe delle esterne.

6. TÖRÖKKOPPÁNY (C 2)

»Coppa dell'amore«; »chiamata della sposa«.

Comune nel comitato di Somogy. I convitati a nozze si congratulano con la sposa, improvvisando discorsetti di saluto e di augurio; quindi bevono da una coppa ornata di rosmarino ed offrono alla sposa delle monete. Il rito si chiama «coppa dell'amore». La «chiamata della sposa» costituisce il primo atto dell'iniziazione della fidanzata. I convitati invitano la fidanzata a levarsi da tavola e la chiamano fuori dalla sala del convito; uscita all'aperto, le cingono la testa con la benda di sposa (La testa bendata è il simbolo della donna maritata).

7. PUSZTAFALU (F 5)

Danza dei fiori; danza »csapásolás«.

Comune nel comitato di Abauj-Torna, sul confine settentrionale della mutilata Ungheria, dove la frontiera è ancora quella fissata dal Trattato del Trianon. Il villaggio costituisce un'isola etnografica di speciale interesse. Le danze del villaggio sono caratterizzate da un ritmo molto energico e serrato. Nei costumi delle donne spiccano gli scialli ed i fazzoletti, ricamati con motivi dove domina il colore rosso e quello azzurro.

8. SZANY (B 3)

La reginetta di Pentecoste. Cori maschili. Danza dei coscritti.

Comune nel comitato di Sopron, sul fiume Rába. Il corsetto dei maschi è sovracarico di passamano; la cordicella è lunga alle volte 120 braccia. Le ragazze fanno molti giochi; nelle danze dominano quelle per maschi. A Pentecoste, i personaggi del «Mistero» — visitano guidati dalla reginetta di Pentecoste le case del villaggio.

Riposo

9. SZENTA (B 1, 2)

Cantori popolari. Giochi popolari umoristici.

Comune nel comitato di Somogy, vicino alla cittadina di Csurgó, in mezzo a magnifici boschi di querce. In occasione di nozze, quei di Szentá usano ballare all'ombra di una bella bandiera, fatta di scialli di casimiro. Tutta la regione è famosa per le sue umoristiche usanze popolari. I cantastorie sogliono accompagnare il loro canto con un rudimentale strumento, che dà un suono monotono.

10. KOMÁROMSZENT-PÉTER (C 4)

Danza nuziale »sallai« o del »principe Argiro«; danza dello sgambetto.

Comune nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, recentemente restituito alla madrepatria. La danza nuziale caratteristica è quella denominata »sallai« e anche danza del principe Argilo.

11. ÉRSEKCSANÁD (D 2)

La »guardia« alla vigna; saltarello a tre tempi.

Comune nella parte più meridionale del comitato di Pest, a 9 km dalla città di Baja, ed a circa 5 km dal Danubio. L'abbigliamento delle donne è costituito principalmente da un velo porporino che avvolge la testa a modo di turbante, dai nastri della «csárdás», da altri nastri svolazzanti, e dalla caratteristica gonnella. All'epoca della vendemmia, la gioventù esce a far la «guardia» alle vigne: un bel pretesto per divertirsi.

19, 20 agosto

1. KISKOMÁROM (B 2)

Cantastorie. Scartocciamento del granoturco. Danza del sorcio e del gatto.

Comune nel comitato di Zala, con circa duemila abitanti. Caratteristica la tradizione dei cantastorie. A Natale, i giovanotti vanno di casa in casa, e salutano in versi i famigliari, battendo il tempo con un bastone munito di catene. Lo scartocciamento del granoturco è anche qui buon pretesto a divertirsi.

2. CSORNA (B 4)

Danze dei coscritti appaiati, »dus«.

Comune nel comitato di Sopron, con circa novemila abitanti. Nelle danze del villaggio predominano i maschi, che ballano appaiati anche la «danza dei coscritti». Le donne si limitano ad accompagnare e scandire la danza dei maschi.

3. MIKÓHÁZA (F 5)

Il »Mistero di Betlemme«; »csárdás« vibrante.

Comune nel comitato di Zemplén, a 10 km dalla città di Sátoraljaújhely, situato in una bella conca montana. Gli abitanti sono buoni cantori e dotati di senso musicale. Presentiamo il «Mistero di Betlemme» che rievoca poeticamente la natività di Nostro Signore.

4. NAGYKÁLLÓ (FG 4)

Giochi popolari dei bambini. Duetto di Kálló.

Comune nel comitato di Szabolcs, fondata probabilmente da Béla IV, dopo l'invasione tartarica. Il ballo »kállai« è una danza a due, accompagnata dal canto. Il «duetto di Kálló» è essenzialmente una storia romantica d'amore interpretata dalla danza e dal canto. Per l'abbigliamento maschile del villaggio è caratteristico l'alto berretto dalle tese abbassate, tipo »hajdu«, ed i calzoni molto corti.

Riposo

5. GALGAHÉVÍZ (D 3, 4)**Focaccia nuziale; danza dei compagni.**

Comune nel comitato di Pest, sul fiume Galga, di antichissima origine arpadiana. Assistiamo ad una scena nuziale, e precisamente all'offerta della «focaccia nuziale» che viene portata su di una carriola e distribuita a tutti gli amici degli sposi.

6. USZOD (C 2)**Danza dell'anitra; danza della scopa; marcia.**

Comune nel comitato di Pest, vicinissimo alla città di Kalocsa, ma con costumi popolari ben diversi, caratterizzati dalla modestia dell'ornamento e del ricamo. Sotto il corsetto i maschi indossano un corpetto di tutto velluto. L'agro del comune produce molta droga.

7. MECSEKSZABOLCS (C 1)**Danza coi cuscini. «Csárdás» col salto.**

Comune nel comitato di Baranya, vicinissimo alla città di Pécs. Le donne portano scialli a frange, e calze lavorate a sbalzo. In occasione di nozze, cuciono gli scialli per ricavarne una grande bandiera. Le loro danze hanno un ritmo vibrante e serrato. Caratteristica la danza dei compagni che ballano l'uno di fronte all'altro.

8. NAGYBARACSKA (D 1)**Festa della mietitura; saltarello a tre tempi; «csárdás» delle bottiglie.**

Comune nel comitato di Bács, sul canale «Francesco». I costumi ricordano quelli della regione del «Sárköz», con la differenza che portano il grembiule, di forte tessuto, anche i giovanotti. Nella «csárdás» delle bottiglie si distinguono specialmente le donne del villaggio, che raramente lasciano cadere la bottiglia. Presentiamo una scena della festa della mietitura, con l'omaggio dei mietitori al padrone della terra.

Riposo**9. SIÓAGÁRD (C 2)****Vendemmia; danza dell'orlatura.**

Caratteristica isola etnografica nel comitato di Tolna. Le camicette, i corsetti, le cuffie delle donne; le camicie dei maschi sono riccamente ricamate. La regione produce ottimo vino; presentiamo quindi la scena del tradizionale omaggio al padrone della vigna con cui si conclude il periodo della vendemmia.

10. PERENYE (A 3)**Festa dei coscritti; danza delle pantofole, della scopa, dei coscritti.**

Comune nel comitato di Vas. Presentiamo la scena dei coscritti che, d'autunno, prima di andar soldati, si vogliono ancora una volta divertire. È uso che il «giudice» del villaggio paghi ad ognuno di loro da bere.

11. BART (C 4)**«Fuoco dell'alba»; danza «mártogatós».**

Comune nel comitato di Esztergom, distretto di Párkány, con 1200 abitanti, da poco restituito alla madrepatria. La festa, le donne calzano sempre stivali rossi. Il «fuoco dell'alba» viene acceso nel cortile della casa nuziale la mattina dopo le nozze.

21, 22 agosto**1. SOMOGYUDVARHELY (B 1)****Scena di nozze; danza del seggiolino.**

Comune nel comitato di Somogy. Presentiamo il corteo che si reca nella casa nuziale sotto «bandiere» che sono veri tesori d'arte popolare. A nozze conducono a ballare perfino il . . . . seggiolino della stalla.

2. KOCSOLA (C 2)**Gramolatura della canapa; «csárdás» delle bottiglie; danza dei porcai.**

Comune nel comitato di Tolna. Le donne portano una specie di diadema a forma di farfalla, chiamato appunto «farfalla». Interessanti le scarpe di tessuto, ricamate dalle donne del paese. Vediamo la scena della gramolatura della canapa, accompagnata da allegre canzoni e danze.

3. KUSTÁNSZEG (A 2)**«Il molino»; «la morte»; «csárdás» detta «csapós».**

Comune nel comitato di Zala. Il costume delle donne è caratterizzato dalla gonna che è piuttosto stretta, mentre nelle altre regioni del regno è abbondante. Tra i giochi popolari, è caratteristico quello del «molino» dove si tratta di imitare il moto delle pale, e quello della «morte» che fa parte della messinscena delle — feste nuziali, quasi a significare che tutto passa, e che la pallida dea arriva sempre.

4. MEZŐKÖVESD (E 4)**Il Mistero di Betlemme; «Kukkkó».**

Borgata nel comitato di Borsod, capoluogo della regione «matyó». Il costume delle donne, le camicie, i grembiuli dei maschi sono letteralmente coperti di ricami. Molto originale il Mistero di Betlemme con i suoi caratteristici personaggi: il «vecchio», gli angeli, i pastori, che a Mezőkövesd vengono interpretati tutti dalle ragazze del paese.

Riposo**5. ATKÁR (E 4)****Festa della mietitura; «intermezzo» (pihentetés) danza degli speroni.**

Villaggio storico, che esisteva già nel 1325, quando era feudo della casata degli Aba. Nell'agro del comune termina il «Vallone Csörsz». Presentiamo la scena del solenne omaggio tradizionale offerto al padrone della terra, a mietitura finita.

6. TÁPÉ (E 2)**Pescatori; marcia.**

Comune sul Tibisco, nel comitato di Csongrád, vicino alla città di Szeged. La chiesa del paese è dell'epoca arpadiana. I paesani vivono della pesca e della fabbricazione di stuoie di canna palustre. Vediamo una solitaria osteria, allietata dai canti dei pescatori del Tibisco. Nella pentola bolle e gorgoglia l'ottima zuppa di pesce alla paprika.

7. IZSA (C 4)**Giochi popolari; danza dei compagni; danza della fidanzata.**

Comune di 2300 abitanti nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, da poco restituito alla madrepatria. Le donne portano gonne molto corte. Bei canti popolari.

8. DERECSKE (F 3)**Coro maschile; danza dei coscritti.**

Comune nel comitato di Bihar, attraversato dal ruscello Kálló, dove una volta si pescavano perle. Presentiamo la danza dei coscritti, che anticamente veniva ballata sulla piazza del paese dai soldati incaricati di assoldare i coscritti, per invogliare i giovanotti ad arruolarsi. Il tintinnio degli speroni battuti nel fervore della danza si dimostrava sempre un persuasivo argomento. Il genetliaco non offre che la cornice a questa scena coreografico-militare.

Riposo**9. TURA (D 4)****Mistero del «ramo verde»; danza «mártogatós».**

Comune di circa 7000 abitanti nel comitato di Pest, a soli 60 km dalla capitale. La «frasca verde» non può mancare nelle feste nuziali, dovendo precisamente assicurare la fecondità della sposa. È evidente il significato mimetico del rito, perché alla fronda vengono appesi oggetti che ricordano la maternità. La «csárdás» viene ballata a Tura piegandosi verso terra, e non tenendosi ritte e saltando.

10. KALOCSA (D 2)

Infilatura della paprika; danza dell'ortatura.

Città nel comitato di Pest, a pochi km dal Danubio. Sede arcivescovile. L'agro della città produce ottima paprika. Presentiamo perciò la scena della infilatura della paprika, accompagnata dal giulivo canto delle ragazze. Le camicette, i corsetti, i grembiuli sono riccamente ricamati. Le danze hanno un ritmo celere, serrato.

11. VÁRALJA (C 2)

Serto vendemmiale; csárdás «all'indietro» («hátravágós»).

Comune nel comitato di Tolna, con tutte le caratteristiche della regione etnografica del «Sárköz». Presentiamo la scena dei vendemmiatori che offrono al padrone della vigna l'omaggio di un serto di grappoli e pampini. Il padrone, naturalmente, offre da bere.

23, 24 agosto**1. VITNYÉD (B 3)**

La reginetta di Pentecoste; danza dei coscritti; danza coi cuscini.

Comune nel comitato di Sopron, vicino a Kapuvár. Il costume delle donne è di velluto, con frange. A Pentecoste, la reginetta visita ogni casa, accompagnata dal suo seguito. Alla danza dei coscritti prendono parte anche le donne; ma come si addice al carattere militare che la danza aveva una volta, soltanto come elemento decorativo.

2. ALSÓBERECKI (F 5)

Danza dei coscritti; danza «hatoztatás»; «csárdás» duro.

Comune nel comitato di Zemplén, sul fiume Bodrog. Vediamo i coscritti che entrano allegri in caserma. Le danze dei maschi sono fra le più difficili.

3. NAGYLÓC (D 4)

Festa della mietitura; giochi popolari.

Comune «palóc» nel comitato di Nógrád. Per la festa della mietitura si usa offrire al padrone un ricordo di paglia, che varia secondo le regioni del paese. A Nagylóc l'omaggio di paglia è più ricco e più ingegnoso che altrove. Le donne portano molte gonne: le interne sono più lunghe che le esterne.

4. MOHÁCS (C 1)

I «virgulto della fecondità»; danza delle canne, danza dei «panduri».

Cittadina di 18 mila abitanti nel comitato di Baranya. Nel 1526 fu combattuta presso Mohács una sanguinosa battaglia contro i turchi invasori; cadde il re d'Ungheria, Lodovico II, ed ebbe inizio il periodo del servaggio turco durato due secoli e mezzo. Il «virgulto della fecondità» non manca nei cortei e nelle feste nuziali.

Riposo**5. SZATMÁRÖKÖRITÓ (G 4)**

«Csapásolás»; «átvetős»; «csárdás» di Szatmár.

Comune di circa duemila abitanti nel comitato di Szatmár-Ugocsa, distretto di Csenger. Un giorno l'agro del villaggio era tutto palude. Semplicissimo il tradizionale costume delle donne, ma interessante: una sola sottana di tela tessuta in casa, con modeste decorazioni dipinte.

6. PÜSPÖKBOGÁD (C 1)

Festa della vendemmia; danza della stella.

Comune nel comitato di Baranya, vicino alla città di Pécs, rinomato per i suoi vini. Vediamo appunto l'omaggio dei vendemmianti al padrone della vigna. Le donne calzano caratteristiche scarpe di velluto.

7. SZAKMÁR (D 2)

Danza „dell'ortatura”; danza dei cuscini.

Comune nel comitato di Pest. Il costume delle donne è tutto ricamo; esse poi dipingono a fiorami singole parti dei muri delle loro case. Una gentile usanza è quella della danza dei cuscini: le amiche sfilano ognuna con un cuscino della sposa, decorato a fiorami; e poi iniziano la danza.

8. GRUPPI MASCHILI KISKUNHALAS (D 2) E KARÁD (C 2)

Danza di Adamo Bene; danza dei porcai; danza della portantina; danza dei coscritti cumani.

Kiskunhalas è una cittadina nel comitato di Pest, che riflette già il carattere del grande bassopiano ungherese, scandito dai suoi molini a vento. Essa dava gli ussari migliori ai reggimenti di Maria Teresa. Le sue danze sono quasi tutte per maschi.

Karád è comune del comitato di Somogy. Presentiamo una delle più caratteristiche e belle varianti della danza dei porcai.

Riposo**9. MARTOS (C 4)**

Mistero della Quaresima; danza del principe Argilo.

Comune di 1400 abitanti nel comitato di Komárom, distretto di Ógyalla, da poco riunito alla madrepatria. Caratteristici gli scialli con applicazioni a sbalzo. Tra gli svaghi di Quaresima ricorderemo la «pilikézés». A nozze si balla la danza del principe Argilo, che deriva probabilmente il nome dal principino della omonima favola popolare.

10. ÖCSÉNY (C 2)

Danza delle massaie; danza al passo, danza galoppo.

Comune nel comitato di Tolna, della regione del «Sárköz», famoso per i suoi tessuti. In occasione di nozze, le massaie del villaggio si armano di casseruole e di cucchiai, e — ballando — vi battono il tempo come su di un tamburo.

11. EGERBOCS (E 4)

Danza del «ferro di cavallo»; danza della piroetta.

Comune nel comitato di Heves, a 35 km dalla città di Eger. Nel costume delle donne dominano i colori rosso, bianco e verde. Le gonne sono di velluto; gli stivali di pelle rossa. La danza preferita è quella del «ferro di cavallo», denominazione che ne indica il ritmo energetico e serrato, virile.

ESPOSIZIONE DEL „MAZZO DI PERLE“

ORGANIZZATA DALLA LEGA NAZIONALE DEL „MAZZO DI PERLE“
NEL SALONE NAZIONALE. (V., PIAZZA ERZSÉBET-TÉR.)
APERTA DAL 12—26. AGOSTO 1939, ALLE ORE 9—17.